



FOTO: Andris Bērziņš

Skolu bibliotekāri neizpratnē par IZM īpatnējo izpratni.

Lasiet 6. lpp. ►



FOTO: Andris Bērziņš

Lai bērns izaugtu vesels, viņam jāsporto vismaz stundu dienā.

Lasiet 7. lpp. ►

Šonedēļ aktuāli



FOTO: Andris Bērziņš

VIEDOKLIS

Vislabāk veicas tiem, kuri mācās kopā ar skolēniem un no skolēniem.

5. lpp. ►



FOTO: Andris Bērziņš

KONFERENCE

Radošā skolā veidojas savstarpēja uzticība.

14.–15. lpp. ►



FOTO: Ilze Brinkmane

PIEREDZE

Kā iemācīties domāt un darboties raibajā pasaulē.

18.–19. lpp. ►



FOTO: Inese Zvejniece

METODISKIE MATERIĀLI

No klūgām darināta zvaigzne.

21. lpp. ►



FOTO: Andris Bērziņš

KULTŪRA

Aspazijas darbi ļauj meklēt un atrast – katreiz citus apvāršņus, citu redzējumu un citas emocijas.

22. lpp. ►

Dalība „Euroscola” ļauj apzināties nepieciešamību paplašināt redzesloku



FOTO: no Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskolas „Sauls skola” arhīva

Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskolas „Sauls skola” 24 centīgākie audzēkņi kopā ar pedagogēm Evelīnu Balodi un Edīti Goģi 19. martā apmeklēja EP Strasbūrā. Agrā rītā viņi fotografējas pie stiklotās Luisa Veisa ēkas, kas ir būvēta pagājušā gadsimta 90. gadu beigās un ir viena no četrām EP kompleksa ēkām, kuras ieeju rotā Ludmilas Čerinas (*Ludmila Tcherina*, istajā vārdā *Monika Tchemerzine*) skulptūra „Eiropa sirdī”, kas simbolizē Eiropas vienotību.

IK DAIGA KĻANSKA

Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskolas „Sauls skola” 24 centīgākie audzēkņi kopā ar pedagogēm Evelīnu Balodi un Edīti Goģi 19. martā apmeklēja Eiropas Parlamentu (EP) Strasbūrā, lai piedalītos projektā „Euroscola” un kopā ar citu Eiropas Savienības (ES) valstu jauniešiem iepazītu parlamentāro darbu.

Pētījuši jauniešu iespējas

Lai nokļūtu Strasbūrā, Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskolas „Sauls skola” 1.–3. kursa jaunieši vispirms piedalījās „Euroscola” konkursā „Jaunatnes vīzijas par ES”. Iniciatīvas grupa kopā ar vēstures skolotāju E. Balodi izpētīja projekta nolikumu, izteica idejas un diskutēja par iespējamo pieteikuma tēmu. Skolas komandas kapteine Egija Patmalniece stāsta, ka

viņus ieinteresēja jautājumi, kas ir saistīti ar jauniešu iespējām, projektiem ES.

„Nonācām pie problēmas, ka jaunieši daudz laika pavada pie datora, nosit laiku sociālajos tīklos. Kā lietderīgi izmantot interneta iespējas, kur meklēt jauniešiem noderīgas iespējas, ko sniedz Latvijas dalība ES, kā izjust Eiropas institūciju atbalstu? Izrādās, jaunieši bieži nezina savas iespējas – kur meklēt kon-

kursu piedāvājumus, projektus, kas jauns profesiju izvēlē, karjerā, kas ir brīvprātīgais darbs, kā pildāms moderns CV, kā lietderīgi pavadīt brīvo laiku u. c. Pēc palīdzības griezāmieš savas pašvaldības – Daugavpils pilsētas – izglītības pārvaldē pie pedagoga karjeras konsultanta, sabiedrisko attiecību, projektu jautājumu speciālistiem.

Turpinājums 10. lpp. ►

REDAKTORES SLEJA



Daiga Kļanska,
laikraksta
„Izglītība un Kultūra”
galvenā redaktore

FOTO: Andris Bērziņš

Pagājušajā nedēļā, pateicoties Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskolas „Sauls skola” skolotājas Elinas Balodes uzaicinājumam, bija iespēja piedalīties Eiropas Parlamenta projektā „Euroscola” un iepazīt gan citu valstu pedagogus, gan pavērot, cik aktīvi, zinoši, atraktīvi ir skolēni.

Visu cieņu skolotājām Elinai un Edītei, kuras iedvesmo savus audzēkņus būt pilsoniski aktīviem, izziņāt Eiropas Savienības piedāvātās iespējas, pārbaudīt to, cik būtiski ir zināt svešvalodas, lai varētu dalīties domās. Redzot, kā citu valstu jaunieši diskutē, uzdod jautājumus, seko līdz aktuālajiem notikumiem un pārdzīvo patlaban pasaulē aktuālās problēmas, jāatzīst, ka Daugavpils skolēni ir biklāki, lai uzdrošinātos pavaicāt kādu jautājumu lielajā plenārsēžu zālē. Iespējams, ka mūsu izglītības sistēmā nav tradīciju trenēt jauniešus formulēt savu viedokli par kādu jautājumu, paust to skaļi un aizstāvēt. Vērojot mūsu valsts jauniešus, aizvien vairāk satraucos par to, ka viņi dzīvo „virtuālajā pasaulē” un galvenokārt sazinās, izmantojot tehnoloģijas. Par šo iezīmi liecina mani vērojumi sabiedriskajā transportā Latvijā, kur, iekāpjot bariņam jauniešu, nesākas dzīvas sarunas, bet gan katrs ar savu telefonu rokās piemētās, kur nu redz vietu autobusā, un tā arī visu ceļu pavada, vai nu spēlējot spēlītes, vai darbojoties sociālajos tīklos, klausoties mūziku. Pagājušajā nedēļā, kad braucu vilcienā no Strasbūras uz Frankfurti kopā ar vācu jauniešiem, redzēju, ka viņi aktīvi sarunājās, vēroja un caur vilciena logu fotografēja saules aptumsumu, pētīja to un apmainījās ar viedokļiem. Dzīvojam vienā Eiropā un tomēr esam tik ļoti atšķirīgi savā uzvedībā, dzīvesveidā. Arī pati diezgan daudz lietoju informācijas tehnoloģijas un bieži vien sevi pieķeru pie domas, ka ir arī reālā dzīve, ka ir jāiet dabā, jāklausa putnu dziesmas, jāiemācās vēl kāds man nezināms augs, lai nepārvērstos par robotu.

Šajā numurā Aija Tūna aicina skolotājus mācīties no dzīves un mācīt to arī saviem skolēniem. Vērojot Latvijas jauniešus Strasbūrā, domāju cik bezgala daudz viņi šīs nedēļas laikā būs iemācījušies, jo vairākums no viņiem pirmo reizi dzīvē bija ārzemēs, pirmo reizi vajadzēja mācīties sadzīvot viesnīcā vienā istabā ar citiem vienauzdiem, saplānot ceļojuma budžetu, zināt kādus medikamentus lietot, ja svešas zemes pārtika ir radījusi veselības problēmas, zināt, kam tos palūgt, orientēties pilsētvidē, ēkās. Tās ir daudz un dažādas prasmes, ko var apgūt tikai nonākot konkrētajā situācijā.

Somu kolēģi jau sapratuši, ka nepieciešama nākamā izglītības reforma, kurā jāatsakās no darba organizācijas pa mācību saturu jomām un priekšmetiem un jāatgriežas pie lietu dabiskās kārtības – tematiskās pasaules izziņāšanas, uz ko jau 17. gadsimtā aicināja pedagoģijas zinātnes pamatlicējs Jans Amoss Komenskis. Tas nekas, ka ir 21. gadsimts un mums šķiet, ka seno domātāju atziņas šodienas cilvēkam vairs nav aktuālas, taču prakse apliecina pretējo. Piemēram, Ozolnieku novada pirmsskolas izglītības iestādes „Zilīte” pedagoģe ar lielu aizrautību telefonsarunā stāstīja, ka vēlas ar kolēģiem dalīties pieredzē, kā viņi savā bērnu dārzā izmanto Fridriha Frēbela mācību metodes.

Tas vēlreiz apliecina, ka, veicot izmaiņas izglītības sistēmā, ir ļoti uzmanīgi jāpārlicinās par to, kā saprātīgi un jēgpilni sabalansēt tehnoloģijas ar reālo dzīvi, neatsakoties no koku iepazīšanas dabā, debespuses noskaidrošanas pēc dažādām zīmēm uz kokiem un citām ikdienas dzīvē ļoti svarīgām prasmēm.

Lai saulains pavasaris!

LJA rektora amatā apstiprina Jāni Bērziņu



FOTO: LETA

◀ Valdība otrdien, 24. martā, Latvijas Jūras akadēmijas (LJA) rektora amatā apstiprināja līdzšinējo augstskolas rektoru inženierzinātņu doktoru Jāni Bērziņu.

Rektors patlaban ir arī profesors un LJA Pētniecības institūta direktors. J. Bērziņš ir daudzu zinātnisko un metodisko darbu autors vai līdzautors.

J. Bērziņš par akadēmijas rektoru tika apstiprināts 2010. gada sākumā uz pieciem gadiem, 2014. gada oktobrī augstskolas Satversmes sapulcē – atkārtoti ievēlēts par rektoru. Saskaņā ar augstskolu likumā noteikto augstskolas ievēloto rektoru pēc augstskolas dibinātāja ierosinājuma apstiprina Ministru kabinets.

RA par rektoru atkārtoti ievēlēts Edmunds Teirumnieks



Publicitātes foto

◀ 18. martā Rēzeknes Augstskolas (RA) Satversmes sapulcē aizklātās vēlēšanās par rektoru atkārtoti ievēlēja Edmundu Teirumnieku.

Konkursam uz RA rektora amatu bija pieteicies viens pretendents – līdzšinējais RA rektors asociētais profesors, inženierzinātņu doktors E. Teirumnieks. Par viņu rektora amatā nobalsoja 61, pret – 1 RA Satversmes sapulces loceklis.

E. Teirumnieks minēja aktuālos turpmāk veicamos darbus: veicināt inovatīvu, integrētu un starpdisciplināru zinātnē balstītu studiju programmu īstenošanu, turpināt veidot pievilcīgu studiju, pētniecības un darba vidi studējošajiem un RA personālam, attīstīt sadarbību ar Latvijas un ārzemju augstskolām studiju programmu pilnveidē.

Latvijas studentu būvētais spageti tilts notur 476 kilogramus



Publicitātes foto

◀ Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) Enerģētikas un elektrotehnikas fakultātē sesto gadu pēc kārtas norisinājās spageti tiltu konstruēšanas sacensības „STiKS”.

Studentu konkurencē konstruēšanā uz vietas, kur piedalījās 18 komandu, nepārspēta palika komanda „JAM” (dalībnieki: Artūrs Vēvers, Jānis Lungevics, Māris Puriņš) ar 219,87 kilogramu rezultātu, 2. vietā atstājot komandu „Ampēriņš” ar 142,82 un 3. vietā – „RTU CHEER” ar 93,75 kilogramus izturīgu tiltu. Mājās gatavoto lielo tiltu kategorijā pārliecinoši 1. vietu ieguva „JAM” ar 476,14 kilogramu rezultātu.

„JAM” un „Ampēriņš” dosies pārstāvēt Latvijas godu Pasaules spageti tiltu konstruēšanas čempionātā „RECCS 2015” 22. maijā Ungārijā.

LAIKRAKSTA „IZGLĪTĪBA UN KULTŪRA”
19. MARTA ELEKTRONISKAJĀ PIELIKUMĀ „VECĀKIEM”

❖ Tēva un mātes mīlestības spēks

„Tēvi vairāk spēlējas, mātes vairāk rūpējas, tēvi iedrošina konkurenci un sacensībai, mātes – taisnīgumam un drošībai. Vieni veido personības neatkarības pusi, otri – prasmi rūpēties par drošību,” stāsta Kristīne Jozauska, divu bērnu mamma, psiholoģe centrā „Dardedze”, www.palig-svecakiem.lv.

❖ Dzīvi var izciest, bet var arī baudīt.

Kā pamanīt savas personiskās vajadzības?
„Domāt citu vietā nav dabiski. Cenšoties ielīst citu prātos, mēs izliekamies par visvareniem,” saka Asijata Maija Zeļenko, psiholoģe, sistēmisko risinājumu konsultante.

❖ Rotaļas iztēles attīstīšanai

„Secinājumi, kas rodas, vērojot bērna spēlēšanos ar vienaudžiem, palīdz vecākiem, piedaloties aktivitātēs, veicināt tās bērna iezīmes, kuras ir mazāk attīstītas, un pieklusināt pārāk temperamentīgās iezīmes, pielāgot dienaskārtību bērna īpašībām un attīstības līmenim, tā veicinot harmonisku bērna attīstību,” atzīst Linda Hofmane, Mg. psych., Sociālo interešu institūta lektore.



IZGLĪTĪBA KULTŪRA

Laikraksts „Skolotāju Avīze” iznāk kopš 1948. gada 1. janvāra, kopš 1990. gada 1. janvāra ar nosaukumu „Izglītība”, kopš 1994. gada 6. janvāra ar nosaukumu „Izglītība un Kultūra”.

Nedēļas laikraksts „Izglītība un Kultūra” Izdevējs: SIA „AB konsultants” Vienotais reģistrācijas numurs: 40103361805 LR UR masu informācijas līdzekļa reģ. apl. Nr.000701313

Redakcijas adrese: Marijas iela 2 Rīgā, LV-1050 Tālr.: 67357585, faks: 67357584 e-pasts: redakcija@izglitiba-kultura.lv www.izglitiba-kultura.lv Galvenā redaktore: Daiga Kļanska Tālr.: 29 808301

e-pasts: daiga.klanska@izglitiba-kultura.lv Reklāma un mārketings: e-pasts: reklama@izglitiba-kultura.lv Tālr.: 67357585 Literārā redaktore: Zigrīda Purvliče e-pasts: redakcija@izglitiba-kultura.lv Maketētāja: Daiga Dzene e-pasts: redakcija@izglitiba-kultura.lv

Iespiests tipogrāfijā „Mūkusala”. Tīrāža: 2000. Abonēšanas indekss: 1092

Pārpublicēšanas vai citēšanas gadījumā atsauce uz „Izglītību un Kultūru” obligāta. Publikācijās paustais viedoklis ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Cik prasmīgi, talantīgi, veiksmīgi un mērķtiecīgi ir Rīgas skolēni

IK ILZE BRINKMANE

„Esat sapulcējušies gudrākie no gudrākajiem, zinošākie no zinošākajiem. Vēlu, lai jums veicas un gūstat gandarījumu no ieguldītā darba,” sacīja Rīgas Franču liceja direktore **Biruta Viksna**, jo 24. marta pēcpusdienā liceja telpās notika Rīgas skolēnu zinātniskās konferences svinīgā atklāšana.

Rīgas domes (RD) izglītības, kultūras un sporta departamenta (IKSD) izglītības pārvaldes priekšnieks **Ivars Balamovskis** izteica gandarījumu, ka par šo notikumu ziņo masu saziņas līdzekļi, jo būt domājošiem un zinātkāriem ir būtiski ne vien pašiem skolēniem, bet nozīmīgi visiem rīdziniekiem un sabiedrībai kopumā.

Jaunie censoņi un viņu skolotāji tika sveikti ar skaistu Rīgas Franču liceja skolēnu muzikālu priekšnesumu.

Interesē dažādas jomas

Vispārējās izglītības skolu nodaļas vadītāja **Anita Pēterkopa** atskatījās uz iepriekšējā mācību gada 38. Latvijas skolēnu zinātniskās konferences rezultātiem. Viņa secināja, ka pērn ļoti labus rezultātus dažādās izpētes jomās sasniegta Rīgas Franču liceja, Āgenskalna Valsts ģimnāzijas, Rīgas Valsts vācu ģimnāzijas, kā arī Rīgas 63., 71., 41., 72. vidusskolas skolēni. Gan viņu, gan vēl citu sasniegumi, protams, ir arī skolotāju nopelni, tādēļ svinīgi ar atzinības rakstiem tika apbalvoti godalgoto darbu vadītāji – pedagogi.

A. Pēterkopa atklāja, ka šogad vislielākā skolēnu interese ir par psiholoģiju, jo ir iesniegti 34 darbi, seko veselības zinātne – 33 darbi, liela interese ir arī par fiziku (26 darbi) un inženierzinātnēm, jo ir saņemti 24 pētījumi. Skolēnus saista arī vides zinātne (20 darbu),

ir nopietni pētītas dabas piesārņojuma problēmas, Rīgas infrastruktūra. Ir palielinājusies interese par vēsturi – saņemts 21 darbs. Kopumā tiks vērtēti 278 darbi.

„Skolēni aizdomājas par savu un līdzcilvēku veselību, lieto pārtiku, savstarpējām attiecībām. Mani patikami pārsteidza pētījums par to, kāda nozīme ir humoram, lai uzlabotu savstarpējo komunikāciju un arī, protams, mācību sasniegumus. Tēmas ir dažādas,” atzina A. Pēterkopa un vēlēja veiksmīgi aizstāvēt darbus, jo tikai 10 vislabākie zinātniski pētnieciskie darbi tiks tālāk virzīti uz valsts konferenci, kas notiks 25.–27. aprīlī.

„Pārvariet sevi, pierādiet sev, cik varat būt prasmīgi, talantīgi, veiksmīgi un mērķtiecīgi!” dalībniekiem novēlēja A. Pēterkopa.

Iespēja izprast, kas ir aktuāls jauniešu vidū

Laikraksta sarunā ar RD IKSD izglītības pārvaldes priekšnieku Ivaru Balamovski vēlējamies noskaidrot, kāds ir Rīgas skolēnu, pedagogu, departamenta nozares speciālistu ieguvums, piedaloties, gatavojot skolēnus un organizējot tik vērienīgu Rīgas skolēnu zinātnisko konferenci.

Rīgas pilsētas skolēnu zinātniskā konference tiek organizēta jau sesto gadu, un varam pamatotī lepoties par iesaistīto skolēnu skaita pieaugumu, kā arī sasniegtajiem rezultātiem pilsētas un valsts līmenī. 2014. gadā 26 sekcijās tika vērtēti 272 skolēnu darbi, šogad valsts līmenī klāt nāk jauna – dziesmu un deju svētku – sekcija un ir iesniegts arī vairāk darbu – 358.

Skolēnu zinātniski pētnieciskās darbības veicināšana ir viens no ļoti būtiskiem departamenta un skolu darbības prio-



FOTO: Andris Bērziņš

RD IKSD izglītības pārvaldes priekšnieks Ivars Balamovskis pateicas Rīgas Franču liceja direktorei Birutai Viksnai par viesmīlību, skolēnu nozīmīgajiem sasniegumiem un augstvērtīgu muzikālo priekšnesumu.

ritārajiem virzieniem. Tādējādi tiek sekmēta skolēnu sagatavošana akadēmiskajām studijām augstskolās, veicināta interese par profesijas izvēli un iespēja iepazīties ar pētnieciskās darbības būtību, metodēm, kā arī gūta pieredze prezentēt paveikto, uzstāties publikas priekšā un argumentējot mācīties aizstāvēt savu darbu. Noteikti ir jāpiemin, ka Rīgas skolas sadarbojas arī ar augstskolu mācībspēku un ar katru gadu šī sadarbība vērsas plašumā, jo arvien vairāk augstskolu speciālistu atsaucas Rīgas aicinājumam recenzēt skolēnu darbus. Ļoti laba sadarbība ir izveidojusies ar Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultāti, arī ar augstākās raudzes fizikas speciālistiem. Jauniešu darbus recenzē sabiedrībā labi zināmi un savā nozarē spēcīgi augstskolu pārstāvji. Tādējādi var apgalvot, ka skolēni, kuru darbus recenzē

augstskolu docētāji, iegūst patiešām vērtīgu pieredzi un priekšstatu par to, kāda līmeņa darbi, kādas zinātniskās pētniecības prasības būs augstskolā, kam ir jābūt gataviem, dodoties studēt.

Savukārt pedagogiem šīs konferences, manuprāt, ļauj neieslīgt rutīnā, izrauties no ikdienas un kopā ar skolēnu, kura darbs tiek vadīts, apgūt ko jaunu, meklēt iespējas uz mācāmo priekšmetu paraudzīties no cita skatpunkta kontekstā ar jaunākajiem atklājumiem pasaulē. Es domāju, ka skolotājiem pieaug arī pašapziņa, pašvērtējums, īpaši tad, ja skolēna pētījums tiek atzīts valsts un starptautiskā līmenī.

Nenoliedzami, šādas konferences organizēšana arī departamenta skolu speciālistiem dod iespēju redzēt, kas šodien ir aktuāls jauniešu vidū, kādas lietas, parādības, problēmas viņus interesē, jo tas atklājas viņu zinātniski pētnieciskajos darbos. Departamenta speciālistiem ir iespēja redzēt, ar ko nākas saskarties pedagogiem, tādējādi var iejusties viņu ikdienā, izprast skolotāju vajadzības – vai tie ir jaunāko tehnoloģiju apguves kursi, vai tie ir semināri par jaunākajām mācību metodēm, varbūt tie ir pieredzes braucieni pie ārvalstu kolēģiem.

Kādi ir Rīgas skolēnu sasniegumi zinātniski pētnieciskajos darbos valsts un starptautiskajā mērogā, salīdzinot ar visas Latvijas skolēnu sniegumu?

2013./2014. mācību gadā pirmo reizi Valsts izglītības satura centrs veica izvērtējumu pēc skolu aktivitātēm un labākajiem rezultātiem valstī, un par valsts mēroga rezultātiem esam gandarīti, jo kā visaktīvākā un ar vislabākajiem rādītājiem valstī skolēnu zinātniski pētniecisko darbu izstrā-

UZZINĀI

RD IKSD izglītības pārvalde Rīgas skolēnu zinātnisko konferenci ar mērķi sekmēt skolēnu sagatavošanu akadēmiskajām studijām augstskolā un darbībai zinātnē, kā arī veicināt nākamās profesijas izvēli un ieinteresēt jauniešus par to rīko jau sesto gadu. Skolu nodaļas speciālisti šogad vērtēsānai ir saņēmuši 358 zinātniski pētnieciskos darbus, kurus ir iesūtījuši skolēni no 53 Rīgas skolām. Skolēnu zinātniski pētniecisko darbu recenzēšanā ir iesaistīti 66 recenzenti, no kuriem 20 ir augstskolu pasniedzēji.

Darbs konferencē ir paredzēts vienlaikus 18 komisijās, kurās skolēni darbus aizstāvēs 27 sekcijās atbilstoši zinātnes nozarēm un skolā apgūstamajiem mācību priekšmetiem. Komisijas darbosies piecās Rīgas skolās: Rīgas Valsts 1. ģimnāzijā, Rīgas Franču licejā, Rīgas Kultūru vidusskolā, Rīgas Valsts vācu ģimnāzijā un Āgenskalna Valsts ģimnāzijā. Konferences darba kārtība sekcijās, to norises vieta un laiks ir pieejami tīmekļa vietnē www.e-skola.lv.

27. martā plkst. 14.00 Rīgas Valsts 2. ģimnāzijā notiks konferences noslēguma plenārsēde, kurā apbalvos godalgoto darbu autorus, kā arī tiks demonstrēti komisiju izraudzītie un veiksmīgāk aizstāvētie zinātniski pētnieciskie darbi.

dē pagājušogad tika nominēta Āgenskalna Valsts ģimnāzija, pēc tās kā nākamā labākā skola – Rīgas Franču licejs. Uz valsts skolēnu zinātnisko konferenci pērn tika izvirzīti 129 skolēnu zinātniskie darbi. Valsts konferencē rīdzinieki ieguva 52 godalgotas vietas: 15 1. vietas, 20 2. vietas un 17 3. vietas. Savukārt starptautiskajā līmenī katru gadu Rīgas skolēni pārstāv valsti Eiropas jauno zinātnieku konkursā.

Vēlos pateikties skolu vadītājiem, pedagogiem par ieguldīto darbu skolēnu sagatavošanā, par viņu uzdrīkstēšanos būt par darbu vadītājiem. Paldies par viņu augsto profesionalitāti, esot par darbu recenzentiem! Izsaku atzinību augstskolu docētājiem, kuri ir atsaucīgi un neliedz savu pieredzi gan Rīgas skolu pedagogiem, gan skolēniem. Departamenta speciālistiem paldies par paveikto konferences organizēšanā! Ikvienam no šajā pasākumā iesaistītajam novēlu sasniegt iecerēto rezultātu. ■



FOTO: Andris Bērziņš

Pērn godalgoto darbu vadītāji pedagogi saņēma Rīgas domes atzinības rakstus un grāmatas.

Ar nākamo mācību gadu Latvijā slēgs deviņas un reorganizēs desmit skolas

IK IK INFORMĀCIJA

Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) ir saņēmusi 20 pašvaldību pieteikumus par deviņu skolu slēgšanu, desmit skolu reorganizāciju un vienas pirmskolas izglītības iestādes (PII) dibināšanu, laikrakstu „Izglītība un Kultūra” informēja IZM Komunikācijas un dokumentu pārvaldības nodaļas vadītājas vietniece Edīte Olupe.

IZM jau ir saskaņojusi Rīgas 68. vidusskolas, kurā mācās 323 skolēni, slēgšanu, to pievienojot Rīgas 34. vidusskolai. Jēkabpils novadā slēgs Bērzgala

pamatskolu, kurā mācās 17 skolēni. Gulbenes novada Bērzu sākumskolu, kurā mācās 162 skolēni, pievienos Gulbenes vidusskolai. Aknīstes novadā slēgs Gāršenes pamatskolu, kurā mācās 21 skolēns, Madonas novadā – Sarkaņu pamatskolu, kurā mācās 46 skolēni. IZM vēl saskaņo Alūksnes novada pieteikumu par Strautiņu PII „Zemenīte”, kuru apmeklē 46 bērni, pievienošanu Strautiņu pamatskolai. Vēl tiek vērtēts pieteikums Alūksnes novadā slēgt Mārkalnes pamatskolu, kurā mācās 58 skolēni. IZM vērtē arī Saldus novada lēmumu pievienot Saldus sākumskolu,

kurā mācās 159 skolēni, Saldus 2. vidusskolai. Daugavpils pašvaldība ir lūgusi saskaņot Daugavpils pilsētas 6. PII slēgšanu. 33 bērnus, kas to apmeklēja, iekļaus J. Raiņa Daugavpils 6. vidusskolā.

IZM jau ir saskaņojusi Cēsu 2. vidusskolas un Cēsu pilsētas pamatskolas apvienošanu, izveidojot Cēsu pilsētas vidusskolu. Rīgas Austrumu vidusskolu veidos, apvienojot Rīgas 24. pamatskolu un Rīgas 32. vidusskolu. Ar nākamo mācību gadu Krāslavas novadā Indras vidusskolu pārveidos par Indras pamatskolu, Kokneses no-

vadā Pērses pamatskolu – par Pērses sākumskolu. IZM vēl vērtē Rēzeknes pilsētas pieteikumu reorganizēt Rēzeknes Valsts ģimnāziju un Rēzeknes 1. vidusskolu, tās apvienojot un izveidojot Rēzeknes Valsts 1. ģimnāziju un Rēzeknes sākumskolu, un Rēzeknes 4. vidusskolu un Rēzeknes Vakarā vidusskolu, tās apvienojot un izveidojot Rēzeknes 4. maiņu vidusskolu, kā arī Rūjienas novada pieteikumu reorganizēt Vilpukas sākumskolu un Jeru pamatskolu, pievienojot tās Rūjienas vidusskolai un Rūjienas pilsētas speciālajai PII „Vārpi-

ņa”. Kuldīgas novada pašvaldība ir lūgusi IZM atļauju nodot Kuldīgas Centra vidusskolas Snēpeles filiāli Vilgāles pamatskolai, izveidojot Vilgāles pamatskolas Snēpeles filiāli. Vēl tiek vērtēts Durbes novada pieteikums par Ata Kronvalda Durbes vidusskolas reorganizāciju, likvidējot Vecpils filiāli, kā arī Andreja Spāga Dunalkas pamatskolas Rāvas filiāles likvidāciju.

Savukārt vienīgais pieteikums par izglītības iestādes atvēršanu ir saņemts no Jelgavas pilsētas pašvaldības, kas vēlas atvērt PII „Zīlūks”. ■

Valmieras un Madonas logopēdu sadarbība

IK ILONA SALNA

Valmieras pilsētas un starpnovadu logopēdu metodiskās apvienības vadītāja, logopēde

Valmieras un sešu apkārtnējo novadu logopēdi ir izveidojuši labu sadarbību ar citu Latvijas novadu logopēdiem. Sadarbības ietvaros saņēmām Guntas Zeltiņas uzaicinājumu Eiropas logopēdijas dienā, 6. martā, pabūt Madonā.

Noklausījāmies Aijas Kļaviņas lekciju par prāta vingrošanu. Tās pamatlicēji ir Dr. Pauls Denisons un viņa sieva Gaila Denisone (ASV, Kalifornija). Savus atklājumus viņi balstīja uz fiziskās attīstības, runas apguves un akadēmisko sasniegumu sakarību izpēti. Vingrināties var gan pieaugušie, gan bērni. Vingrinājumi nav sarežģīti, tie neaizņem daudz laika, bet dod pozitīvu ieguldījumu cilvēka attīstībā. Semināra laikā dažus vingrinājumus izmēģinājām, kā arī noskatījāmies lektores sagatavotos video, kā vingrinājumus izpilda bērni.

Pēc lekcijas bija iespēja aplūkot „Gaismas spēles” – zīmēšanu smiltīs. Planšetes veidotāji uzsver, ka šī darbošanās palīdz koncentrēties, veicina iztēli, sniedz relaksējošu efektu. Tās pielietojums ir daudzpusīgs. Smilšu planšeti var lieliski izmantot arī logopēdijas nodarbībās.

Madonas pirmsskolas izglītības iestādes (PII) „Priedīte” vadītāja logopēde Gita Lancmane iepazīstināja ar ikdienu viņas vadītajā bērnudārzā. Īsts lepnums ir vecāku atbalsts un atbildības izjūta bērnu audzināšanā. Ik uz soļa ir jūtama vecāku palīdzība: telpu un apkārtnes

“Vingrinājumi nav sarežģīti, tie neaizņem daudz laika, bet dod pozitīvu ieguldījumu cilvēka attīstībā.

labiekārtošanā, pasākumu organizēšanā un vadīšanā. Katra telpa izstaro mājīgumu, mieru un patīkamu noskaņu. Logopēdes Gunas Ruļukas kabinetā bērnus sagaida žirafītes: mamma un meitiņa. Drīz viņām pievienosies arī tētis. Rotaļu elementi aizrauj bērnus, palīdz veikt nopietnus uzdevumus.

PII „Saulīte” mūs sagaidīja vadītāja Daiga Elga Ābola. No viņas enerģiju, darba sparū un nemitīgo vēlmi darboties ir vērts mācīties ikvienam. „Saulīte” ir lielākais bērnudārzs Madonā, nesen ir pabeigta tā renovācija. Dārziņš ir ieguvis skaistas telpas, rotaļu vietu ar lielisku bumbiņbaseinu un peldbaseinu, kurā peldas gan „Saulītes”, gan citu bērnudārzu bērni. Brīvdienās baudīt ūdens priekus tiek piedāvāts citiem interesentiem. Drīz peldēšanas kompleksam pievienosies arī tvaika pirts. Plašajā un gaišajā logopēda kabinetā pie Kristīnes Drabakas bērni ar prieku apgūst valodu un runu: vingrinās, spēlē spēles, ritmizē un dzied.

Mājupceļš bija īss, pozitīvām emocijām un iespaidiem bagāts, bezgala lielās madoniešu sirsnības piepildīts. Sadarbību noteikti turpināsim. Nākamā tikšanās reize – Alūksnē, Jēkabpilī, Kuldīgā, Cēsis vai Rīgā 8.–10. aprīlī starptautiskajos semināros par jaunākajām iekļaujošās izglītības tendencēm. ■



Logopēdi darbojas ar „Gaismas spēles” planšetēm.

FOTO: Ilona Salna



Madonas PII „Priedīte” vadītāja Gita Lancmane (pirmā no kreisās) demonstrē roku lelles.

FOTO: Ilona Salna

Mazliet pavasarīgi par dienām, kurās mācāmies, veidiem, kā to darīt, un troļļiem, no kuriem jātiek vaļā



FOTO: Andris Bērziņš

Aija Tūna ierosina nojaukt savā izpratnē robežas par mācīšanos un to, ko iemācāmies brīvdienās, brīvdienās un ārpusstundās, salikt kopā ar oficiālajā mācību laikā darāmo.

IK AIJA TŪNA

Speciāli „Izglītībai un Kultūrai”

Pagājuši nedēļa bija ne vien pavasara atnākšana, bet arī viena dūšīga mācīšanās nedēļa, kas nezin kāpēc tiek saukta par skolēnu brīvdienām. Mācījās visi: kurš uz skrituļdēļa, sevi iepazīdams un pārvarēdams, kurš kurso un semināros, kurš – datorā ieracies, kurš – ģitāru vai citu mūzikas instrumentu pieradinādams vai pārmaiņas tuvējā diķī vai ezerā vērodams; vēl kāds cits – agros stādus kopdams vai Alpu kalnos uz slaloma slēpēm pirmo reizi uzkāpis. Kāds mācījās draudzēties vai rūpēties par mazo māsu vai brāli, kāds – pirmo reizi palikt mājās viens pats vai pirmo reizi uzstāties kolēģu auditorijas priekšā. Vairumā gadījumu šī mācīšanās bija kontekstuāla, jēgpilna un tikpat dabiska kā pati dzīve, un tā bija veltīta ne kādas mācību satura jomas apguvei, bet noteikti darba paveikšanai vai cilvēka izaugsmei. Galu galā – kā reiz izteicās Rīgas Tehniskās

“ Mācīšanās nav satura iedabūšana savā vai cita galvā, bet kaut kā – idejas, izpratnes, risinājuma vai kā cita – izdabūšana ārā no galvas.

universitātes rektors Leonīds Ribickis, tāpat kā visu laiku ir jāēd un jāelpo, visu laiku būs arī jāmacās. Īstenībā tas jau notiek, tikai mums savā izpratnē ir jānojauc robežas par mācīšanos, un tas, ko iemācāmies brīvdienās, brīvdienās un ārpusstundās, jāsaliek kopā ar oficiālajā mācību laikā darāmo.

Par mācīšanos radošuma un tehnoloģiju kontekstā dienu pirms brīvdienām tika runāts arī starptautiskajā forumā „Skola digitālajā laikmetā” teātrī, Rīgā; tā videoierakstu – lai dzīvo tehnoloģijas! – joprojām varat atrast „radi! 2015” interneta vietnē [“ Tā vietā, lai izdomātu, kā vislabāk sagatavot skolēnus dzīvei, ir vērts dzīvi ielaist skolā un pašiem iziet ārpusē, lai mācītos caur kontekstu, vajadzībām un pieredzi.](http://www.radilat-</p>
</div>
<div data-bbox=)

vija.lv/lv/radi-hronika/18. Runātāji no Lielbritānijas, Somijas un pašu mājām atzina, ka laikā, kad pārmaiņas sabiedrībā uzņem aizvien straujāku tempu un vienīgā nemainīgā iezīme ir nemitīga mainība, skola lielā mērā ir spējusi saglabāt gadsimtu gaitā izveidotu darba, attiecību un attieksmju stilu.

Vai ar to lepoties, joprojām cenšoties iestīvēt šodienas vajadzības un cilvēkus pagājušās sezonas šaurajā kleitiņā, vai atzīt, ka izglītība, būdama ļoti īpaša sabiedrības darbības joma, tomēr nemaz tik radikāli neatšķiras no citām nozarēm; ka skola nav māja ar noteiktu istabu (klašu) skaitu, bet dzīva organizācija ar savu redzamo un slēpto kultūru; ka tā vietā, lai izdomātu, kā vislabāk sagatavot skolēnus dzīvei, ir vērts dzīvi ielaist skolā un pašiem iziet ārpusē, lai mācītos caur kontekstu, vajadzībām un pieredzi? Pretruna starp skolas robežām un skolas atvērtību nodarbina gan teorētiku, gan praktiķu prātus, un kaut kur pa vidu ir politikas veidotāji, kuri nereti padara situāciju nevis vieglāku, bet grūtāku. Taču mēs nevaram atļauties gaidīt pareizos lēmumus un ideālos risinājumus, tāpēc, cenšoties izprast izaicinājumus un iespējas, mums pašiem ir jāuzņemas atbildība, jāpieņem lēmumi un jārikojas, jo tikai tā varam piešķirt jēgu un nozīmīgumu darbam, ko darām, un vietai, kur dzīvojam. Arī uz to mudina pavasara asnu spēka caurstrāvēt mācīšanās, jo, kā teica Nils Maklīns (*Niel McLean*), mācīšanās nav satura iedabūšana savā vai cita galvā, bet kaut kā – idejas, izpratnes, risinājuma vai kā cita – izdabūšana ārā no galvas, un te nu analogija ar asniem ir īsti vietā. Ir jāpieskata, lai skola nepadara dīgšanu grūtāku. Turklāt izrādās, ka, esot cits citam par atbalstu, varam iedrošināties un paveikt ļoti daudz.

Viena tāda enerģijas bumba, kuru man izdevās piedzīvot pagājušajā nedēļā, bija nu jau tradicionālā septiņu novadu – Amatas, Jaunpiebalgas, Līgatnes, Pārgaujas, Priekuļu, Raudas un Vecpiebalgas – izglītības darbinieku konference „Gandrīz ideāla skola”, kas šoreiz notika Priekuļos. No viņiem varam mācīties, kā turēties kopā, kā domāt lielas domas un ar nolūku skatīties pāri sava šaurā profesionālā aplocīņa malām.

Arī radošās darbības nedēļas izglītības forums atkal apliecināja, ka vislabāk veicas tiem, kuri mācās kopā ar skolēniem un no skolēniem. Terēze un Everts, jaunākie aktīvie foruma dalībnieki no Druvienas pamatskolas, lietišķi rādīja pedagogiem no visas Latvijas to, ko labi prot, – kā veidot multfilmus, un vienlaikus paši iemācījās, kā rīkoties jaunā situācijā un kā veikt šādu lomu. Gluži tāpat kā daudzi pedagogi pēc foruma jutās iedvesmoti, arī Brocēnu vidusskolas jaunieši bija sajūsmā par vieslektoru stāstīto un mājupceļā teica, ka skolēniem būtu vairāk jāpiedalās šādās konferencēs. Protams, jo tad viņi sapratīs, ka pārmaiņas ir iespējamās un pamatotas, un vēl vairāk neliksies mierā, cenšoties palīdzēt veidot tādu skolu, kas ir dzīva, aktuāla un dinamiska. Kaut gan – neviens jau nekad nav teicis, ka skolēni nedrīkst piedalīties izglītības jautājumiem veltītās konferencēs un pasākumos. Tā vienkārši nav pieņemts, un – varbūt tā jūtamies drošāk, spriežot, kā strādāt ar viņiem?

Somija atkal ir soli priekšā, jo no darba organizācijas pa mācību satura jomām un priekšmetiem atgriežas pie lietu dabiskās kārtības – tematiskās pasaules izzināšanas (un es ar nolūku nesaku – pie tematiskās mācīšanas, jo tas ir

“ Vislabāk veicas tiem, kuri mācās kopā ar skolēniem un no skolēniem.

pavisam cits stāsts). Somi ir sapratuši un skaļi un droši pateikuši, ka galvenais ir nevis eksāmenu rezultāti, uz kuriem dzenoties mēs izturamies pret skolēniem kā pret robotiem, bet cilvēka un pilsoņa attīstība. To nupat forumā apstiprināja arī Leo Pahkins (*Leo Pahkin*), Somijas Nacionālās izglītības padomes padomnieks, sniedzot dažus būtiskus ieteikumus:

• Ja vēlaties veicināt zinātkā-

ri – radiet iespējas uzdot jautājumus!

• Ja vēlaties attīstīt problēmu risināšanas prasmes – saistiet skolā iegūtās zināšanas ar reālās dzīves situācijām un veiciniet sadarbību grupās risinājumu meklēšanai!

• Ja vēlaties padziļināt izpratni – kombinējiet zināšanas un prasmes no dažādām mācību satura jomām un mācību priekšmetiem!

• Ja vēlaties audzināt pilsoņus, kuri attīstīs sabiedrību, –

“ No darba organizācijas pa mācību satura jomām un priekšmetiem somi atgriežas pie lietu dabiskās kārtības – tematiskās pasaules izzināšanas.

sekmējiet iekļaušanu un līdzdalību, radiet iespējas ietekmēt notiekošos procesus, veiciniet pozitīvu – ne negatīvu – kritisko domāšanu!

• Ja vēlaties spēcīnāt skolēnu pašapziņu un mācīšanās motivāciju – sniedziet konstruktīvu un godīgu atgriezenisko saiti, bet nekad neaizvainojiet un nepazemojiet to, kurš mācās!

Ko lai darām mēs paši – šodien, šeit un tagad? Ja īsti nezīnām, ar ko sākt; ja neesam pārliecināti, vai spēsim un vai tā būs pareizi? Sets Godins (*Seth Godin*) saka: ir jāuzveic troļļi, no kuriem visļauņākais ir tas, kurš sēž tavā galvā. Internetā troļļi ir komentētāji, kuri uzprasās uz cīņu, anonīmie kritizētāji, kuri alkst saplosīt jūs druskās, naida pilni rūķu bari, kuri ir ļaunuma varā tirās izklaides pēc. Bet tas, kurš atrodas tavā galvā, tā nedrošības un paškritikas balss – tā ir tā, kuru vajag pieskatīt ar vislielāko modrību. Šo troļļi nevajag barot. Ar viņu nevajag iesaistīties diskusijās. Ar viņu nevajag strīdēties. Vēl jo vairāk – ar viņu nevajag tiesāties, cenšoties pierādīt savu taisnību, pieaicinot savus lieciniekus; troļļis daudz labāk zina, kā ietekmēt tiesnešus. Atbrīvojies no troļļa, pagriežot muguru, aizejot prom un ķeroties pie darba – saka S. Godins.

Tad nu šopavasar tā arī darīsim, mācoties dzīvi, mācoties ikvienā savas dzīves dienā! ■

Skolu bibliotekāri neizpratnē par IZM īpatnējo izpratni



FOTO: Andris Bērziņš

LSBB valdes paplašinātajā sēdē tika nolemts, ka LSBB vērsīsies pie tiesībsarga par apdraudējumu informācijas resursu pieejamībai skolā, kā arī skolotāju un skolēnu cilvēktiesību ierobežošanu. Attēlā no kreisās: valdes priekšsēdētāja Baiba Ervalde, valdes locekle Dženija Dzirkale-Maļavkina un Tukuma 2. vidusskolas bibliotekāre Raita Kopiņa.

IK ILZE BRINKMANE

Latvijas Nacionālajā bibliotēkā 20. martā notika Latvijas Skolu bibliotekāru biedrības (LSBB) paplašinātā valdes sēde, kurā biedri apmainījās viedokļiem, lai raksturotu izveidojušos situāciju – Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) grasās realizēt savus nodomus saistībā ar plānoto pedagogu jauno atalgojuma modeli.

Pirms vairākiem gadiem tika ieviesta bibliotēku informācijas sistēma (BIS) „Skolu ALISE” – moduļāra sistēma, kas aptver visus bibliotekārā darba procesus. Ir nepieciešama nepārtraukta šīs sistēmas pilnveide un aktualizēšana, kam ir vajadzīgi papildu cilvēku resursi, taču līdz šim viss iespēju robežās ir darīts tikai ar pašreizējiem cilvēkresursiem, turklāt darba slodzes ir plānots samazināt vēl vairāk. Skolās, kurās ir līdz 100 skolēniem, bibliotekāra amata vienība nav paredzēta vispār.

Prasības augstas, darba slodzes samazina

Daudzi skolu bibliotekāri ir apguvuši arī speciālu studiju kursus, ir iegūtas prasmes, kā izmantot BIS „Skolu ALISE” funkcionālo risinājumu skolas bibliotēkas krājuma pārvaldībā, datu apstrādē, informācijas resursu veidošanā, elektroniskā lasītāju reģistra izveidē, automatizētajā apkalpošanā, kā arī informācijas atlasē un statistiskajā analizē. Ir radīta izpratne par informācijas sistēmas plānošanas, ieviešanas un uzturēšanas principiem skolas bibliotēkā.

„Man pašlaik nav skaidrs, no kurām bibliotēku funkcijām IZM vēlas atteikties. Jau 2007. gadā tika pieņemti Ministru kabineta (MK) noteikumi Nr. 545, palielinot bibliotekāru slodzes, kādas pirms tam bija paredzētas MK noteikumos Nr. 371, ar mērķi, lai Latvijas skolu

bibliotēkas varētu ieviest prasības, kādas ir izvirzītas IFLA / UNESCO publisko bibliotēku manifestā un skolu bibliotēku vadlīnijās, jo bibliotekāri netika galā ar tajā paredzētajiem darba pienākumiem,” stāsta Dobeles Valsts ģimnāzijas bibliotekāre **Gunda Akermane**. Viņa aicina vērsties pie Latvijas Republikas tiesībsarga Jura Jansona, jo, realizējot IZM pašreizējo ieceri jaunajā pedagogu atalgojuma modeli, lielai daļai Latvijas skolēnu tiks atņemtas tiesības saņemt kvalitatīvus bibliotēkos un informācijas pakalpojumus, izglītoties lasītprasme un informācijas prasība, bet izglītības likumā ir paredzētas vienādas tiesības visiem iegūt kvalitatīvu izglītību.

Skolu bibliotēkās skolēni mācās izmantot gan iespieddarus, gan elektroniskos resursus, bibliotekāri ir atbalsts ne vien skolēniem, bet arī skolotājiem.

Skrundas vidusskolas bibliotekāre **Baiba Eversa** stāsta, ka skolā mācās 300 skolēnu un tā ir novada lielākā skola, tāpēc pēc padoma pie viņas bieži vērsas arī pārējo novada skolu kolēģi. Viņa atklāj, ka jau trešajā paaudzē strādā skolā un otrajā paaudzē – bibliotēkā, tādēļ apzināti ir izvēlējusies studiju specialitāti, lai nonāktu tieši skolas bibliotēkā.

B. Eversa atceras: kad sāka darboties modelis „nauda seko skolēnam”, daļā mazo bibliotēku bibliotekāru slodze jau bija 0,2 amata vienības. „Tas praktiski nozīmē, ka bibliotēkas ir iznīcinātas. Jau tolaik kultūras nozares plānošanas dokumentos Kultūras ministrijā, kas pārtrauca visu bibliotēku nozari, kultūrizglītības kontekstā aizstāvējām viedokli, ka slodze nedrīkst būt mazāka par 0,5 amata vienībām. Bibliotēku padomē viedokli atbalstīja, bet algu maksātāja ir IZM.

Studēju bibliotēku zinātņi, kopš 1990. gadu sākuma esmu izpildījusi

IZM prasību papildus mācīties arī pedagogiju, tomēr nevienu konkrētu priekšmetu mācīt nedrīkst, jo tie bija kursi, nevis pilna laika studijas. Ja pēc jaunā modeļa mani atstāj ar 0,5 slodzēm, tad nav nekādu garantiju, ka pēc gada vispār kādam skolā esmu vajadzīga. Laukos publiskajās bibliotēkās darbinieku īpaši netrūkst.”

„Man ir neizprotama IZM Izglītības departamenta direktores un valsts sekretāres pienākumu izpildītājas Evijas Papules atbilde uz vēstuli par izglītības prasībām skolu bibliotekāriem. Izvirzītās

“ Pētījumi liecina, ka lasītprasme lauku skolās ir krietni zemāka jau tagad; kā pazeminājusies izglītības kvalitāte arī Islandē, kad tur slēgtas skolu bibliotēkas.

prasības ir ļoti augstas, ko diemžēl neatspoguļo plānotais atalgojums. Ir jāveido un jāatjauno BIS, bet par kādiem operatīviem un kvalitatīviem pakalpojumiem var domāt, ja bibliotēka būs atvērta tikai īsu brīdi dienā? Tikai 55 skolās ir plānots bibliotekārs ar vienu slodzi,” sašutumu neslēpj G. Akermane, atgādinot – pētījumi liecina, ka lasītprasme lauku skolās ir krietni zemāka jau tagad; kā pazeminājusies izglītības kvalitāte arī Islandē, kad tur slēgtas skolu bibliotēkas. „Godīgi vajag atzīties, ka valstij lauku skolas nav vajadzīgas. Tas ir arī jautājums, cik pārdomāti tiek izmantoti valsts līdzekļi. Piemēram, 2008. un 2009. gadā bibliotekāri mājās apgūt BIS „ALISE”, bet turpināt darbu un ievadīt kvalitatīvus datus

nevar, ja arī gribētu, jo viņus nolika 0,2 slodzēs.” G. Akermane piebilst, ka Auces, Dobeles un Tērvetes novadā mazāk par pusslodzi strādā 54 % skolu bibliotekāru. „Man kā metodiskās apvienības vadītājam ir kauns runāt ar saviem kolēģiem, jo centos motivēt un apgalvoju, ka drīzumā situācija uzlabosies un nebūs vairs tikai 0,2 slodzes, krīze un pārejas periods beigsies. Tagad varu vien ieteikt, lai neturpina ievadīt datus informācijas sistēmā „Latvijas digitālā kultūras karte” u. c., lai neatņem laiku, ko var veltīt lasītājam,” uzsver G. Akermane.

Dažāda izpratne par pienākumiem

B. Eversa piekrit, ka savu laiku mazajās skolās palīgā saukti Nodarbinātības valsts aģentūras klienti, kas par 100 latu atalgojumu mēnesī tika palīdzējuši (bieži vien neprofesionāli) BIS „ALISE” ievadīt ziņas par veco krājumu, bet jauno vairs nav, kam vadīt, lai gan grāmatas ir nopirkas. „Trūkst kontroles, kur grāmatas paliek: pie kāda skolotāja mājās vai citur. Daudzviet valda haoss,” situāciju raksturo speciāliste.

Biedrības valdes locekle **Dženija Dzirkale-Maļavkina** norāda: „Valstī ir palielinājusies dotācija mācību grāmatu un mācību līdzekļu iegādei, un tas ir bibliotekāru pienākums – gādāt, lai šis krājums dažādos formātos tiktu papildināts. No skolu bibliotekāriem nedrīkst prasīt šos līdzekļus apsaimniekot vienu dienu nedēļā vai sabiedriskā kārtā.” Viņa ierosina aktuāli zēt arī jautājumu par to, kā skolās tiek izlietotas un pārvaldītas par valsts līdzekļiem finansētās un sagādātās BIS „ALISE” licences un 2007.–2008. gadā nopirktie datori, kuri tagad jau ir fiziski novecojuši. Izrādās, nelietderīgi tika izmantoti līdzekļi bibliotekāru sagatavošanā darbam ar šo sistēmu – daudzi vairs nestrādā skolas bibliotēkā, vai skola nav iegādājusies licenci, vai nav iespējams mazo amata vienību dēļ to darīt.

„Pēc 2009. gada krīzes vajadzētu jau attapties, bet izskatās, ka tā kļūst vēl dziļāka,” uzskata Dž. Dzirkale-Maļavkina.

„Ar nožēlu ir jāatzīst, ka izglītības nozares ierēdņiem nav izpratnes par skolu bibliotēku lomu izglītības procesā. Neizpratni rada uzskats, ka skolas bibliotēku var atvērt tikai starpbrīžos un lietotājus var apkalpot jebkurš skolotājs, ka jau tagad mācību grāmatas izsniedz, saņem, uzskaita, sistematizē un katalogizē klašu audzinātāji. Šāda izpratne ir maldīga un ir pretrunā ar normatīvajos aktos noteiktajām prasībām par bibliotekāro un informācijas pakalpojumu nodrošināšanu izglītības iestādē, kā arī ar izglītības nozares politikas plānošanas dokumentiem, kur skaidri saskatāma skolas bibliotēkas nozīmīgā loma

mācību procesa atbalstam. Skolu bibliotēku ilgtspējīgai attīstībai un integrācijai kopējā bibliotēku sistēmā ir ieguldīti ievērojami valsts un pašvaldību finanšu līdzekļi un cilvēkresursi, bet, samazinot bibliotekāru slodzes, kvalitatīvs skolu bibliotēku darbs un attīstība ir apdraudēti. Es to uztveru kā ilgtermiņā plānoto un ieguldīto valsts līdzekļu nenovērtēšanu un bezatbildīgu izšķērdēšanu,” uzskatus pauž LSBB locekle **Linda Langenfelde**.

Dž. Dzirkale-Maļavkina atgādina, ka vidusskolā un ģimnāzijā, kur skolēni iesaistās pētniecībā, jau ir jāatvērta akadēmiskās bibliotēkas modelim, kur mācās piekļūt valsts un pasaules resursiem. Latvijas augstskolu bibliotēkas pārmet skolām, ka skolēni nav sagatavoti studiju procesam un specifiskai, neprot izmantot akadēmiskās bibliotēkas resursus un iespējas. Tāpēc jo īpaši svarīgi bibliotekāram būtu arvien vairāk laika veltīt skolēnu informācijpratības, mediju un digitālo resursu izmantošanas prasmi attīstīšanai.

Jelgavas 4. vidusskolas bibliotekāre **Inta Brantevica** atzīst, ka papildus komplektē, apstrādā un izsniedz darba burtnīcas, notiek darbs ar skolotājiem, vecākiem. „Ieviešot plānoto algu modeli ar samazinātām slodzēm, visus paredzētos pienākumus nav iespējams izpildīt. Grāmatas būs jāiepērk un jāapstrādā, tātad nespēšu apkalpot lasītājus,” viņa secina.

„Mācību procesā nav sasaistes lasītprasme, rakstpratība, informācijpratība, mediju izmantošanas un digitālajās prasmes, ja arī skolas bibliotēka neveic šo prasmi attīstīšanas funkciju. Skolas bibliotēkai ir jābūt visdrošākajai vietai, kur iegūt visobjektīvāko un patiesāko informāciju no dažādiem resursiem. Ja bibliotekārs strādā ar resursu sistēmu, tad tā attīstās, pretēji notiek stagnācija un valda haoss,” norāda Dž. Dzirkale-Maļavkina.

LSBB valde nolēma, ka vērsīsies pie tiesībsarga par apdraudējumu informācijas resursu pieejamībai skolā, kā arī skolotāju un skolēnu cilvēktiesību ierobežošanu. Gatavojoties tikties IZM 27. martā, biedrība kopā ar Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības pārstāvjiem sagatavos bibliotekāru amata aprakstus vienai amata vienībai, 0,5 amata vienībām un 0,2 amata vienībām, tādējādi vēlreiz mēģinot uzlabot izpratni par skolu bibliotekāru reālajiem darba pienākumiem un uzdevumiem.

Ar Latvijas Skolu bibliotekāru biedrības valdes locekles Dženijas Dzirkales-Maļavkinas viedokli par skolu bibliotēku nozīmi izglītības sistēmā aicinām iepazīties laikraksta mājaslapā: <http://www.izglitiba-kultura.lv/viedokli/skolas-biblioteka-apgaismibas-idejas-latvija-18-19gadsimta-un-ka-ir-tagad> ■

Lai bērns izaugtu vesels, viņam jāsporto vismaz stundu dienā

IK LĀSMA GAITNIECE

Latvijas Ārstu biedrības (LĀB) prezidenta Pēteris Apinis priekšlasījums „Skolas vide – bērnu kustībai (sportam) un veselībai” konferencē „Veselīga un droša skolu vide”, kas notika izstādes „Skola 2015” laikā, izpelnījās īpašu ievērību, par ko liecināja arī klātesošo aktivitāte jautājumu uzdošanā.

Telpa, kur kustēties

Konferences dalībnieku uzmanība centrējās uz mācību iestāžu telpu vidi un drošību, kas nozīmē ne tikai klases, bet arī koridorus un skolas sporta zāli. Priekšlasījuma sākumā P. Apinis pedagogiem un arī sanākušajiem medikiem atgādināja Pasaules Veselības organizācijas viedokli: lai bērns izaugtu vesels un dzīvotu ilgu, veselīgu, darbīgu un raženu mūžu, viņam ir jānodarbojas ar sportu vismaz vienu stundu katru dienu – un ne tikai aerobā, bet arī anaerobā režīmā! No šī konstatējuma izriet sen zināmā patiesība: jo sportiski aktīvāks bērns ir pirms pubertātes iestāšanās, jo aktīvāks būs arī pēc tās. Tā saucamais kritiskais fizisko aktivitāšu logs ir desmit gadu vecums. „Kad bērns ir sasniedzis desmit gadu vecumu, šis logs aizveras,” brīdina P. Apinis.

Lai skolēns būtu ieinteresēts nodarboties ar fiziskām aktivitātēm, skolai ir nepieciešams nodrošināt piemērotus apstākļus – modernu sporta zāli. Lai telpu, kas ir paredzēta fiziskajai slodzei, varētu novērtēt kā piemērotu, ir nepieciešams ievērot piecus komponentus, turklāt tie attiecas ne tikai uz zāli, bet arī uz mācību iestāžu koridoriem un klasēm. Nepārvērtējama nozīme ir svaigam gaisam (kurā nav ķīmiskā piesārņojuma!!!), pareizam apgaismojumam, modernam iekārtojuma, taču ne mazāk svarīgs ieteikums – telpā, kur skolēni sporto, ir jābūt pieejamam dzeraim un ūdenim. Diemžēl realitāte ir citāda, turklāt daudzās mācību iestādēs audzēkņiem pēc sporta nodarbībām nav iespējams pat elementāri nomazgāties, kas nozīmē, ka uz nākamo stundu viņiem ir jādodas sasvīdušiem. Vēl lielāku neizpratni izraisa fakts, ka Latvijā pat nav normatīvo aktu par gaisa kvalitāti mācību iestādēs.

Latvijas pedagogiem un skolu politikas veidotājiem, pēc referenta domām, der pievērst uzmanību Norvēģijas kolēģu pieredzei, proti, apsvērt iespēju 5.–11. klases skolēniem mācību programmā iekļaut divas stundas nedēļā svaigā gaisā – ārpus skolas

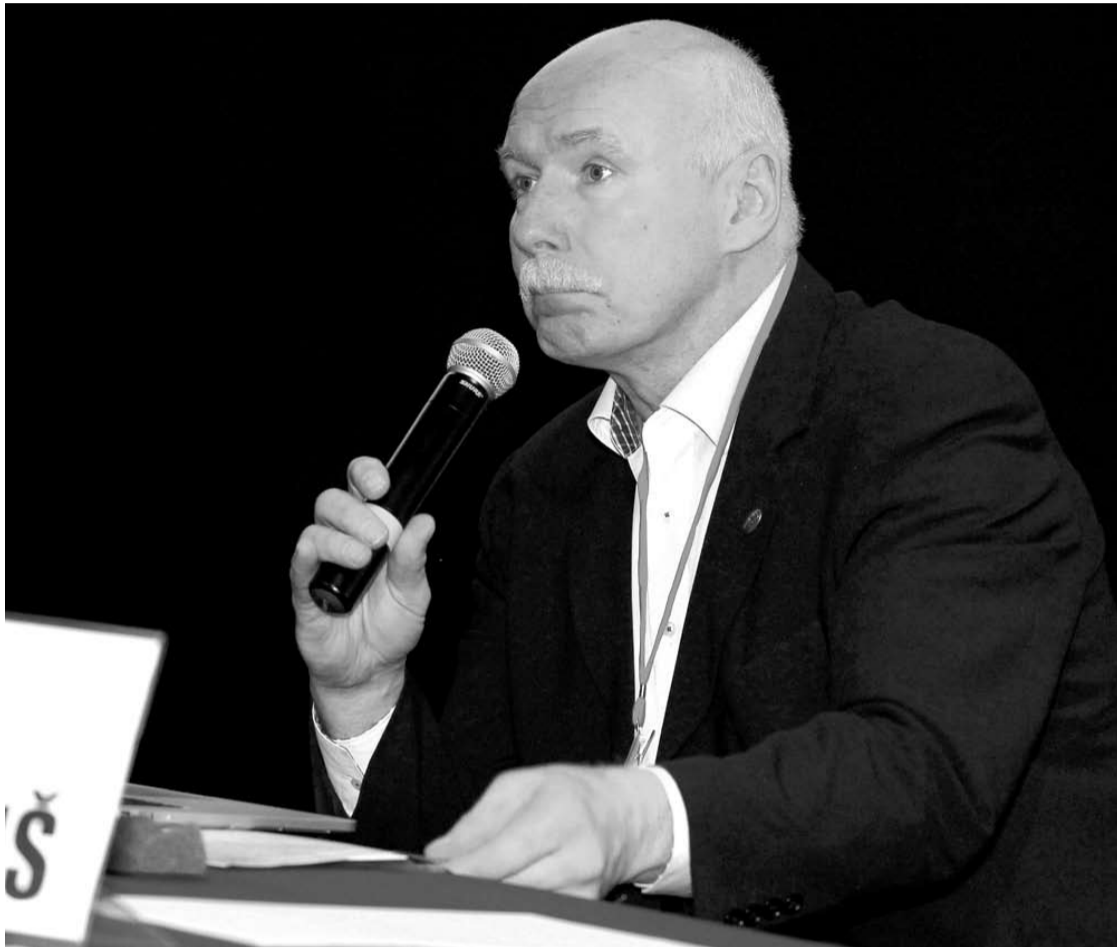


FOTO: Andris Bērziņš

LĀB prezidents Pēteris Apinis uzskata, ka vairumā Latvijas skolu sporta stundas tiek uztvertas nenopietni, aizmirstot, ka tieši fiziskas aktivitātes palielina sekmes mācībās.

“ Ir vēlams, lai skolotājs ikvienam audzēknim noteiktu tieši viņam sasniedzamos rezultātus un katru arī individuāli vērtētu.

klasēm. Norvēģu pieredzē patiesi der ieklausīties, jo šajā valstī mācību iestāžu videi ir visaugstākās prasības.

Kā ieaudzināt mīlestību pret sportu?

Referents uzstāšanās laikā pievērsās arī jautājumam, kā audzēkņos radīt pozitīvu attieksmi pret sportu, kas vairāk gan būtu skolotāju kompetence. Galvenais, uz ko P. Apinis vērta klātesošo uzmanību – bērni nav pieaugušie samazinātā formātā, viņi bieži vien nespēj izpildīt noteiktās normas jeb „ilgstoši izpildīt kustību no punkta A uz punktu B”. Pedagogi dažkārt aizmirst, ka skolēni fiziskajās aktivitātēs iesaistās tāpēc, ka tās sagādā prieku, nevis tāpēc, ka tās būtu viņus motivējošas (kā tas ir pieaugušajiem). Rezultātā skolēniem pret sporta nodarbībām rodas nepatika, nepārvarama vēlēšanās tās ignorēt, lai tikai nebūtu jānokļūst situācijā, kad nespēj izdarīt to, ko skolotājs no viņiem prasa. Iespējams,

tieši tas ir viens no cēloņiem, kāpēc 30 % bērnu regulāri ir atbrīvoti no sporta stundām. Vēl viena sāpīga problēma – vairumā Latvijas skolu sporta stundas tiek uztvertas nenopietni, aizmirstot, ka tieši fiziskas aktivitātes palielina sekmes mācībās.

Problēmai, kas ir saistīta ar izvairīšanos no jebkādam fiziskajām aktivitātēm, ir nepatīkamas sekas, kas vistiešākajā mērā ietekmē jaunās paaudzes veselību. P. Apinis norādīja, ka 20 % Latvijas jaunāko klašu audzēkņu ir konstatēti liekais svars vai aptaukošanās. Apstākļos, kad bērns ik dienu pie datora, spēlējot interneta spēles vai sērfojot sociālajos tīklos, pavadā vidēji 3–4 stundas, bet svētdienās – pat vairāk nekā piecas, savukārt sportam laiku neatvēl nemaz, tas diemžēl ir loģisks iznākums.

“ Der pievērst uzmanību Norvēģijas kolēģu pieredzei, proti, apsvērt iespēju 5.–11. klases skolēniem mācību programmā iekļaut divas stundas nedēļā svaigā gaisā – ārpus skolas klasēm.

Referents norādīja uz vēl kādu fenomenu, proti, netiek ražoti bērniem piemēroti sporta apavi – sporta kurpes pēc ārējā izskata ir skaistas, taču tās nav funkcionālas.

Kas jāiemāca sporta stundā?

P. Apinis priekšlasījumā veltīja uzmanību arī jautājumam par sporta skolotāju mērķiem nodarbību laikā, precizāk, kādiem ir jābūt to vēlamajiem rezultātiem. Nav noslēpums, ka daudz ir jauniešu, kuri, skolu beidzot, neprot ne pareizi iesildīties, ne atsildīties. Referents uzsvēra, ka skolas gados būtu nepieciešams bērnam iemācīt domāt kā sportistam: lai viņš pareizi mācētu elpot, piemēroti ģērbties, pareizi ēst un dzert, iesildīties un izstaipties, atsildīties un atpūsties, veidot savu individuālo sportošanas plānu un to strikti ievērot, kā arī sekot savai pašsajūtai un veselības stāvoklim. Tieši sports ir tas aktivitāšu veids, kas skolā rada bērna un jaunieša paštēlu un visvairāk samazina diskrimināciju. „Sporta stundu filozofijas pamatā būtu jābūt godīgai cīņai un cieņai – savstarpējai, kā arī cieņai pret savu ķermeni,” puda ārsts. „Fiziskajai audzināšanai un sporta stundām ir jāiedvesmo jaunieši būt fiziski aktīviem visas dzīves laikā.”

Tā kā mēs esam tik atšķirīgi,

UZZIŅAI

Četras akūtas problēmas saistībā ar bērnu un jauniešu sportu Latvijā (avots: Pēteris Apinis priekšlasījums „Skolas vide – bērnu kustībai (sportam) un veselībai”)

Sporta nodarbību pirmsskolas iestādēs nav vai arī tās ir bezjēdzīgas. Šādas stundas notiek ar dažādām mantām pārblīvētās telpās, pedagogiem par nodarbību vadīšanu nemaksā, vecākiem ir atļauts sporta nodarbību vietā izvēlēties svešvalodas apguvi vai citu nodarbību. Pirmsskolas iestādēs tiek gatavoti audzēkņi ar nepatiku pret sporta nodarbībām.

Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) formāli ir atļāvusi bērniem skolā nodrošināt vairāk par divām sporta nodarbībām nedēļā, taču realitātē to īsteno tikai 2 % mācību iestāžu, turklāt tikai atsevišķās klasēs. Valsts izglītības satura centrs ir radījis sistēmu, ka skolai sporta stundas nav izdevīgas, skolotājiem par tām nemaksā. IZM gadiem pretojas jebkurām aktivitātēm palielināt sporta stundu skaitu.

Latvija tērē aptuveni 14 miljonus eiro interešu izglītībai, kas formāli ļautu nodrošināt sporta pulciņu (nodarbību) darbu. Realitātē šī nauda tiek izlietota koriem, deju ansambļiem, mājturībai, taču sportam – praktiski nemaz.

Sporta skolās treneriem maksā **par 40 % mazākas algas** nekā vispārīgizglītojošo skolu skolotājiem. Algu izlīdzināšana jau gadiem ir IZM prioritāte – uz papīra, bet apzināti netiek veikta.

UZZIŅAI

Sports skolēniem ir ļoti nepieciešams, jo tas:

- ◆ palīdz sasniegt un uzturēt normālu svaru;
- ◆ samazina stresu, trauksmi un depresiju;
- ◆ veido un uztur skeleta un muskuļu sistēmu – veselīgus kaulus, muskulus un locītavas;
- ◆ palielina enerģijas līmeni;
- ◆ uzlabo miega kvalitāti.

air vēlams, lai skolotājs ikvienam audzēknim noteiktu tieši viņam sasniedzamos rezultātus un katru arī individuāli vērtētu.

Iepriekšpaustais, protams, ir skaisti un iedvesmojoši vārdi, taču realitāte diemžēl ir skarba. Liela daļa skolēnu no kustībām un fiziskas slodzes apzināti izvairās, daudzu skolu telpas (tostarp sporta zāles) ir bērniem nepiemērotas, savukārt skolotāji nav ieinteresēti vai arī nespēj katram audzēknim veltīt pietiekamu uzmanību un viņu motivēt kustēties.

Priekšlasījuma noslēgumā P. Apinis ar nelielu humora devu puda, ka diennaktī kopā ir 1440 minūšu, taču kustēties no tām būtu jāamēģina tikai 30 minūšu. Vai tiešām tas ir par daudz prasīts? ■

VISC aicina skolas līdz 15. maijam pieteikties datorikas mācību programmu aprobācijai

IK INFORMĀCIJA

Aktualizējot datorikas prasmi apguves pilnveides nepieciešamību, Valsts izglītības saturs centrs (VISC) ar 2015. gada 1. septembri piedāvā skolām aprobācijai piecu datorikas mācību programmu pilotprojektu, laikrakstu „Izglītība un Kultūra” informēja VISC sabiedrisko attiecību speciāliste Diāna Abolīņa.

Izstrādātās pilotprojekta programmas ir paredzētas dažādām klašu grupām ar atšķirīgu zināšanu un specializācijas līmeni:

- mācību programma datorikas apguvei no 1. līdz 9. klasei skolām, kas realizē pamatzglītības matemātikas, dabaszinību un tehnikas virziena programmu, piedāvājot datoriku kā atsevišķu mācību priekšmeta programmu (atsevišķi būtu aprobācijas 1.–3., 4.–6. un 7.–9. klašu grupas);

- mācību programma integrētai datorikas jautājumu apguvei no 1. līdz 3. klasei;

- mācību programma datorikas jautājumu apguvei no 4. līdz 6. klasei;

- mācību programma datorikas jautājumu apguvei no 7. līdz 9. klasei;

• mācību programma padziļinātai datorikas jautājumu apguvei no 7. līdz 9. klasei (skolēnu grupai, kas ir izrādījusi padziļinātu interesi par programmēšanu un algoritmiem).

Atbilstoši darba plānam datorikas programmas paraugu aprobācijas nodrošināšanai VISC ir izveidojis darba grupu, kurā ir iekļauti Latvijas informātikas skolotāji, darba devēju pārstāvji no Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācijas (LIKTA), Latvijas Atvērto tehnoloģiju asociācijas (LATA), kā arī Latvijas Informātikas skolotāju asociācijas, VISC un Izglītības un zinātnes ministrijas speciālisti, kas līdz šā gada 1. maijam izstrādās minēto mācību programmu paraugus.

Latvijas skolām ir liela interese aprobēt piedāvātās datorikas mācību programmas. Līdz 24. martam jau bija pieteikušās 53 izglītības iestādes, tajā skaitā trīs, kas realizē izglītības programmas bērniem ar speciālām vajadzībām.

VISC aicina izglītības iestādes izvērtēt savas iespējas, to-

starp kopā ar pašvaldību izvērtēt tehniskās un finansiālās iespējas, un piedalīties vienas vai vairāku izstrādāto programmu aprobācijā.

Izglītības iestādes, kas ir izlēmušas piedalīties aprobācijas procesā, VISC lūdz līdz 2015. gada 15. maijam informēt par savu izvēli, atsūtot rakstisku apliecinājumu, precīzi norādot, kuras programmas tiks aprobētas.

Detalizētākai informācijai par paredzamo programmu aprobācijas gaitu lūgums kontaktēties ar VISC vecāko referentu Viesturu Vēzi, e-pasts: viesturs.vezis@visc.gov.lv. ■

Jaunrades konkurss vidusskolēniem „Fizikas pavasaris”

IK INFORMĀCIJA

Imanta Ziedoņa fonds „Viegli” kopā ar apbalvojuma „Laiks Ziedonim” 2014. gada laureātu zinātnē Vjačeslavu Kaščejevu un Jauno fiziķu skolu aicina Latvijas vidusskolu jauniešus piedalīties jaunrades konkursā „Fizikas pavasaris”, motivējot fizikas stundās apgūstamo vielu izprast caur jaunrades procesu.

Projekta „Fizikas pavasaris” mērķis ir paplašināt jauniešu priekšstatus par fiziku, izmantojot populāro mūziku un jaunradi. Projekta mērķauditorija ir 10.–12. klases skolēni un fizikas skolotāji.

Konkursa darba uzdevums

Uzdevums ir radīt mākslas darbu (stāstu, zīmējumu, video, dziesmu, komiksu u. tml.) „Viļņa piedzīvojumi”, kas demonstrē elektromagnētisko viļņu fizikālo izpausmi un īpašību daudzveidību. Vairāk

par elektromagnētisko viļņu īpašībām skatieties lekciju <http://www.fondsviegli.lv/>.

V. Kaščejeva videolekcija „No gaismas līdz kvantam”

Videolekcija (33,47 min.) ir paredzēta kā paligmateriāls fizikas stundās. Lekcijā profesors V. Kaščejevs stāsta par elektromagnētiskajiem viļņiem un kvantiem, motivējot aizdomāties par daudzveidīgām un reizēm šķietami pretrunīgām ikdienas parādību izpausmēm.

Konkursa NOLIKUMS

Konkursa darbi līdz 17. aprīlim ir jāiesūta elektroniski uz e-pastu arta.platace@fondsviegli.lv vai jānogādā Imanta Ziedoņa fonda „Viegli” birojā (pasta zīmogs – 14. aprīlis) Bruņinieku ielā 22-1 Rīgā, LV-1001.

Darbam ir jāpievieno: mākslas darba apraksts brīvā formā (līdz

300 vārdiem), komandas dalībnieku vārds, uzvārds, skola, klase; komandas nosaukums; komandas moto; komandas kontaktpersonas informācija – telefona numurs un e-pasta adrese.

Iesniegtos darbus vērtēs žūrija piecu cilvēku sastāvā, tostarp V. Kaščejevs, Jauno fiziķu skolas pārstāvis, Imanta Ziedoņa fonda „Viegli” pārstāvis un projekta atbalstītāji. Izvērtējot darbus, vienlīdz tiks analizēta gan darba precizitāte fizikālo procesu attēlošanā, gan komandas izpaustais radošums un darba izpildījuma kvalitāte.

Balvas un rezultātu paziņošana

Izvērtējot konkursa darbus, žūrija noteiks 10 labāko komandu, kas iegūs tiesības piedalīties fizikas stundā „Fizikas pavasaris”. Stunda notiks 30. aprīlī Cēsu Valsts ģimnāzijā. Tajā piedalīsies V. Kaščejevs, Jauno fiziķu skolas

pārstāvji un grupas „Carnival Youth” mūziķi.

Stundas laikā tiks sniegts populārzinātnisks ievads par gaismas viļņu interferenci, notiks praktiskās nodarbības kopā ar Jauno fiziķu skolu (veidojot sērkokciņu spektroskopu, veicot mata diametra aprēķinus, izmantojot gaismas difrakciju, kā arī tiks pētīti gaismas avotu emisijas spektri – demonstrācijas, izmantojot dažādus gaismas avotus un portatīvu spektrometru, kas saslēgts kopā ar datoru). Kopā ar grupu „Carnival Youth” varēs pētīt fizikas likumus mūzikā.

Stundā tiks nosaukti konkursa uzvarētāji, kuri dosies uz Jauno fiziķu skolas un grupas „Carnival Youth” vasaras nometni Ziedoņa muzejā šovasar.

Projekts „Fizikas pavasaris” apvieno fiziku un radošo pašizpausmi. Lai gan fizikas zinātne sabiedrībā bieži tiek uzskatīta par sarežģītu un neizprotamu

formulu apkopojumu, fizikālās likumsakarības varam sev apkārt ieraudzīt ik dienas. Padziļināta interese par fiziku jauniešu vidū nav ļoti izplatīta, tomēr praktiskos piemēros un eksperimentos varam pārliecināties, ka izprast fiziku var būt arī viegli.

Jauniešus, kurus interesē dabaszinātne un kuri savu dzīvi nākotnē plāno saistīt ar eksaktajām zinātnēm, izglīto Jauno fiziķu skola, kas sadarbibā ar fizikas pasniedzējiem organizē nodarbības un praktiskas aktivitātes visā Latvijā. Šo pasniedzēju vidū ir arī asociētais profesors V. Kaščejevs, kurš ir apbalvojuma „Laiks Ziedonim” 2014. gada laureāts zinātnē. Pēc apbalvojuma saņemšanas profesoram un Imanta Ziedoņa fonda „Viegli” izveidojās cieša sadarbība, kā rezultātā tapa projekts „Fizikas pavasaris” ar mērķi paplašināt jauniešu priekšstatus par fiziku, izmantojot populāro mūziku un jaunradi. ■

Pirmizrāde – piecas dokumentālas īsfilmas par tradīciju pārmantošanu un saglabāšanu ģimenēs

IK INFORMĀCIJA

Kinoteātrī „Splendid Palace” 27. martā plkst. 13.00 notiks Latvijas Kultūras akadēmijas (LKA) organizētā Latvijas kultūras kanona 2014.–2015. gada konkursa vidusskolēniem „Kultūras tradīcijas ģimenē” fināla apbalvošanas ceremonija. Pirmo reizi tiks demonstrētas vidusskolēnu un LKA studentu veidotas īsfilmas par piecām atšķirīgām, interesantām un spēcīgām Latvijas ģimenēm, kas vairākās paaudzēs kopj dzimtai nozīmīgas tradīcijas. Pasākumu vadīs Jānis Skutelis.

Kultūras kanona konkursā piecas komandas no visiem Latvijas reģioniem, izturot konkursa pirmās divas kārtas, kuras norisinājās 2014. gada beigās, ieguva iespēju veidot īsfilmas par kādu sava novada ģimeni, kas

lolo un uztur savas dzimtas īpašās tradīcijas. Idejas pārtapšanu filmā vidusskolēni īstenoja ciešā sadarbībā ar LKA bakalaura un maģistra programmu studentiem – režisoriem, operatoriem un producentiem, kā arī LKA pasniedzējiem.

Kuldīgas Centra vidusskolas jaunieši ir veidojuši stāstu par sudraba piņģeroti, ar kura palīdzību Mediņu ģimenes sievietes spēj radīt brīnumu lietas, veidojot daudzveidīgus rakstus dažādās rokdarbu tehnikās.

Jelgavā atrastas – bet patiesībā katrā Latvijas malā dzirdamas – ir Vaivodu ģimenes ucināmās dziesmas. Ucināmā dziesma kā slepens kods ir noglabāta visos ģimenes pārstāvjos un par sevi atgādina tad, kad tā ir nepieciešama nākamajam dzimtas pārstāvim. Šis ģimenes koda dziesmas būs dzirdamas, pateicoties

Jelgavas Mūzikas vidusskolas skolēniem.

Ogres Valsts ģimnāzijas jaunieši, pārstāvot Rīgas reģionu, ir atklājuši īpašu mākslas un arī pedagoģijas gēnu, kurš jestr, darbīgs un ļoti talantīgs pārceļo no viena Aulmaņu ģimenes pārstāvja pie otra.

Rugāju novada vidusskolas skolēni stāsta par Grigānu ģimeni, kuras tradīcija tiek pārmantota ar abras palīdzību, jo abrai tiek izmīcīta un izmīlēta mājas maize.

Atšķirīgs ir Valmieras 5. vidusskolas komandas stāsts par Mellupu dzinēju – ģimeni, kurā tiek pārmantota amata prasme rūpēties un apieties ar *močišiem*. Tā ir vairāk nekā sirdslieta ne tikai ģimenes viriešiem, bet arī jaunākās paaudzes pārstāvei Kristiānai.

Konkursa finālā 15 pārstāv-



Publicitātes foto

Ar sudraba piņģerota palīdzību Mediņu ģimenes sievietes spēj radīt brīnumu lietas, veidojot daudzveidīgus rakstus dažādās rokdarbu tehnikās.

ju žūrija vērtēs filmas dažādās nominācijās, lai izceltu katras komandas īpašās veiksmes un izdošanās.

Ar līdzšinējo konkursa nori-

ses gaitu, filmēšanas procesu un īsfilmu treileri var iepazīties Latvijas kultūras kanona „Facebook” lapā <https://www.facebook.com/kulturaskanons>. ■

Taures sauks Ķīpsalā



IK DAIGA KĻANSKA

Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētki nav iedomājami bez pūtēju orķestriem. XI Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkos „Burt(u) Burvība” piedalīsies 43 skolēnu pūtēju orķestri un 24 bērnu un jauniešu simfoniskie orķestri, kuri skatītājus priecēs vairākos koncertos, kā arī svētku gājienā, kas nav iedomājams bez orķestra pavadījuma.

Skaņdarbus aranžē atbilstoši bērnu spējām

Valsts izglītības satura centra vecākais referents **Egils Šķetris**, kas ir atbildīgs par skolēnu un jauniešu pūtēju un simfoniskajiem orķestriem, stāsta, ka uzreiz pēc 2010. gada svētkiem orķestru diriģenti nākuši kopā, skatījušies svētku koncertu videoierakstus un tos analizējuši – kas izdevies labi, kas nākamajos svētkos pilnveidojams. 2012. gadā Jelgavā notika skolēnu pūtēju orķestru festivāls. „Ķīpsalas pūtēju orķestru koncerta „Taures sauc” sagatavošanā svarīga ir bērnu spējām atbilstoša repertuāra izvēle. Mēģinām rast kompromisu, lai Dziesmu svētku kustībā iesaistītu iespējami lielāku bērnu skaitu, kā arī, lai viņu sniegums skatītājiem sagādātu māksliniecisku baudījumu. Tādēļ dažus populārus skaņdarbus aranžējam speciāli bērnu spējām, lai viņi tos varētu nospēlēt. Izvērtējot iepriekšējo svētku koncertus, secinājām, ka defilē programmās mūziķu kustību dēļ, tiek zaudēta skaņas kvalitāte, tādēļ šogad defilē programmu demonstrēs tikai pieredzes bagātākie orķestri, kuri kvalitatīvi var apvienot kustības un instrumentu skaņējumu, savukārt pārējie orķestri demonstrēs tikai nelielus horeogrāfiskus akcentus. Koncertā „Taures sauc” muzicēs 43 skolēnu pūtēju orķestri, kuros spēlēs aptuveni 1500 jauno mūziķu,” stāsta E. Šķetris. Viņš atklāj, ka samazinoties skolēnu skaitam, vērojama meiteņu īpatsvara palielināšanās pūtēju orķestros, jo zēni arī sporto, dejo, dzied. Tā ir liela problēma, ka talantīgie bērni ir iesaistīti daudzos kolektīvos un svētkos nav vienkārši aplānot piedalīšanos visos koncertos.

Kā katros svētkos, arī šogad Lielajā ģildē notiks pūtēju orķestru finālkonkurss, kurā pa astoņiem orķestriem no A, B un C grupas cīnīsies par godalgotajām vietām. Viņu sniegumu vērtēs starptautiska žūrija, kurā būs Lietuvas, Igaunijas un Somijas pārstāvji.

Pūtēju orķestru defilē finālskate būs 4. maijā – Latvijas Republikas Neatkarības atjaunošanas dienā pie Brīvības pieminekļa. „Šogad tiek atzīmēta 25.gadadiena kopš Latvijas PSR Augstākā Padome pieņēma deklarāciju „Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu”, tādēļ svētku gaisotne būs vēl īpašāka. Šo skatītāju iecienīto

programmu varēs skatīt 10. jūlija vakarā pie Brīvības pieminekļa. Baltijas valstīs skolēnu defilē programma mums ir vienīgajiem un ar to mēs patiesi varam lepoties,” stāsta E. Šķetris.

Ideju par bērnu simfonisko orķestru muzicēšanu Dziesmu svētkos savulaik rosināja nesen mūžībā aizgājušais Madonas mūzikas skolas direktors Artis Kumsārs. „Pirmie bērnu simfonisko orķestru koncerti bija 2005. gada svētkos. Viens koncerts bija Doma laukumā un otrs – Lielajā ģildē. Tolaik arī noslēguma koncerta muzikālo pavadījumu atskaņoja Rīgas 6. vidusskolas simfoniskais orķestris Haralda Bārdziņa vadībā. Šogad 6. jūlija vakarā bērnu un jauniešu simfonisko orķestru koncerts „Tūkstošbalsu simfonija” izskanēs Lielajā ģildē. Mums ir 24 simfoniskie orķestri, kuri ir sadalīti sešos apvienotajos orķestros. Katrs no tiem izpildīs 20 minūšu ilgu programmu. Arī šiem orķestriem būs konkurss un jau aprīļa beigās izskanēs laureātu koncerts,” saka E. Šķetris.

Mūsu kultūra būs tā, kas valsti cels

Pūtēju orķestru koncerta „Taures sauc” mākslinieciskais vadītājs, Rīgas 6. vidusskolas direktors un diriģents **Haralds Bārdziņš** atzīst, ka vismaz viņa skolā, kur pamatskolas posmā tiek īstenota profesionāli orientētā mūzikas virziena programma, skolēnu skaits orķestros nesamazinās. „Šī profesionāli orientētā mūzikas programma sevi ir pilnībā attaisnojusi, jo mūzikas programmu apgūstošo skolēnu dienaskārtība ir stingri reglamentēta, viņiem ir jāiegulda daudz darba, lai neieģāztu savus kolektīva biedrus. Šo skolēnu mācību sasniegumi ir būtiski augstāki, nekā vispārīgizglītojošo klašu skolēniem. Es nesaku, ka mūzika ir tas burvju vārds, kas mūzikas virziena klašu skolēnu sekmju līmeni būtiski paaugstina, taču mūsu pieredze apliecina, ka šie bērni daudz nopietnāk izturas ne tikai pret mēģinājumiem, bet arī mācību darbu, tādejādi sasniedzot augstākus rezultātus,” lepojas H. Bārdziņš.

Viņš uzskata, ka pēdējos gados pūtēju orķestru sniegums ir kļuvis kvalitatīvāks. „Ja pagājušā gadsimta 80. gados uzskatīja, ka augstākais pūtēju orķestra sasniegums ir „Triumfa maršs” no Džuzepes Verdi operas „Aīda”, patlaban šo skaņdarbu spēj atskaņot visvājākā grupa. Skolēnu un jauniešu orķestriem ir ļoti svarīga loma Vispārējās latviešu Dziesmu un Deju svētkos, jo instrumentālisti profesionālā ziņā ir ļoti auguši, kas ir katra kolektīva diriģenta neatlaidīga darba rezultāts. Arī Dziesmu svētku kari uztur pozitīvu garu, ieguldot maksimāli daudz darba, lai sasniegtu augstākus rezultātus. Ja padomju laikā orķestriem



FOTO: no VISCArhiva

X Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkos pūtēju orķestru koncertā kopā ar skolēniem muzicēja arī maestro Raimonds Pauls.

nebija pieņemts kustēties, tad tagad svētki nav iedomājami bez defilē programmas un katru gadu palielinās to orķestru skaits, kas apgūst defilē programmas. Viens ir nolikt nošu pultis un atskaņot skaņdarbu un pavisam kas cits ir šo skaņdarbu atskaņot kustībā. Arī sabiedrība labprātāk bauda kustībā esošu orķestra priekšnesumu. Šogad arī Ķīpsalas koncertā esam atteikušies no nošu pultim, būs tikai mazās pultis, skatēs jau esam to izmēģinājuši un domāju, ka viss izdosies veiksmīgi. Manuprāt, pagaidām orķestrantiem koporķestri

“Patlaban skolēniem nav pat elementārāko iemaņu soļošanā, kas it kā būtu jāapgūst sporta stundās, taču ne vienmēr tā notiek.

vēl nav sasniegts tāds līmenis, lai viņi varētu niansēti radīt muzikālu tēlu. Vēl ir daudz jāstrādā, taču mēs tam tuvojamies. Ja kādreiz uzskatīja, ka labi ir tad, ja visiem koporķestri izdodas reizē sākt un reizē beigt, tad tagad ar to vairs nepietiek. Skaņdarba saturu ir jāprot atklāt,” uzskata H. Bārdziņš.

Runājot par koncertam „Taures sauc” izvēlēto repertuāru, H. Bārdziņš norāda, ka tas ir balstīts uz trim vaļiem – modernizētu tautdziesmu, Latvijas vai Rietumeiropas mūzikas klasiku skaņdarbiem un trešais ir mūsdienu populārā mūzika. Pērn reģionos notikušajos modelēšanas koncertos atlasījām tos skaņdarbus, ko dalībnieki bija atzinuši par interesantiem, kas patika klausītājiem. Katrs novads atsevišķi veidos divus skaņdarbus atbilstoši savai varēšanas grupai. Piemēram, A grupas orķestri izpil-

dīs ceturtnās pussarežģītības pakāpes (ir sešas pakāpes) skaņdarbus, visplašāk ir pārstāvēti B grupas orķestri un C grupas orķestri, kas ir iesācēji vai nelielo pamatskolu, kultūras centru orķestri. Pūtēju orķestru koncerta idejas autore ir talantīgā mūziķe un horeogrāfe Ilze Līviņa no Alūksnes. Jaunums ir diriģentu šovs – defilē parāde, lai publika redzētu arī tos diriģentus, kas nav virsdiriģenti. Katram novadam būs savs defilē priekšnesums, kustības tiks izmantotas arī citos skaņdarbos, jo vizuālais mūsdienu cilvēku ļoti aizrauj. H. Bārdziņš uzskata, ka bērnu un jauniešu simfoniskie orķestri savas spējas ir godam apliecinājuši arī noslēguma koncerta pavadījuma atskaņošanā, taču šogad šī ideja netika akceptēta, jo tas rada grūtības režisoram, diriģentiem, droši vien ir arī jautājums par naudu. Viņš uzskata, ka Latvijā vēl ir daudz darāmā, lai muzicēšanā iesaistīto aizvien lielāku skolēnu skaitu, jo kas gan cits, ja ne mūsu kultūra būs tā, kas valsti cels. „Dziesmu svētki nav tikai svētki dziedāšanai, bet gan svētki mūsu mentalitātei. Pašlaik ir grūtāk strādāt ar jauniešiem un ir daudz savas sirdsdeģmes jāieliek, lai jauniešus ildvesmotu muzicēt, jo paviršu darbu viņi atšķir,” uzskata H. Bārdziņš.

Mūzika kustībā jeb defilē programmas

Pūtēju orķestru koncerta idejas autore, mūziķe un horeogrāfe **Ilze Līviņa** stāsta, ka pirmais skolēnu orķestris, kas Latvijā iesāka defilē programmu izpildījumu bija Siguldas Valsts ģimnāzijas pūtēju orķestris diriģenta Andra Muižnieka vadībā. „Tiem orķestriem, kuri devās koncertēt uz ārzemēm nepietika ar vienkāršu programmu, mūziķi mācījās defilē programmas. Arī Ernsta Glikas Alūksnes Valsts ģimnāzijas pūtēju orķestris, piedaloties pūtēju orķes-

tru konkursā Polijā, piedāvāja defilē programmu. Protams, mums orķestri nav tik lieli, kā Polijā, kur vienam orķestrim ir pat 40 meitenes jeb mažaretkas, kas izpilda defilē programmu. Latvijā defilē programmas ienāk lēnām, taču orķestra mūzika dod īpašu skaņējumu dvēselei dažādos svētkos. Ja pūtēji kustas, tad tas ir īpaši valdzinoši. VISCA ir aicinājis visus orķestrus apgūt un veidot šova programmas, savukārt pārējie ir aicināti apgūt maršēšanu,” saka I. Līviņa. Viņa ir absolvējusi Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmiju, ieguvusi horeogrāfes izglītību un Mūzikas skolā beigusi pušaminstrumentu klasi, tādēļ viņai ir specifiskas zināšanas par katra pušamā instrumenta niansēm, kas ir ļoti būtiskas, veidojot defilē programmas, jo ir jāzina, kādā virzienā skan katra instrumenta skaņa, kādā pozīcijā atrodas instruments, ja pagriežas vienā vai otrā virzienā, lai priekšnesums nezaudētu skaņējumu un lai tā horeogrāfija būtu izteiksmīga skatītājiem. „Defilē programmu veidošana ir ļoti radošs process, ko reizēm noskatu kādā gājputnu kāsī, sapnī, jo skatītājs aizvien gaida jaunas horeogrāfijas. Esmu īpaši izredzēta, jo mans vīrs ir orķestra diriģents un daudzas idejas mēs veidojam kopīgi, viņš manas horeogrāfiskās ieceres izvērtē no muzikālā viedokļa. Mums tā ir ļoti veiksmīga sadarbība,” atzīst I. Līviņa. Kā trūkumu viņa min to, ka patlaban skolēniem nav pat elementārāko iemaņu soļošanā, kas it kā būtu jāapgūst sporta stundās, taču ne vienmēr tā notiek, tādēļ bieži vien viņa sāk mācīt ar soļošanu un pakāpeniski pieliek klāt sarežģītākus soļus. I. Līviņa ar prieku gaida 4. maiju, kad defilē programmu orķestri izpildīs pie Brīvības pieminekļa, jo arī viņas tētis bija viens no tiem Augstākās padomes deputātiem, kurš nabalvoja par Latvijas neatkarību. ■

Dalība „Euroscola” ļauj apzināties nepieciešamību paplašināt redzesloku

Turpinājums no 1. lpp. ►

Uzzināto informāciju izlēmām apkopot un izveidojām informatīvu plakātu. Plakātā atspoguļojām logo, galvenokārt dažādu Eiropas programmu piedāvājumus, kas ir meklējami internetā. Jaunieši, piemēram, arī sociālajos tīklos, ievadot uz piedāvāto logo redzamos vārdus, var pievienoties vai sekot domubiedru grupām un pirmie uzzināt par kāda projekta pieejamību, jaunumiem un konkursiem. Arī projekta „Euroscola” jaunumi ir pieejami tāda paša nosaukuma domubiedru grupā un grupā „Eiropas Parlaments Latvijā” „Facebook”. Cits logo – „Eurodesk” ir Eiropas līmeņa informācijas tīkls jauniešiem, datubāze ar vairāk nekā 150 Eiropas finansējuma programmu aprakstiem, dokumentāciju un kontaktiem. „Eurodesk” ir arī iekšējais tīkls, kur palīdz dažādu valstu pārstāvjiem savstarpēji sazināties, atbildēt uz jautājumiem, sniegt padomus un ieteikumus, meklēt domubiedrus, partnerus projektiem, kā arī izplata informāciju par aktuāliem projektiem, semināriem, kursiem, prakses un studiju iespējām, stipendijām, konkursiem un citiem pasākumiem,” stāsta E. Patmalniece.

Lielākā daļa no konkursa pieteikumu gatavojušajiem jauniešiem piedalās skolas Eiropas klubiņa aktivitātēs. Arī tā ir vēl viena iespēja, kā izjust Eiropu savā ikdienā un skolā. Šo klubu darbību Latvijā koordinē klubs „Māja”, kura logo arī ir atrodams plakātā.

Plakātā izmantoto logo autori jaunieši saskaņoja ar atbildīgajām pārstāvniecības institūcijām Latvijā. „Autortiesību ievērošana un saskaņošana mums, topošajiem māksliniekiem, bija lieliska prakse. Savu pieteikumu (pētniecisko darbu) atspoguļojām īsfilēmā. Ceram, ka mūsu izveidotais plakāts un īsfilma noderēs citiem jauniešiem. Savus vienaudžus aicinām apgūt svešvalodas, lai bez startpnekiem sazinātos ar ES institūcijām, saprastu un izmantotu to piedāvājumus,” saka E. Patmalniece.

Prezentācijās izceļ nacionālās tradīcijas un sasniegumus

Galvenajā sēžu zālē jaunieši un pedagogi no 24 ES valstīm noklausījās EP pārstāvju uzrunu, kurā tika sniegta pamatinformācija par EP darbu.

Uzrunai sekoja vienu minūti ilga katras valsts dalībnieku prezentācija, kurā viņi citus jauniešus iepazīstināja ar savu valsti, pārstāvētās skolas specifiku, kā arī nacionālajām tradīcijām. Piemēram, Igaunijas skolnieks

uzsvēra, ka viņa dzimtene ir ievērojama ar to, ka tajā veiksmīgi ir ieviesta elektroniskā balsošanas sistēma, Igaunijā ir radīts „Skype”. Viņš atgādināja, ka īgauņi savu neatkarību tika izcīnījuši dziesmotājā revolūcijā un tautas dziedāšanas kultūru parāda dziesmu svētkos. Lietuviešu meitene dziedāja tautasdziesmu *a cappella* un lepojās ar savas valsts basketbolistiem un tautas tradīcijām. Daugavpils komandas kapteine Egija uzsvēra, ka viņi pārstāv skolu, kurā, smagi strādājot, apgūst dažādus arodus, kā arī aicināja ikvienu apmeklēt abstraktā ekspresionisma virziena dibinātāja Marka Rotko mākslas centru. Bulgārs Vasils bija tērpies tautastērpā un spēlēja dūdas. Austrieši izcēla savu kulināro mantojumu – šniceli.

Ir jāpiebilst, ka daudzu valstu jaunieši izmantoja iespējas demonstrēt savas tehnoloģiju prasmes un vēsturisko brīdi, kurā viņi prezentēja savu valsti un skolu, iemūžināja arī pašinā.

Skolās trūkst informācijas par ES

Pēc valstu prezentācijām EP pārstāvji, izmantojot balsošanas pultis, noskaidroja jauniešu viedokli par dažādiem jautājumiem saistībā ar ES, piemēram, vai dalība ES jūsu valstij ir ieguvums, uz ko 435 jaunieši atbildēja ar „jā”, 73 – šaubījās un tikai 41 jauniešis bija pretējās domās. Uz jautājumu, vai skolā ir pietiekami informācijas par ES, 344 jaunieši atbildēja, ka tās trūkst, 123 – ka pietiek, bet 77 respondentiem nebija viedokļa.

Savukārt skolotāji diskusijā ar EP pārstāvjiem lūdza padomu, kā atlasīt būtiskāko informāciju par ES, ar kuru noteikti jauniešus vajadzētu iepazīstināt, jo pašlaik informācijas apjoms esot tik liels, ka ir grūti atlasīt svarīgāko. Diemžēl EP pārstāvji konkrētu ieteikumu nevarēja sniegt, jo patlaban par jebkuru jomu informācijas apjoms ir ļoti liels, vien ieteica sazināties ar EP informācijas birojiem katrā dalībvalstī, kur to darbinieki var profesionāli palīdzēt.

255 jaunieši eiro valūtu uzskata par izdevīgu, bet 150 – noliedza apgalvojumu, ka eiro valūta ir ieguvums, kas būtiski atvieglo ikdienas norēķinus. 145 jauniešiem par šo jautājumu nebija viedokļa. Lielākā daļa jauniešu uzskata, ka ES ir jāspēlē būtiska loma starptautiskā mērogā.

„Eurogame” attīsta komunikācijas prasmes ar dažādu tautību cilvēkiem

Viena no interesantākajām dienas norisēm bija spēle „Eurogame”, kurā vajadzēja atbildēt

uz jautājumiem 20 valodās. To atsevišķi izspēlēja gan skolēni, gan skolotāji, un vadītāji jokojā, ka dažkārt skolēni zināšanas pārspēj skolotājus.

Lai atbildētu uz dažādajiem jautājumiem, bija nepieciešams izveidot četru dažādu tautību cilvēku komandu. Pusdienojot biju iepazīsies ar skolotāju Rasu Stakieni no Lietuvas, kurai jau bija iepriekšēja pieredze šajā spēlē, un ātri vien savā komandā uzaicinājām iru Deividu un Mariju no Beļģijas. Jautājumi bija par dažādām tēmām, piemēram, cik oficiālo valodu tiek lietots EP institūcijās.

Ieguvēji bija tie, kas jau no rīta bija iepazīsies ar iespējami vairāk kolēģiem, kā arī bija informēti par aktuāliem sociāli politiskajiem jautājumiem, kas ir EP dienaskārtībā. Lai noskaidrotu uzvarētājus, četras veiksmīgākās skolēnu komandas sacentās vēl individuāli, atbildot uz jautājumiem par kultūru, mūziku.

Diskutē par sešām tēmām

Lai iejostos EP deputāta ikdienā, jaunieši sadalījās daudznacionālās grupās un diskutēja par sešiem aktuāliem jautājumiem: „Vide un atjaunojamā enerģija”, „2015 – Eiropas gads attīstībai”, „Eiropas nākotne”, „Informācijas brīvība un pilsoniskā kultūra”, „Migrācija un integrācija”, „Jauniešu nodarbinātība”.

Kad jaunieši bija apspriedušies par šiem jautājumiem, viņiem vajadzēja vienoties par priekšlikumiem, ko prezentēt noslēguma diskusijā. Runājot par Eiropas nākotni un jauniešu nodarbinātību, jaunieši uzsvēra, ka viņu paaudzei būs būtiska loma Eiropas nākotnes attīstībā. Ir svarīgi īpašu uzmanību pievērst mūsdienīgam profesionālās izglītības piedāvājumam, veicināt valodu apguvi, nodrošināt darba pieredzes iegūšanas iespējas, veicināt jauniešu apmaiņas programmas, kā arī samazināt studiju maksu. Diskusijas dalībnieki norādīja, ka ir būtiski jau skolā iemācīties informācijas objektivitāti, zināt un saprast kultūru kontekstu, jo informācijai ir būtiska loma sava viedokļa formulēšanā. Nodarbinātības jomā jaunieši par būtiskāko problēmu uzskata nepietiekamas iespējas iegūt darba pieredzi, kas ir svarīga, lai sāktu patstāvīgas darba gaitas. Viņi ierosināja atbalstīt uzņēmumus, kuri nodarbina jauniešus bez darba pieredzes, un pauda cerību, ka situāciju varētu uzlabot jauniešu garantiju programma.

Dalība „Euroscola” jauniešu vērtējumā Egija Patmalniece: Mans



FOTO: no „Euroscola” arhīva

Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskolas „Saules skola” meitenes starp pārējām Eiropas jauniešiem izcēlās ar koši dzelteniem pašdarinātiem lakatiņiem, uz kuriem bija skolas logo un nosaukums. Lielākajai daļai jauniešu šis bija pirmais ceļojums uz Eiropu. Nedēļu viņi iepazīna vairākas Polijas, Vācijas un Vīnes pilsētas, muzejus, vīnogu dārzus, mācījās komunicēt gan savstarpēji, gan ar svešiniekiem.

ieguvums no dalības projektā „Euroscola” – es ieguvu priekšstatu par to, kā notiek politiku darbs EP, kā ir jāformulē un jāaizstāv savs viedoklis. Bija ļoti interesanta diena, es iepazīnos ar saviem vienaudžiem no dažādām valstīm, apmainījāties ar kontaktiem. Droši vien nākotnē mēs viens otru arī apciemosim. Mans personīgais atklājums – daudziem jauniešiem par kādu konkrētu jautājumu ir tāds pats viedoklis kā man. Es piedalījos darba grupā „2015 – Eiropas gads attīstībai”. Godīgi ir jāatzīst, ka bija grūti saprast, ko īsti no mums vēlas, bet ilgu diskusiju rezultātā mēs vienotāmies, ka ES ir jāiegulda finanšu līdzekļi arī to valstu atbalstam, kurās ekonomiskā attīstība nav tik laba, jāiegulda līdzekļi izglītībā, jo, ja cilvēki būs izglītotāki, viņiem būs darbs un līdzekļi, ar ko sevi nodrošināt, tādējādi uzlabosies arī sabiedrības dzīves līmenis. Strādāju vienā darba grupā ar Bulgārijas un Lielbritānijas pārstāvjiem, un bija interesanti uzzināt viņu valstu pieredzi un viedokļus, jo katram tie ir kardināli atšķirīgi.

Kate Stroža: Šis ir mans pirmais ilgākais Eiropas iepazīšanas brauciens. Šodien ieguvu daudz jaunas pieredzes, jo mani vienaudži ir atraktīvi, ļoti daudz zinoši. Es redzu, uz kuriem vajag tiekties, guvu iedvesmu paplašināt savu redzesloku. Piedalījos darba grupā par informācijas brīvību un pilsonisko kultūru. Diskutējām, ka nedrīkst paļauties tikai uz viena informācijas avota teikto, ka ir jāpārlicinās par satura objektivitāti vairākos avotos. Mēs visi atzinām, ka skolā vajadzētu vairāk mācīt izvērtēt informācijas objektivitāti. Pārsvārā informāciju iegūstu internetā, visvairāk sekoju svarīgiem kontiem tviterī, dažkārt arī žurnālos. Pārsvārā sekoju tam vai internetā meklēju to

informāciju, kas tieši ietekmē manu dzīvi.

Vitālijs Mihņonoks: Es ieguvu informāciju un priekšstatu par to, kā strādā EP deputāti. Saprotu, kas tas ir diezgan grūti, jo mēs pilnu dienu mēģinām darīt to pašu, ko viņi, – formulēt savu viedokli par kādu aktuālo jautājumu un to aizstāvēt. Sapratu, ka diezgan svarīga ir valodu zināšana, jo tā paver iespēju sazināties ar dažādu tautību cilvēkiem. Praktiski varēju pārbaudīt savas svešvalodu zināšanas.

EP Informācijas birojs Latvijā izsludina jaunas „Euroscola” 2015. gada konkursa tēmas 10.–12. klases skolēniem

Ja esi zinātkārs jauniešs vai aizraujies ar datoriem un tev ir 16–18 gadu, jaunais „Euroscola” konkurss ir tava iespēja ar draugiem un klasesbiedriem doties uz Franciju un izmēģināt darbu EP.

„Euroscola” konkursa tēmas pēc izvēles:

iejuties detektīva lomā un izpēti, kā radies un Latvijā īstenots kāds tevi interesējošs aktuāls ES likums, vai izveido EP elektronisko pastkarti.

Jaunums – aicinām konkursā piedalīties jauniešu nevalstiskās organizācijas, jaunatnes centrus un skolas.

Balva – dodies ar klasesbiedriem apmaksātā braucienā uz EP Strasbūrā (Francijā) un kopā ar vidusskolēniem no visām ES dalībvalstīm klātienē piedzīvo parlamentāro darbu!

Plašāk: <http://www.europarl.lv/lv/pasakumi/2015pasakumi/februarispasakumi/euroscola2015.html>.

Konkurasa nolikums: <http://www.europarl.lv/lv/jauniesiem/euroscola.html>.

Pieteikums: http://www.europarl.lv/resource/static/files/euroscola_pieteikums2015.pdf. ■

Superpuikas titulu iegūst Eduards Rāzna no Bergiem



IK GUNTA MISĀNE

Konkursa „Superpuika 2015” komunikācijas konsultante

Spraigā cīņā par titulu „Superpuika 2015” 24. martā uzvaru guva Eduards Rāzna no Bergu Mūzikas un mākslas pamatskolas. 2. vietu izcīnīja Daniels Siļčonoks no Daugavpils 16. vidusskolas, bet 3. vietu – Kristaps Glazeikins no Tukuma 2. pamatskolas.

Konkursa finālā piedalījās 10 pusaudžu no visiem Latvijas reģioniem. Lai kļūtu par superpuiku, konkursa dalībniekiem bija jāpierāda veiklība un izturība fizisko pārbaudīšanu trasē, jāuzmeistarot putnu būrītis, radošajā uzdevumā ne tikai jāzagatavo fotogramma, bet arī jāspēj novērtēt citu puīšu radošo veikumu, jāprot iekurināt ugunsgrūdu, lai pārdedzinātu slapju auklu un jāiziet labirints.

Konkursa uzvarētājs tika nolemts četru uzdevumu vērtējumu kopsummā. No 2. vietas ieguvēja

Daniela Eduardu šķīra gandrīz sešu punktu pārsvars. Ir jāatzīmē, ka Eduards gandrīz visos konkursa uzdevumos ieguva maksimālo punktu skaitu, teicami izejot gan fizisko pārbaudījumu trasi, gan intelektuālo uzdevumu labirintu bērnu zinātnes centrā (BZC) „Tehnoannas pagrabi”.

Konkursa uzvarētājs E. Rāzna aizraujas ar burāšanu, kā arī futbolu, nereti spēlē arī basketbolu, tāpēc ir likumsakarīgi, ka viens no viņa mīļākajiem mācību priekšmetiem ir sports un mājturība. Eduards uzskata, ka svarīgi ir dzīvot šajā brīdī, tāpēc vēl nezina, par ko vēlas kļūt nākotnē, kā arī atzīst, ka ļoti svarīga dzīvē ir ģimene.

Konkurss „Superpuika” ir ikgadējs pasākums, kas pulcē apķērīgus un azartiskus 11–12 gadus vecus pusaudžus no visas Latvijas. Konkursu jau 24. reizi organizēja tehniskās jaunrades nams „Annas 2”. Konkursa uzdevumi ir ļoti vispusīgi, dodot iespēju dalībniekiem pierādīt savas spējas un prasmes gan fiziskajos un erudīcijas uzdevumos, gan arī radošajos amatniecības un tehniska rakstura uzdevumos. Tieši tāpēc šis ir Latvijas mērogā unikāls konkurss.

Konkursa finālā piedalījās arī divi puīši no Rīgas Hanzas vidusskolas – Mārtiņš Mazurs un Aleksandrs Jermolajevs, Haralds Rauls Slišāns no Tukuma 2. pamatsko-

las, Deivids Struckis no Alūksnes novada vidusskolas, Edijs Vaivods no Preiļu 1. pamatskolas, Markuss Krīgers no Jelgavas novada Staļģenes vidusskolas, Leonards Prudāns no Salas vidusskolas.

Konkursa fināls būs skatāms kanāla „Re:TV” raidījumā 2015. gada 4. aprīlī plkst. 19.30–20.30.

Nākamgad konkurss „Superpuika” svinēs 25 gadu jubileju. Jau patlaban organizatori aicina pieņemt 2003. un 2004. gadā dzimušus zēnus, lai rudenī uzsāktu cīņu par 2016. gada superpuikas titulu.

Konkursu finansiāli atbalsta Rīgas domes izglītības, kultūras un sporta departaments. Pateicamies arī konkursa atbalstītājiem: augstskolai RISEBA; skatuves serviss – SIA „3S”; skaņas un gaismas aprīkojums – „Discomania”; piekabes, stiprinājumi – SIA „Dominuss”; SIA „Pasākumu aģentūra „Komats””; lielformāta druka – „Gruņa Lukss”; „Rīga Roller Derby”; „Sportakameras.lv”; „V. S. Imperia”; profesionālajai vidusskolai „VICTORIA”.

Konkursa dalībnieki izcīnīja „Bosch”, *playtables.lv*, „Dateks grupas”, *skyamazons.lv*, BZC „Tehnoannas pagrabi” un pasākumu aģentūras „Komats” balvas.

Konkursa informatīvie atbalstītāji: Latvijas reģionu televīzija „Re:TV”, *e-klase.lv*, „ChaulaTV”, *calis.lv*, „Izglītība un Kultūra”. ■



Publicitātes foto

2015. gada superpuika – Eduards Rāzna no Bergu Mūzikas un mākslas pamatskolas. Gandrīz visos konkursa uzdevumos Eduards ieguva maksimālo punktu skaitu, teicami izejot gan fizisko pārbaudījumu trasi, gan intelektuālo uzdevumu labirintu BZC „Tehnoannas pagrabi”.



Publicitātes foto

Konkursa „Superpuika 2015” 2. vietas ieguvējs Daniels Siļčonoks no Daugavpils 16. vidusskolas konkursā piedalījās, jo gribēja pārbaudīt savas spējas. Brīvajā laikā viņš nodarbojas ar karatē, bet skolā viņa mīļākais mācību priekšmets ir matemātika.



Publicitātes foto

Konkursa „Superpuika 2015” 3. vietas ieguvējs Kristaps Glazeikins no Tukuma 2. pamatskolas ir ļoti vispusīgs, jo spēlē klavieres un hokeju, vasarā viņam patīk makšķerēt. Vienu dienu Kristaps vēlētos pavadīt Baraka Obamas korpēs, lai izjustu, kā tas ir – būt ASV prezidentam.

Superpuika internetā:

<https://superpuika.wordpress.com/>

„Twitter”: www.twitter.com/tjnannas2

„Draugiem.lv”: www.draugiem.lv/superpuika

„Facebook”: <http://www.facebook.com/tjn.annas2>

„YouTube”: <https://www.youtube.com/user/Annasiela2>



Publicitātes foto

Uz konkursa fināla spēles norisi augstskolas RISEBA Arhitektūras un mediju centrā „H2O 6” no tehniskās jaunrades nama „Annas 2” (attēlā) visus finālistus aizvīzināja iespaidīgs limuzīns. „Annas 2” ir interešu izglītības iestāde, kurā bērniem un jauniešiem tiek dota iespēja iegūt un pilnveidot savas prasmes tehniskajā jaunradē, amatniecībā un citās jomās.

Otro gadu notiks sākumskolas koru lielkoncerts „Rīgas gailis 2015”

IK SANTA VANCĀNE

Rīgas interešu izglītības metodiskā centra pilsētas pasākumu koordinatore

2014. gada pavasarī tika aizsākta jauna tradīcija sākumskolas koru kustībā – organizēts kopīgs

koncerts „Rīgas Doma gailis”, kur uzstājas labākie Rīgas izglītības iestāžu 2. – 4. klašu kori. Šogad notiek XI Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētki, taču sākumskolas kori tajos nepiedalīsies, tāpēc arī šogad tiks organizēta Rīgas gaiļa atgriešanās, šoreiz jau trīs koncertos – Rīgas Jaunajā Sv. Ģertrūdes baznīcā,

Rīgas Sv. Pētera baznīcā un Rīgas Vissvētākās Trīsvienības Romas katoļu baznīcā.

Šogad koncerti plānoti pavisam īpaši, jo visu gadu bērni ir gatavojuši Ilzes Arnes jaundarbu – „Missa brevis”, kas komponēts speciāli šiem koncertiem. Koncertos pati komponiste pavadīs kopkori, kas izpildīs šo skaņdarbu. Tāpat koncertos „Ri-

gas gailis” varēs dzirdēt gan latviešu komponistu bērnu kora dziesmas, gan latviešu tautasdziesmu apdares.

Patlaban lielkoncertiem gatavojas gandrīz 1300 dalībnieku. Tas ir liels izaicinājums – līdzās ierastam kora repertuāram jaunāko klašu audzēkņiem gatavot garīgu skaņdarbu latīņu valodā. Paldies visiem skolotājiem, kas

atsaucās šai idejai! Koncertu dalībnieki, labākie Rīgas kori, tiks noskaidroti skatēs, kas notiek no 25. marta līdz 1. aprīlim.

Koncertus organizē Rīgas interešu izglītības metodiskais centrs sadarbībā ar Rīgas domes izglītības, kultūras un sporta departamenta sporta un jaunatnes pārvaldi. ■

Praktiskais seminārs „Stājas nostiprinošie un attīstošie vingrojumi sākumskolā”

IK IK INFORMĀCIJA

Rīgas interešu izglītības metodiskais centrs informē, ka 10. aprīlī plkst. 17.00–19.00 Rīgas Franču liceja sporta zālē Rīgā, Mēness ielā 8, notiks praktiskais seminārs Rīgas sporta pedagogiem „Stājas nostiprinošie un attīstošie vingrojumi sākumskolā”, kuru vadīs O. Kalpaka Rīgas Tautas daiļamata pamatskolas interešu izglītības skolotāja Daina Reinsone.

Pieteikumus iesūtīt gunars.an-tapsons@intereses.lv.

**Galda tenisa turnīra „Draudzības kauss” rezultāti
Laura Pavāre**

Beidzies kārtējais galda tenisa turnīrs, kuru jau vairākus gadus rīko bērnu un jauniešu centrs (BJC) „Laimīte” sadarbībā ar BJC „Kurzeme”. Liels paldies par finansiālo atbalstu Rīgas domes izglītības, kultūras un sporta departamentam!

Dalībnieki ar nepacietību ik gadu gaida šo sacensību maratonu un tajā piedalās ar lielu interesi, jo ir vēlme pārbaudīt savu meistarību visas sezonas garumā. Šoreiz turnīrā piedalījās 54 spēlētāji un organizatoriem liels gandarījums ir par to, ka ir izdevies ieinteresēt un aizraut vairākus jaunus dalībniekus no Rīgas Hanzas vidusskolas, Rīgas Kultūru vidusskolas, Rīgas 28.

vidusskolas, Puškina liceja, Rīgas 40. vidusskolas, Rīgas Ziemeļvalstu ģimnāzijas, Rīgas Kristīgās vidusskolas un pamatskolas „Ridze”.

Turnīrā ir četras sacensību kārtas, un ikviens sacensību dalībnieks tajās iegūst attiecīgus punktus par izcīnīto vietu. Daudziem sacensību dalībniekiem ir liels ciņasspārs, enerģija un pašatdeve, kas ir vērojama katrā sacensību kārtā. Viņiem šīs sacensības ir ļoti svarīgas, un dalībnieki, demonstrējot savu sniegumu, mēdz sagādāt patīkamus pārsteigumus.

Visi sacensību dalībnieki un viņu vecāki, skolotāji, draugi ir ļoti apmierināti ar kvalitatīvi organizēto turnīru un draudzīgo atmosfē-

ru. Prieks arī par līdzjutējiem, kuri ir enerģiski un aizrautīgi sportistu atbalstītāji. Paldies visiem par atsaucību!

Noslēgumā 15. martā notika sacensību 4. kārtā un tika apbalvoti arī kopvērtējuma godalgoto vietu ieguvēji. Apsveicam visus uzvarētājus!

Kopvērtējuma rezultāti:

Jaunākā grupa

Meitenes:

Marija Berdigāne (BJC „Laimīte”)

Zane Grīvane (BJC „Kurzeme”)

Una Jaunbrūna (Ziemeļvalstu ģimnāzija)

Zēniem pārliecinoši uzvarēja **laimiņi:**

**Maksims Lisovs
Edvards Mihelsons
Igoris Kļučenko**

Vecākā grupa

Interesants ir fakts, ka jau ceturto gadu pēc kārtas šajā vecuma grupā gan meiteņu, gan zēnu čempions nav mainījies.

Meitenes (visas no BJC „Laimīte”):

**Viktorija Prohorova
Jeļena Beresņeva
Mirdza Vlasova**

Zēni:

Ernests Naglis (BJC „Laimīte”)
Kristeris Ģirts Kronis (BJC „Laimīte”)

Aldis Vimba (BJC „Kurzeme”) ■

Noslēgusies vokālās mūzikas konkursa „Balsis” Rīgas pilsētas kārtā



FOTO: Rīgas interešu izglītības metodiskais centrs

Rīgas 6. vidusskolas vokālais ansamblis „Lai top!”

IK SANTA VANCĀNE

Rīgas interešu izglītības metodiskā centra pilsētas pasākumu koordinatore

Gatavojoties šā gada XI Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu

un deju svētkiem, ir sācies arī skašu un konkursu maratons. 2015. gada 12. martā notika vokālās mūzikas konkursa „Balsis” Rīgas kārtā, kas bērnu un jauniešu centrā (BJC) „Rīgas skolēnu pils” pulcēja 24 ansambļus, pavisam 244 dziedātājus.

Katrs ansamblis izpildīja trīs

dziesmas, visas dienas garumā žūrija noklausījās 72 dziesmas. Žūrijas komisijā bija pieci nozares profesionāļi: Jānis Grigālis (diriģents, pedagogs, tautas mūzikas instrumentu ansambļu speciālists), Irēna Nelsone (mūzikas pedagoge, Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas

(JVLMA) metodiķe un lektore), Mārīte Puriņa (mūzikas pedagoge, Lielvārdes Mūzikas skolas direktore, vokālās grupas „Anima Solla” vadītāja, Latvijas Vokālo ansambļu asociācijas eksperte), Jolanta Strikaite (mūzikas pedagoge, dziedātāja, JVLMA vokālās nodaļas maģistrantūras studente) un Antra Strikaite (Valsts izglītības saturs centra Interesu izglītības un audzināšanas darba nodaļas vadītājas vietniece, projekta vadītāja).

Ansamblis izpildīja vienu latviešu tautasdziesmu (apdari) *a capella*, vienu latviešu autora oriģināldziesmu vai latviešu tautasdziesmas apdari, kurā ir izmantoti mūsdienīgi izteiksmes līdzekļi, un kā obligātais skaņdarbs ansambļiem bija jāizpilda kāda no Valda Zilvera jaundarba – četrdaļīgā cikla ar tautasdziesmu tekstu „Danco, danco tu, saulīte” – daļām, kas jau tā saulainajā ceturtdienas pēcpusdienā BJC „Rīgas skolēnu pils” svētku zālī padarīja vēl gaišāku un smaidiem pilnāku. Prieku ansambļu dalībniekiem sagādāja arī organizatori, kas

visus konkursa dalībniekus sveica ar šokolādes sieriņiem „Kārumi”.

Konkursā labus rezultātus uzrādīja visi ansambļi: II pakāpes diplomu saņēma tikai trīs ansambļi, I pakāpes diplomu – 18 ansambļu, augstākās pakāpes diplomu – trīs ansambļi – Rīgas 45. vidusskolas meiteņu vokālais ansamblis, VEF Kultūras pils vokālā grupa „POPPY” un kultūras un atpūtas centra „Imanta” vokālā ansamblis „TU UN ES” vecākā grupa. Pilnus konkursa rezultātus meklējiet www.visc.gov.lv.

Vokālajā mūzikas konkursā „Balsis” tiks atlasīti dalībnieki XI Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku tautas mūzikas koncertam „Lai balstiņas tālu skan!”, kas svētku ietvaros notiks 8. jūlijā koncertzālē „Rīga”. Šā koncerta dalībnieki tiks paziņoti līdz 20. maijam VISK mājaslapā www.visc.gov.lv.

Seko arī citiem atlases konkursiem aprīlī un maijā, un tiekamies XI Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkos no 6. līdz 12. jūlijam! ■

Apsveikuma kartīte – aploksne

IK LOLITA SĪMANE

Radošās darbnīcas un galerijas „Lolitas skapis” vadītāja

Dzimšanas diena, kristības, jubilejas, kāzas un citi godi ir piemērots brīdis, kad pasniegt skaistu apsveikuma kartīti. Nereti savam vēlējumam esam nolēmuši pievienot, piemēram, teātra biļeti vai naudiņu, bet kā to iesaiņot? Šajā radošajā darbnīcā piedāvāju iepazīties ar veidu, kā izgatavot romantisku apsveikumu aploksnē formātā.

Materiāli

- ✿ Dekoratīvais papīrs – A4 loksnes vairākos saskaņotos toņos
- ✿ Bigotājs (instruments ar asu galu)
- ✿ Lineāls
- ✿ Abpusējā limlente
- ✿ Organzas (2,5 cm platumā) un atlasa (1 cm) lentītes
- ✿ Fliteri, pērlītes un citi spīguļi
- ✿ Motīvu griezamā mašīna „Big Shot”



FOTO: Lolita Simane

Dekoratīvo A4 formāta papīru novieto horizontāli, ar bigotāju iezīmē un novelk vertikāles ik pa 10 cm, tā izveidojot kartītes pamatni ar trīs daļām. Saloka iezīmētajās vietās.



FOTO: Lolita Simane

Kartītes trešajai daļai – kabatiņai, kas ir paredzēta teātra biļetes vai naudiņas ielikšanai, – nogriež strēmeli 5 cm platumā.



FOTO: Lolita Simane

Ar abpusējās limlentes palīdzību izveido kabatiņu, trešo daļu pielīmējot otrajai daļai.



Apsveikuma iekšējā kreisajā pusē ielīmē tekstam paredzēto visgaišāko dekoratīvo papīru 8 cm platumā, no sānu malām atstājot pa 1 cm. Teksta laukumu ielīmē ar abpusējo limlenti. Pievieno dekoru.



FOTO: Lolita Simane



Apsveikuma virspusi dekorē ar organzas un atlasa lentēm un dekoratīviem papīra izgriezumiem. Vispirms ar limlenti fiksē platāko organzas lenti, tad – šaurāko.



FOTO: Lolita Simane



FOTO: Lolita Simane

Dekoratīvos papīra izgriezumus iegūst ar papīra dizainam paredzēto mehānisko perforētāju, šabloniem un motīvu caurumduri. Tie dod plašas kompozīciju iespējas katrai gaumei un vajadzībai.



FOTO: Lolita Simane

Dekorus pielīmē ar papīra darbiem paredzētu limi, kas pēc nožūšanas kļūst caurspīdīga un matēta. Izveidoto dekoru kā pamatu izvieto uz kartītes un papildina ar dekorējošiem papīra elementiem, puspērlītēm un lapiņām.



FOTO: Lolita Simane

Pēc uzlīmēšanas dekoratīvajiem ziedīņiem ar ieloču un locījumu palīdzību var piešķirt apjomu, kas kompozīciju padara bagātīgāku un izteiksmīgāku.

Radošā skolā veidojas

IK ILZE BRINKMANE

„Projektu uzsākām, jo secinājām, ka radošums nav kļuvis par pieņemtu normu vispārīgākajās skolās, lai arī tiek uzsvērts, ka tas ir nozīmīgi. Tas nav metodikas, skolotāju izglītības, sliktas skolu vadības jautājums, bet tas ir kultūras jautājums,” stāsta Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijas (RPIVA) lektore *Dr. paed.*, *Mg. art.* **Ilze Briška**, uzrunājot metodiskās konferences „Radoša skola 2015” dalībniekus 16. martā. Programmas „Nordplus” projekts tiek realizēts sadarbībā ar pārstāvjiem no Igaunijas un Lietuvas, kā arī ar sabiedrisko organizāciju „Radošuma pils”.

Radošas skolas kultūra

Plenārsēdē „Radošums kā vērtība skolas kultūrā” I. Briška akcentē radošuma kritērijus, vispirms raksturojot izpratni, kas ir kultūra. Tā ir kopšana – tiekšanās pēc ideāliem, tās ir skolotāju, vecāku un skolu vadītāju vērtības, kas ir saistītas ar priekšstatiem par labo un sliktu u. tml., tas izpaužas cilvēku principos, izvēlēs, prioritāt-

“ Radošas skolas kultūras sekmēšana starpnozaru sadarbībā nozīmē, ka iesaistās pedagogi, skolas vadība, vecāki un skolēnu radošums ir būtiska vērtība.

tēs, savstarpējo attiecību veidošanā ikdienā, arī – kā skolotājs izprot to, kādam ir jābūt skolotājam, un kā sevi ar to identificē.

„Skolas kultūra – uzskatu un vērtību kopums, kas nosaka skolas dzīvi. Radošas skolas kultūras sekmēšana starpnozaru sadarbībā nozīmē, ka iesaistās pedagogi, skolas vadība, vecāki un skolēnu radošums ir būtiska vērtība,” skaidro I. Briška, uzsverot, ka ne mazāk svarīga ir apkārtējās sabiedrības iesaistīšanās: vai tiek veidoti projekti sadarbībā ar pašvaldību, vai skola iesaistās starptautiskos projektos, lai skolēni izjustu, ka ieguldītais darbs ir svarīgs arī sabiedrībai. Kā ir novērojusi I. Briška, radošā skolā veidojas savstarpēja uzticība.

Radošas personības īpašību aprakstu, radoša procesa un produkta raksturojumu varat lasīt RPIVA mājaslapā, kur ir publicēta arī lektores prezentācija.

Attīstību atbalstoša vide

Organizācijas „Radošuma pils” psiholoģe **Ieva Kimonte** ir pārliecināta, ka radošums mīt katrā, tikai ir jāatrod metodes, kā to atklāt. Viņa informē par biedrību „Domāts – darīts”, kuras dalībnieki uzskata, ka Latvijas labklājības pamats būs masveida radošums.

„Radošums ir viena no svarīgākajām nākotnes līderu kompetencēm, lai atrastu savu vietu, radītu uzņēmumu, kas atrod savu nišu. Ir nepieciešama spēja saprast, ieraudzīt un attīstīt jaunas sakarības,” uzsver I. Kimonte un piebilst, ka tam, savukārt, ir nepieciešama zināšanu bāze, novitātes izvērtēšana, iedziļināšanās un koncentrēšanās. Viņasprāt, ar idejām ir jādalās, jo to vērtību nosaka fakts, vai un kā

“ Neviena teorija nepalīdz plānot un veidot radošu, gudru mācību stundu, tikai humors un mīlestība palīdz „tikt galā ar dzīvi”.

tās tiek realizētas.

Psiholoģes novērotās problēmas praksē skolu ikdienā ir motivācijas zudums, izdegšana, depresija, prasmju trūkums. Kā skaidro I. Kimonte, radošums ir attīstību atbalstoša vide, kurā vērtības ir dzīvesspēks, iniciatīva, atbildība, iekšējā motivācija, radošums. Uzņēmīgums, procesa plānošana un vadība tiek sekmēta, pieaug arī atbildība, ja skolas vadītājs uzticas saviem darbiniekiem un uzskata, ka viņi ir spējīgi, nevis ka bez viņa nekas nenotiek. Ja ir pastiprināta kontrole, tad darbinieki iemācās nedomāt.

Lai skolēni ir domājoši

Brocēnu novada Blīdenes pamatskolas direktore **Rasa Bidiņa** apstiprināja psiholoģes teikto, ka viens nespēj neko un skolas filozofiju veido visi kopā. „Tas ir meklējumu un eksperimentu ceļš. Katrā bērņā ir pozitīvās gaidas – viss ir atkarīgs no tā, kā viņu atraisīsim, pamudināsim kļūt par brīnišķīgu cilvēku. Mūsu galvenā vēlme – lai mūsu skolēni, saņemot pamatizglītību, ir brīvi, radoši, gudri un – galvenais – domājoši,” atzīst R. Bidiņa. Viņa atgādina kāda pētījuma rezultātus, kuros tika secināts, ka 5–10 % konkrētā sabiedrībā domā, bet pārējie pieslēdzas jeb iet pavadā, tādēļ skolas uzdevums ir attīstīt brīvas un domājošas personības,



FOTO: Andris Bērziņš

Blīdenes pamatskolas direktore **Rasa Bidiņa** uzsver, ka kvalitatīvas izglītības pamats ir labs skolotājs, jo personību veido radoša personība.

“ Psiholoģes novērotās problēmas praksē skolu ikdienā ir motivācijas zudums, izdegšana, depresija, prasmju trūkums.

kuras uzņemas atbildību, prot domāt kritiski, lai iemācītos būt darba devēji, ne tikai darba ņēmēji.

Blīdenes pamatskolas direktore uzskata, ka neviena teorija nepalīdz plānot un veidot radošu, gud-

ru mācību stundu, tikai humors un mīlestība palīdz „tikt galā ar dzīvi”.

„Kvalitatīvas izglītības pamats ir labs skolotājs, jo personību veido radoša personība,” uzsver R. Bidiņa, piebilstot, ka skolotājiem radošās domāšanas metodes ir palīdzējušas atklāt arī „Radošuma pils” psiholoģe I. Kimonte. Piemēram, visi darbinieki skolā pastiprināti apgūst angļu valodu, daudzi – koučingu, kura būtība ir izkopt māku uzdot īstos jautājumus istajā vietā, piedalās dažādos projektos utt.

Turpina direktores vietniece izglītības jomā **Ruta Muhitdinova**, stāstot par ikrīta stundām, kad



FOTO: Andris Bērziņš

Liepājas Draudzīgā aicinājuma 5. vidusskolas direktore **Juta Birzniece** dalās pieredzē par radošajiem projektiem savā skolā.



FOTO: Andris Bērziņš

Konferences organizatore *Dr. paed.*, *Mg. art.* **Ilze Briška** un *Dr. paed.* **Daiga Kalēja-Gasparoviča** ne tikai rezumē dienā secināto, bet, apkopojot programmas „Nordplus” horizontālā projekta „Radošas skolas kultūras sekmēšana starpnozaru sadarbībā” rezultātus, ir sagatavojušas arī metodisko līdzekli.

savstarpēja uzticība



FOTO: Andris Bērziņš

Metodiskā konference „Radoša skola 2015” pulcēja gan praktizējošus profesionāļus, gan RPIVA studentus – topošos pedagogus.



FOTO: Andris Bērziņš

Pieaugušo izglītības centra „Radošuma pils” psiholoģe Ieva Kimonte atklāja aktuālas pieejas radošas skolas veidošanā.

pulksten 8.30 visi klašu audzinātāji tiek ar saviem audzēkņiem un desmit minūšu runā par visdažādākajām tēmām – draudzību, mīlestību utt. „Noteikums – nedrīkst lasīt morāli,” smaidot piebilst direktore vietniece. Pēc tam notiek konsultācijas vai tiek pabeigti mājasdarbi – un pulksten 9.05 sākas pirmā stunda. Skolā ir ieviestas blokstundas, pēc pusdienām visi 25 minūtes dodas laukā, tad turpinās otrais darba cēliens. Ceturtdienās skolēni lasa priekšā viņu izvēlētas grāmatas, grūtājos pirmdienu rītos stāstus lasa skolotāji – lai uzmundrinātu, samīļotu...

R. Bidiņa vēsta, ka skolai ir sava himna, karogs, ugunsкура vieta un pat sava stārķa ligzda, bet galvenais ir sasniegumu ozols. Tas gan ir attēlots vizuāli, bet ozolam ir pieci zari, un tajos ir zīles, kurās sevi var ieraudzīt skolēni, kam padodas sports, māksla, sabiedriskie pienākumi, vislabākie pat tiek pie galvenās balvas – divriteņa. „Kat-

ram kādreiz tiek pateikts paldies, bet bērns ir jāizved tik tālu, lai viņam par kaut ko var pateikties,” uzsver direktore.

Kā attīstīt radošās spējas

Konferences turpinājumā notiek pieredzes apmaiņa interešu grupās; viena no tām – radošo spēju attīstības vingrinājumi dažādos mācību priekšmetos.

Penkules pamatskolas skolotāja **Guna Ulāne**, atklājot savu pieredzi, uzsver, ka radošās spējas, viņasprāt, ir nepieciešamas, lai bērnam rodas izpratne, kas palīdz izvēlēties, tad arī raisīsies domas lidojums.

Viņa ir novērojusi, ka daudzi bērni neizjūt laiku, tādēļ redzamā vietā ir nolikts pulkstenis – lai atliktu brīdis arī padarītā izvērtēšanai. „Pirms dot brīvu izvēli uzdevuma veikšanā, ir nepieciešams precizēt, ko tas nozīmē, lai skolēni saprastu, ar ko sākt un cik brīva drīkst būt viņu darbība,” stāsta skolotāja un piebilst, ka bērnu paveiktais palīdz

“ Visu pedagoģiju varu izteikt vienā teikumā – esi tāds, kādu vēlies redzēt skolēnu, ir jāveido sevi. Kad visi runā vienā valodā, prāts veras vaļā.

viņai diagnosticēt katra spēju robežu, piemēram, krāsojot, darinot aplikācijas, zīmējot, veidojot.

Skolotāja ir secinājusi, ka ne visiem padodas mīklu minēšana un gudrošana, toties patik lomu spēles. Ir izdevies tāds projekts kā „Profesija manā ģimenē, dzimtā”, kad ir izveidojusies laba sadarbība ar vecākiem, viņi tiek iesaistīti arī projektā „Mana mīļākā bērniņas grāmata”. Skolā ir apvienotās klases, tādēļ tiek organizēts gan indi-

“ Plkst. 8.30 visi klašu audzinātāji tiek ar saviem audzēkņiem un desmit minūšu runā par visdažādākajām tēmām – draudzību, mīlestību utt. Noteikums – nedrīkst lasīt morāli.

viduāls, gan pāru, gan grupu darbs, ir jāmacās sadarboties komandā, kad, piemēram, tiek dots uzdevums apģērbt lelli, no sērkokņiem salikt pili, nomizot apelsīnu.

G. Ulāne uzskata, ka klasēs, kurās ir vairāk nekā 30 bērnu, skolotājam ir nepieciešams palīgs.

„Ja skolēns ir izpratis darāmo, bijis procesā, ir ieinteresēts, ir domājis, strādājis ar atdevi, tad gandarīts secina, ka ne tikai stunda, bet diena pagājusi nemanot,” atzīst skolotāja.

Smiltenes vidusskolas skolotāja **Ilga Kušnere** dalās pieredzē, kā radoša var kļūt lasīšana. Viņa skolēnus mudina pamatot, kāpēc ir izvēlējušies konkrētu tekstu, kādu citātu, aicina lasīt izteiksmīgi, iestudēt lugas. „Notiek komunikācija ar tekstu, sevis identificēšana ar to. Lasīšana ir kaut kas tāds, kas apvieno redzi, dzirdi, izjūtas un domas,” uzskata I. Kušnere un stāsta, kā, piemēram, izmanto tekstā piedāvātās situācijas komentāru un visi apspriež jautājumu, kāpēc trešajam vienmēr ir jābūt liekam. Ar 9. klases skolēniem ir apspriedusi, kādas pārdomas un jautājumi radās, lasot latviešu tautasdziesmas. Viņasprāt, skolotājam ir jābūt iedvesmojošam – un skolēni vēlsies darboties.

Anna Kvelde no deju studijas „Rīdze”, runājot par pusaudžu vecuma kreativitātes un radošuma attīstības vingrinājumiem ritmikā, dejā un teātra horeogrāfijā, uzsvēra, ka svarīgākais nav pareizi izlīdzēt apģūtos soļus, iemācīties lietot smaida grimasi, bet gan attīstīt jūtas. A. Kvelde praktizē citādi – ierāda soļus un ļauj pašiem radīt tēlu, to izdejojot. „Dienmēl ir jāsecina, ka jauniešu iztēle un izvēle ir diezgan nabadzīga un ir iespaidojusies no multiplikācijas tēliem, horoskopiem, bet reti tie ir grāmatu, pasaku varoņi; kā meitenes, sievietes vērtība tiek uzskatīta atkailināta miesa, bet galvenā taču ir gaita. Radošums nav atkailināšanās,” uzsver horeogrāfe, norādot, ka šādu priekšstatu kultivē patērētāju kultūra un tās izpausmes.

Rīgas 6. vidusskolas matemātikas un ekonomikas skolotāja **Inga Dunke** dalās pieredzē, cik radoša var būt matemātika. Viņas audzēk-

ņi stundās glezno, veido no papīra, liek ģeometrisku figūru puzles, zina, kas ir fraktāļi un stereometrijas modeļi, spēlē galda spēles, bet visiecienītākās esot stundas tuvējā Ziedoņdārzā, kur skolotāja organizē orientēšanos. Pēc kartes ir jāatrod kontrolpunkti, piemēram, baseins, tad ir jāaprēķina tā tilpums, tas, cik kilogramu krāsas vajadzēs, lai nokrāsotu parka soliņus, cik daudz puķu varēs iestādīt apaļajā dobē utt. „Kad skolā aktīvi notika remonts, uzdevu ļoti praktisku uzdevumu – cik un kādas krāsas vajadzēs. Esam diskutējuši par naudu, to, kāpēc vecāki no savas algas var iedot tik un ne lielāku kabatas naudu,” stāsta I. Dunke.

Kas ir pareizi, un kas – nepareizi?

Konferences noslēguma diskusijā I. Briška un *Dr. paed. Daiga Kalēja-Gasparoviča* apkopo domas un secinājumus.

Draudzīgā aicinājuma Liepājas pilsētas 5. vidusskolas direktore **Juta Birzniece** uzteic pilsētas izglītības pārvaldes atbalstu un organizācijas „Radošuma pils” piedāvātos kursus, kas palīdz domāt pozitīvi un mācīt skolēniem efektīvi mācīties.

Klātesošie vēlreiz meklē atbildes uz jautājumu, kas ir pareizi un kas ir nepareizi, kas ir brīva izvēle un kas – bezatbildība, neatkarība un nepaklausība utt.

Trāpīgas atziņas izsaka Rīgas Katoļu ģimnāzijas sākumskolas skolotāja **Marija Gulbe**: „Visu pedagoģiju varu izteikt vienā teikumā – esi tāds, kādu vēlies redzēt skolēnu, ir jāveido sevi. Kad visi runā vienā valodā, prāts veras vaļā.”

Viņasprāt, ir jābūt kritērijiem un stingriem noteikumiem, jo jebkurai spēlei ir noteikumi, ir jāvienojas arī par terminoloģiju un pedagoģijas jēdzieniem. „Dievs ir radījis likumus, mēs tos atklājam, mācāmies izmantot un esam līdzradoši. Lido tāpēc, ka izmanto gravitācijas spēku, nevis tāpēc, ka to pārvar. Esam piedzīvojuši, ka ģenija parādīšanās vispirms pamana stulbeņi un sāk viņu apkarot,” aizrautīgi stāsta M. Gulbe. I. Briška secina, ka jaunais vienmēr izskatās nepareizi pēc iepriekšpieņemtajām normām.

Skolotāji vienojas, ka skolotājs nevar iemācīt to, kas pašam nepatīk; ja rodas izjūta, ka tas ir vareni, tad izdosies to nodot tālāk un visiem kopā būt radošiem. ■

Programmas „Nordplus” horizontālais projekts „Radošas skolas kultūras sekmēšana starpnozaru sadarbībā”, Nr. NPHZ-2014/10018.

„EXPO 49” – radošā diena Rīgas 49. vidusskolā

KARĪNA FREIBERGA,
Rīgas 49. vidusskolas
matemātikas skolotāja
un 10.a klases audzinātāja,
ILZE ZILGALVE,
angļu valodas skolotāja
un 10.b klases audzinātāja

Rīgas 49. vidusskola ir pazīstama ar savām tradīcijām, kuras rada īpašo vienotības un draudzības izjūtu. Laika ziņā visilgākās un iemīļotākās ir, piemēram, žetonu vakars, Ziemassvētku balle, par kuru varējāt lasīt avīzes janvāra numurā, talantu vakars, popiela, vidusskolas orientēšanās sacensības un ciņa par skolas kausu, turklāt katra vidusskolas klašu grupa ir atbildīga par kāda pasākuma organizēšanu. Bet, mainoties paaudzēm, un skolas vidē tas notiek ātrāk, nekā sabiedrībā ir pieņemts, – ik pa četriem, pieciem gadiem, skolēnu intereses un aizrašanās, piesaiste savai skolai un klasei būtiski atšķiras, ir pasākumi, kuri savu lomu ir zaudējuši. Tā jau zināmu laiku mūsu skolā vairs netiek organizēts pavasara karnevāls. Visvienkāršāk būtu atstāt robu pasākumu plānā. Bet paši skolēni, izmantojot savus pārstāvjus mazajā skolas domē, piedāvāja jaunu, neformālu un daudzveidīgu notikumu – radošo dienu, par kuru atbildība bija jāuzņemas 10. klāsēm. Sacīts – darīts! 5. marts nav aiz kalniem!

“Lai jauki pavadītu laiku un satiktos ar draugiem, daudz naudas nemaz nevajag.

Aktīvākie pārstāvji no visām trim 10. klāsēm uz pirmo sanāksmi sapulcējās jau uzreiz pēc ziemas brīvlaika, un tā katru ceturtdienu orgkomiteja sanāca un izvērtēja padarīto un vēl paveicamo. Vispirms tika apzināta mērķauditorija: 1.–4. un 5.–6. klases, kurām tika radīts viens pasākuma scenārijs, un vidusskolas klāsēm – ar atšķirīgāku priekšnesumu plānu. Pirmais nosacījums mūsu radošajai dienai – tai ir jābūt pavasarīgai un ar humora noskaņu. Tad radās vadmotīvs – mēs, desmitie, radām savus talantus un prasmes, pasniedzot tās kā dažādu pasaules tautu ietekmju rezultātu, tādējādi arī nosaukums – „EXPO 49” – radās tik dabiski un reizē spontāni. Pasākumu vadītāji Madara un Žaks, atklājot radošo dienu katrā klašu grupā, ar vieglu ironiju par mūsu valsts nepiedalīšanos starptautiskajā izstādē „EXPO” Milānā finansīālu apsvērumu dēļ paziņoja, ka, lai jauki pavadītu laiku un satiktos ar draugiem, daudz naudas nemaz nevajag.

“Rādām savus talantus un prasmes, pasniedzot tās kā dažādu pasaules tautu ietekmju rezultātu.

Šis pasākums bija nopietnākais 10. klašu izaicinājums mācību gada laikā. Jā, pirms tam, oktobrī, bija 11. un 12. klašu organizēta desmito uzņemšana vidusskolēnu saimē, novembrī – ekonomikas mācību priekšmetā – Miķeļa dienas biznesa andele, decembra izskaņā – Ziemassvētku balle ar katras vidusskolas klases dejas priekšnesumu. Būs vēl popiela aprīlī... Bet pasākums, kura galvenie saimnieki ir 10. klases – tāds nūdien bija 5. marts! Būsim godīgi – ne viss izdevās, kā iecerēts, fantāzija mēdz atšķirties no realitātes, kāds no pasākumā iesaistītajiem bija nepietiekami ieguldījis darbu... Savu nepadarīto skolēni paši atzīst un pavēl viens otru uz zoba...

Visatraktīvāk, veiksmīgāk un ar vislielāko atdevi gan no desmito, gan no skatītāju puses izdevās pasākums 5. un 6. klašu grupā. No tālienes bija atbraukusi baletdejojāja *Mademoiselle Sabine*, ciņas mākslu lietpratējs Rici no Japānas jeb ikdienā Ričards kopā ar saviem treniņu biedriem, Elvisa Preslija atdarinātāji Aigars, Aleksis un Edgars Š., no bīstamā Maskačkas rajona bija ieradies bezbailīgais un atlētiskais ielu vingrotājs Aleksandrs ar kolēģi Danielu. Pēc katra priekšnesuma tika iesaistīta publika, un tā bija ļo-o-o-ti atsaucīga! Visas trīs 10. klases jaunākajiem skolābiedriem parādīja savas Ziemassvētku balles dejas. Un te varēja izjust gan *latino* ritmus, gan valša eleganci, gan tango spriedzi! Šie bija ļoti emocionāli un skaļu aplausu brīži.

Un ar ko gan latvieši var lepoties pārējo tautu pulkā? Protams, ar dziesmu! Radošās dienas pasākuma izskaņā desmitie visi kopā dziedāja liepājnieku „Tikai tā”, bet publika cēlās kājās un pievienojās. Jā, mēs esam dziedātāju tauta! Un ir labi padarīta darba izjūta. Ir!

Vēl 10.a klases fotogrāfe Adelīna kopā ar Lauru B. bija izveidojušas fotoizstādi par 10. klašu skolēnu ikdienu, kā arī organizējušas fotokonkursu, kura rezultāti tiks svinīgi paziņoti 4. maija svinību pasākumā.

Un prātos jau virmo idejas par Ziemassvētku balli, jo tad mēs būsim vienpadsmitie un šīs balles organizatori un vadītāji. Vienam pasauleslavenam dziedātājam gada nogalē būs 100 gadu jubileja – varbūt tas būs galvenais motīvs? Lai paliek intriga! Iespējams, mēs lasītājiem to pastāstīsim 2016. gadā... ■



FOTO: no personiskā arhīva

10. klašu kopkoris izpilda Guntara Rača un Ulda Marhileviča dziesmu „Tikai tā”.



FOTO: no personiskā arhīva

10.b klases skolēni rāda savu balles deju – Vīnes valsī.



FOTO: no personiskā arhīva

Viesis no tālās Japānas – Ricis San jeb ikdienā Ričards – kopā ar saviem treniņu biedriem.

Augstskolās pilnveido sadarbību ar studējošajiem trešo valstu pilsoņiem

IK ILZE BRINKMANE

Lai pilnveidotu un paplašinātu dažādu institūciju un profesionāļu sadarbību ar trešo valstu pilsoņiem (ikviena persona, kas nav Eiropas Savienības (ES) dalībvalstu, Eiropas Ekonomiskās zonas (EEZ) valstu vai Šveices Konfederācijas pilsonis) un stiprinātu viņu prasmes un spēju īstenot integrācijas pasākumus, biedrība „Patvērums „Drošā māja”” ar sadarbības partneri biedrību „Latvijas augstskolu un koledžu mūžizglītības asociācija” kopš pagājušā gada nogales īsteno projektu „Starpinstitucionālās un starpprofesionālās sadarbības pilnveidošana darbam ar trešo valstu pilsoņiem”. Projekta specifiskais mērķis ir stiprināt spēju īstenot integrācijas pasākumus dažādos pakalpojumu sniegšanas līmeņos, kā arī stiprināt iesaistīto speciālistu daudzveidības pārzināšanas un starpkultūru dialoga prasmes.

Latvijas augstākās izglītības un augstskolu attīstības nacionālajā koncepcijā 2013.–2020. gadam augstākās izglītības internacionalizācija ir norādīta kā prioritāte augstākās izglītības sistēmas modernizācijas ietvaros, vienlaikus nezaudējot tās stratēģisko saikni ar valsts attīstības un konkurētspējas jautājumiem.

Internacionalizācija kā prioritāte

Franka Kraushāra (*Frank Kraushaar*) un **Maijas Veides** publikācijā „Augstākās izglītības internacionalizācija Latvijā?”, kas ir tapusi Centrālās Baltijas jūras reģiona (CBJR) valstu projekta „Expat: inovatīvi pakalpojumi starptautisku talantu piesaistei – ērta pieeja CBJR” īstenošanas rezultātā, ir uzsvērts, ka par vienu no būtiskākajiem augstākās izglītības internacionalizācijas šķēršļiem bieži tiek minēts sarežģītais birokrātiskais process uzturēšanās un darba atļauju iegūšanai trešo valstu pilsoņiem. Otru ar internacionalizāciju saistīto problēmu bloku varētu definēt kā iekšējos jeb subjektīvos aspektus. Galvenie no tiem būtu valodas barjera, atšķirības sabiedrībā un sadzīvē, kā arī nepieciešamie pakalpojumi šo problēmu risināšanai.

Pētījuma autori uzskata: ja internacionalizācija tiek iekļauta mērķtiecīgā augstākās izglītības attīstības stratēģijā un īstenota kā valsts prioritāte, nevis kā bla-

kusiedarbība integrācijai ES, tā varētu sniegt nozīmīgu ieguldījumu Latvijas augstskolu kvalitātes uzlabošanā un konkurētspējas paaugstināšanā.

Augstskolu pieredze sadarbībā ar ārvalstu pilsoņiem

Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) Ārzemju studentu departamenta direktora vietniece Zane Purlaura stāsta, ka studēt gribētāji no citām zemēm Latvijā ierodas jau kopš 1991. gada un pārsvarā viņi ir bijuši un joprojām ir trešo valstu pilsoņi. Sākotnēji braukuši Libānas pilsoņi, bet, pievienojoties ES un mainoties iebraukšanas kārtībai valstī, pēdējā laikā ir arī studenti no Centrālāzijas valstīm (Uzbekistānas, Kazahstānas), kā arī Azerbaidžānas, Indijas, Krievijas.

Atbildot uz jautājumu, vai un cik sagatavoti RTU darbinieki un mācībspēki ir savstarpējai komunikācijai ar dažādu kultūru pārstāvjiem, Z. Purlaura apgalvo, ka lielu pārpratumu vai nesaskaņu nav bijis.

„Mums ir liela pieredze, jo darbinieki Valsts administrācijas skolas kursos ir apguvuši starpkultūru komunikācijas prasmes. Līdzīgus kursus organizējam arī RTU Karjeras centrā,” stāsta Z. Purlaura un piebilst, ka visbiežākā problēma darbā ar trešo valstu studentiem ir viņu neizdarība kādā jautājumā. Piemēram, līdz galam neizlasīti vai neizprasti līguma noteikumi, novēloti iesniegti dokumenti, tādējādi tiek pārkāpti uzturēšanās atļaujas termiņi. „Viņi tad ir neizpratnē, kāpēc jāmaksā soda nauda Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē. Pārpratumus daļēji skaidrojam ar to, ka viņi visu laiku ir bijuši vecāku paspārnē, bet tagad viņi paši nokļuvuši svešā zemē un atbildība par visu jāuzņemas pašiem,” secina Z. Purlaura. Taču, lai kļiedu bezpalīdzību, jau sen ir iedibināta sistēma un kārtība, ka vecāko kursu studenti sagaida ārvalstu pilsoņus lidostā, aizved uz dienesta viesnīcu, palīdz iegādāties SIM karti, atvērt bankas kontu utt., tā ka tiek izradīta pietiekama pretimnākšana.

Ārzemju studentu departamenta direktora vietniece skaidro, ka atbalsta struktūras ir nodrošinātas gan latviešu, gan ārvalstu studentiem. Viņi ir pārstāvēti Studentu parlamentā, ir pieejams

Karjeras centrs, iespēja iesaistīties ārpusstudiju aktivitātēs – sportot u. tml.

„Ja runājam par integrācijas iespējām, tad tiek piedāvāts ļoti daudz, lai viņi to varētu darīt. Īpaši vieno sporta spēles, piemēram, ir izveidotas Nigērijas, Uzbekistānas un Kazahstānas futbola komandas, ir kopējās komandas, kur apvienojušies spēlētāji no dažādām valstīm, protams, arī Latvijas. RTU sporta kompleksā organizējam dažādas sadraudzības spēles, notiek tematiskie vakari,” atklāj Z. Purlaura. Lai ārvalstu studenti tuvāk iepazītu Latvijas dabu un kultūru, katru gadu tiek organizēta divu dienu ekskursiju uz kādu no novadiem – Vidzemi, Kurzemi.

Vai ir nācies risināt kādus starpkultūru pārpratumus? Z. Purlaura min, ka tādi, protams, rodas, jo jaunieši nāk no dažādām ģimenēm, citas kultūras un vides, bet tas netraucē saprasties un sastrādāties. Viņa norāda: „Pieredzes apmaiņā esam bijuši visās valstīs, no kurienes ir studenti, tāpēc varam izprast, kāpēc viņi runā un izturas tieši tā.”

Latvijas Lauksaimniecības universitātes (LLU) Starptautiskās sadarbības centra vadītājs Voldemārs Bariss stāsta, ka no trešajām valstīm (tagad arī no „Erasmus+” partnervalstīm) LLU ir tikai apmaiņas studenti no Kazahstānas, kuri ir saņēmuši Kazahstānas valdības stipendijas. Šajā studiju gadā tādu ir bijis 37.

„Pilna laika studējošo no trešajām valstīm mums pašlaik nav, bet intensīvi strādājam, lai būtu.

LLU piedalās „Erasmus” mobilitātes programmā kopš 1999. gada, un tai ir piešķirta Erasmus Universitātes harta, kas ir garantija mobilitātes kvalitātes nodrošināšanai. Gan LLU Starptautiskās sadarbības centra koordinatori, gan docētājiem ir pietiekama komunikācijas pieredze darbam ar ārvalstniekiem,” atzīst V. Bariss, piebilstot, ka ikdienā ārvalstu studentiem padomus sniedz un viņiem praktiski palīdz fakultāšu ārējo sakaru koordinatori. Studentiem tiek organizētas ekskursijas, viņi kopā ar vietējiem studentiem piedalās kultūras pasākumos, ir atvēlēts laiks sporta nodarbībām Sporta namā.

Kur mācībspēks smeļas zināšanas, lai starpkultūru komunikācijas process noritētu veiksmīgi? LLU Starptautiskās sadarbības

centra vadītājs atklāj, ka galvenie resursi darba ar ārvalstu studentiem pilnveidei ir pieredzes apmaiņas pasākumi gan ar citām Latvijas augstskolām, gan starptautiskie ārējo sakaru koordinātoru forumi, kur cenšas atrast un pārņemt labāko praksi.

Lai gan īpašas problēmas starpkultūru komunikācijas aspektā neesot bijušas, jo darbinieki izprot citu kultūru pārstāvju pasaules uztveres un uzvedības specifiku, dažas īpatnības darbā ar Kazahstānas studentiem ir novērotas. V. Bariss stāsta: „Viņiem precīzi un detalizēti ir jānorāda, ko un kā darīt, viņi nav raduši paši uzņemties iniciatīvu; mēs esam parādījuši, ka viss tiek darīts savlaicīgi, laikā un precīzi, bet viņiem šādas darba disciplīnas prasības nav ierastas; ārvalstu studenti, īpaši no dienvidu valstīm, ir dzīvespriecīgi un temperamentīgāki nekā latvieši, to mūsu dienesta viesnīcu dežurantes un komandantes ne vienmēr saprot; sadzīves līmenī nedaudz traucē valodas barjera.”

Rīgas Stradiņa universitātes (RSU) Akadēmisko un starptautisko sakaru departamenta pārstāvji informē, ka RSU patlaban kopumā studē 53 studenti no Albānijas, Izraēlas, Indijas, Šrilankas, Afganistānas, Kanādas, Azerbaidžānas, Ukrainas, Uzbekistānas, Krievijas, Gruzijas, ASV, Turcijas, Honkongas, Nepālas, Ēģiptes un Kazahstānas. Pārsvarā studē medicīnu, daži – zobārstniecību.

Saskarsmē grūtības izpaužas kā kāda jautājuma ilgāka risināšana, nekā tas patiesībā būtu nepieciešams. Problēmjautājumi vairākumā gadījumu ir sadzīviski vai saistīti ar formalitāšu nokārtošanu, lai uzturētos Latvijā. Kā norāda departamenta pārstāvji, šādu gadījumu esot maz un tie pamatā rodas kultūras un mentalitātes atšķirību dēļ. Viņuprāt, savu lomu tajā spēlē arī kultūršoks, ar ko daļa studentu sastopas, ierodoties Rīgā.

Katrā uzņemšanā RSU visiem jaunajiem ārvalstu studentiem, arī ES un EEZ pilsoņiem, nodrošina mentorus, kas ir pašreizējie RSU studenti gan no latviešu, gan ārvalstnieku plūsmām. Mentori jau pirms studentu ierašanās ar viņiem sazinās un ierodoties palīdz jaunajiem studentiem iepazīt Rīgu un universitāti. Šī

Ir plānots, ka projekta „Starpinstitucionālās un starpprofesionālās sadarbības pilnveidošana darbam ar trešo valstu pilsoņiem” ietvaros noritēs šādas aktivitātes:

- 8.–10. aprīlī notiks mācības „Augstskolu un koledžu pedagoģiskā un administratīvā personāla kompetences uzlabošana darbam ar trešo valstu valstspiederīgajiem”;

- kopējā dialoga veidošanai starp augstskolu un koledžu pedagoģisko un administratīvo personālu, trešo valstu valstspiederīgajiem augstskolu studentiem un speciālistiem (konsultantiem) 15. aprīlī RTU telpās Āzenes ielā 22 (11. stāva konferenču zālē) tiks organizēta „Diskusija / kontaktbirža”, kuras galvenais mērķis būs saprast katras iesaistītās puses viedokli par pašreizējo situāciju un darbu ar trešo valstu valstspiederīgajiem augstskolās un koledžās, kā arī izstrādāt ieteikumus augstākās izglītības iestādēm par darbu ar trešo valstu valstspiederīgajiem studentiem.

programma darbojas ar mērķi samazināt kultūršoku un tādējādi arī atvieglot ieušanos jaunā valstī.

Papildus tam RSU tiek rīkota arī orientācijas nedēļa, kuras laikā studentus iepazīstina kā ar mācību procesu, tā arī ar latviešu kultūru un dzīvesveidu. Pasākumi ir preventīva rakstura, lai potenciāli novērstu problēmas, ar ko studenti varētu sastapties. Ārvalstu studenti arī saņem nepārtrauktu atbalstu no atbildīgajām struktūrvienībām, kur viņi jebkurā laikā var vērsties gan ar jautājumiem par studijām, gan arī ar jebkādiem sadzīviskiem jautājumiem.

Atbildot uz jautājumu, kur un kā ir ieguvuši attiecīgās zināšanas, RSU Akadēmisko un starptautisko sakaru departamenta pārstāvji atklāj, ka, viņuprāt, praktiskā pieredze ir labākais veids, kā apgūt un labāk izprast citas kultūras un to, kā ar tām efektīvāk strādāt. Lielais ārvalstu studentu skaits dod iespēju redzēt ļoti dažādas kultūras un arī cilvēku tipus, ļaujot iegūt šo tik ļoti nepieciešamo pieredzi, lai katrā nākamajā uzņemšanā komunikāciju padarītu vēl efektīvāku. ■

Projektu līdzfinansē ES. Projekta „Starpinstitucionālās un starpprofesionālās sadarbības pilnveidošana darbam ar trešo valstu pilsoņiem” īstenošana tiek finansēta šādi: 75 % no Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda un 25 % no valsts budžeta līdzekļiem. Šī publikācija ir veidota ar Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda atbalstu. Par publikācijas saturu atbild biedrība „Patvērums „Drošā māja””. Granta līguma Nr. IF/2013/3/4.



Kā iemācīties domāt un

IK ILZE BRINKMANE

Daugavpils Universitātes (DU) Izglītības un vadības fakultātes organizētās zinātniski praktiskās konferences „Pirmsskolas un skolas izglītība ilgtspējīgai attīstībai” dalībniekiem bija iespēja piedalīties vairākās darba grupās, piemēram, valoda un ētika, veselība un sports, mūzika un māksla, dabas un sociālās zinības.

Laikraksts „Izglītība un Kultūra” šoreiz bija klāt profesore Elfrīdas Krastiņas vadītājā grupā „Matemātika, rokdarbi un tehnoloģijas”.

Rakstu zīmes un loģiskā domāšana

DU Dabaszinātņu un matemātikas fakultātes Informātikas katedras asociētā profesore Dr. paed. **Nelliya Bogdanova** aizrautīgi stāstīja, kā kopā ar studentiem pēta un izmanto rakstu zīmes loģiskās domāšanas attīstībai.

„Izvēlējos pētīt rakstus, kuros nav tukšumu jeb caurumu, tie ir regulāri raksti, kas sastāv no viena elementa,” skaidro N. Bogdanova un piebilst, ka ir bijušas grūtības atrast pareizo terminoloģiju ne tikai latviešu, bet arī angļu un krievu valodā, jo, piemēram, ornaments asociējas ar mākslu, mozaika – ar specifiskām tehnoloģijām no stikla, tādēļ ir nolēmusi izmantot vārdu „raksts”, kas ir zīmējums ar viēnādiem elementiem, ar kuriem aizpilda plakni.

Viņa atklāj, ka internetā ir atrodams ļoti daudz programmu, ar kuru palīdzību var modelēt analogiskus rakstus, piemēram, www.peda.com, kas ir viegli instalējama.

N. Bogdanova ir izmantojusi nīderlandiešu mākslinieka Morisa Kornēlija Ešera darbus (*Maurits Cornelis Escher*, 1898–1972). „Viņš pirmais zīmēja fraktālus vēl pirms šā jēdziena dzimšanas, zīmēja telpiskus efektus un ilūzijas, un visa pamatā ir matemātika. Patlaban tiek izmantoti sarežģīti algoritmi, kas modelē,” stāsta DU lektore.

Viņa demonstrē, kā ar simetriskiem plaknes pārveidojumiem transformē daudzstūri: tiek zīmēta brīva līnija, pēc tam ar pārbīdi to transformē, pēc tam mēģina saskatīt konkrētu tēlu, jo „uzdevumiem ir mākslinieciska pieeja”. Kā uzsver N. Bogdanova, lai realizētu modelēšanu, ir nepieciešams zināt četrus plaknes pārveidojumus, t. i., pagrieziens, pārbīde, aksiālā simetrija jeb spoguļattēlošana un slidošā simetrija jeb pārbīdes un aksiālās simetrijas kombinācija. „Šo metodi var izmantot arī pirmsskolā un sākumskolā, jo bērni intuitīvi izjūt simetriju, un šie ir simetriski objekti,” atzīst lektore.

“ Internetā ir atrodams ļoti daudz programmu, ar kuru palīdzību var modelēt rakstus.

Viņa stāsta, ka Fricis Leivs (*Fritz Laves*, 1906–1978) modificēja režģus (topoloģiskais veids), piemēram, no kvadrātiem, kurus sadala ar līnijām pa diagonāli, tiek iegūts trīsstūris utt. Lektore demonstrē, kā atrast kvadrātus un trīsstūrus M. Ešera rakstos jeb topoloģiskā veida noteikšanu. Piemēram, rakstos „Ešera putni” tiek atrasti četri kvadrāti un seši trīsstūri.

Vēl N. Bogdanova stāsta par kristalogrāfisko notāciju, ar kuras palīdzību var klasificēt latviešu izmantotos etnogrāfiskos rakstus, kas, viņasprāt, ir ļoti geometriski.

Ikosaedrālā notācija rāda, kā raksti transformējas, kad izgriež kādu gabaliņu un to pielīmē citā vietā.

Lektore demonstrē Heinriha Hiša (*Heinrich Heesch*, 1906–1995) sistēmu, kas sastāv no piecām transformācijām: divu paralēlo malu pārbīde, seko pagrieziens ap malas viduspunktu, pagrieziens ap figūras virsotni, divas kombinācijas saistībā ar spoguļattēlošanu un atkal pārbīde...

„Eksistē tikai 28 iespējas. Rādīšu, kā, piemēram, uzzīmēt zivi, izmantojot H. Hiša transformācijas,” stāsta lektore, un darbību, kā arī DU studentu darinātos fraktālu rakstus par mūzikas tēmu vērojām uz lielā ekrāna. N. Bogdanova norāda, ka tas ir ļoti darbietilpīgs, bet saistošs un interesants process.

Lektore atgādina M. Ešera atziņu, ka matemātiķiem patīk ceļš līdz dārza vārtiem, bet pētīt un atveidot notiekošo dārzā ir interesanti māksliniekiem, savukārt informātiķiem, viņasprāt, interesants šķiet viss – gan ceļš jeb teorija, gan tehnoloģijas, ar kurām atvērt vārtus, gan atrašanās dārzā un radišana.

Citāda matemātika ikdienā

E. Krastiņa jūrmalnieci Majoru vidusskolas skolotāju **Elitu Laukalēju** raksturo kā radošu un izdomas bagātu pedagoģi, kas stundās izmanto dažādas metodes, lai skolēni iemilētu matemātiku. Viņas tēma – „Citāda matemātika ikdienā”.

E. Laukalēja atklāj, ka matemātiku māca 6–12 gadus veciem skolēniem un atgādina humānās pedagoģijas pārstāvja Šalvas Amonašvili teikto – standarts ir labs, bet tajā nav rakstīts, ka

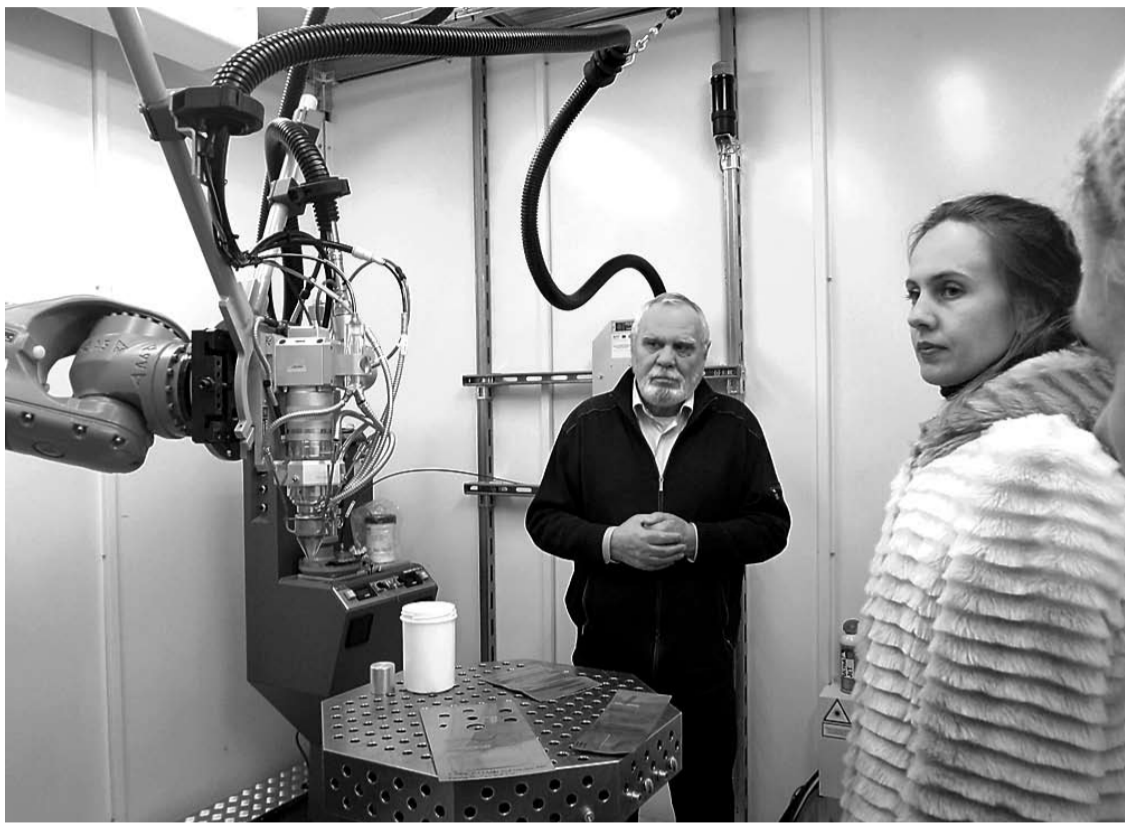


FOTO: Ilze Brinkmane

Konferences dalībnieki tika iepazīstināti ar jaunuzcelto DU studiju korpusu, kurā ir moderni aprīkotas laboratorijas, piemēram, fizikas specialitātes studenti tiek reāli tuvināti mūsdienu fizikas un tehnikas sasniegumiem, jo zinātniski pētnieciskajā darbībā ir iespēja izmantot arī lāzertehnoloģijas un robotu tehnoloģijas.

“ Dzīvē daudz kas ir jāsakombinē un jāsāļiek kopā, jārisina problēmas, savukārt daudzas lietas var neizvest, bet lieliski izmantot, lai izgatavotu uzskates līdzekļus, kas palīdz matemātikas priekšstatu veidošanā.

skolotājiem ir jāmil savi skolēni. „Skolotājs ir atbildīgs par to, kas notiek klasē,” uzsver E. Laukalēja un dalās pieredzē, kādus uzdevumus izmanto savās stundās. Ieskatam – daži piemēri no prezentācijas.

Jautājumi. Kas ir kastē?

Uz jautājumu drīkst atbildēt tikai ar jā vai nē. Tas ir grūti, jo ir jāvingrinās uzdot jautājumu, kas ietver vairākus aspektus. Ja ik pa brīdim šo jautājumu skolēniem piedāvā, tad pamazām viņi prātis formulēt jautājumus.

Prasme uzdot jautājumus ir jāapgūst arī matemātikas stundās.



Kurš lieks? Kāpēc?

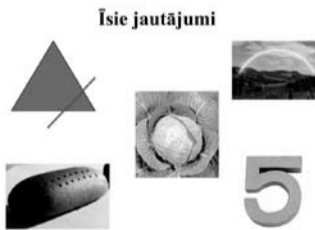
135 423 702 405 217

1. uzdevumu var uzdot jau 1. klases otrajā semestrī, jo attapīgākie pazis pāra skaitli. Ja skolotājs iepazīstinās ar jēdzienu „ciparu summa”, tad 2. klases skolēnam šis uzdevums nesagādās grūtības.

2. uzdevums ir 2. klases ikdienas darbiņš.

6 x 6 3 x 5 4 x 8 10 x 2

Vienmēr ir jāuzdod jautājums „kāpēc?”. Bērniem patīk pamatot savu viedokli.



Īsie jautājumi atraisa skolēnos domāšanu, prātošanu, veido prasmī izteikties. Ja tos sāks uzdot skolotājs – ik pa brīdim, jau 1. klasē, tad vēlāk daži skolēni paši izgudros tādus jautājumus.

Cik stūru paliks, ja trijstūrim nogriezīs vienu stūri?

Kas kāpostam viducī?

Kāda varavīksnē ir vidējā krāsa?

Cik reižu ir jāgriež, lai maizes

“ Ir jācenšas bagātināt bērna sajūtu pieredzi, veicināt attīstību virzienā, kurā viņš ir visuzņēmīgākais.

klaipu sagrieztu trijās daļās?

Kādi divi dažādi cipari ir jāņem no 5, lai iegūtu 4?

Pogu spēle

Spēlē piedalās divi bērni. Lai spēlētu, ir nepieciešamas 15 pogas (pupas, kastaņi) vai citi sīki priekšmeti.



Vispirms vienojas par noteikumiem. Pēc kārtas katrs drīkst paņemt vienu vai divas pogas, gājieni nedrīkst izlaist. Uzvar tas, kurš paņem pēdējo pogu (-as).

Spēle veicina prasmi domāt gājieni uz priekšu.

E. Laukalēja atklāj, ka Majoru vidusskolā ir pārbaudītas un par noderīgām vietnēm atzītas www.miksike.lv, www.etwinning.lv, www.nms.lu.lv un www.kengurs.lv, kurās skolēni var piedalīties dažādos matemātikas konkursos.

Zināšanu praktiskais pielietojums

DU Izglītības un vadības fakultātes studente **Evita Skrimble**, stāstot par integrētajiem kombinatorikas uzdevumiem 4. klases skolēniem, atgādina, ka tā ir multidisciplināra pieeja un viena no mūsdienu metodēm, kas attīsta matemātikās pamatprasmes.

DU Dabaszinātņu un matemātikas fakultātes 1. kursa studentes **Tatjana Lamņova** un **Linda**

darboties raibajā pasaulē

“Integrētie uzdevumi mācības padara saistošākas, emocionālākas, rada priekšnoteikumus dziļākai zināšanu, prasmju un iemaņu apguvei.

Gulbina atklāj, kas ir gadījuma pētījums matemātikā, par kuru sāka runāt jau 1870. gadā Hārvarda Universitātē ASV. „Bērniem ir jāparāda, kā zināšanas var izmantot praktiskajā dzīvē. Ar gadījuma metodes palīdzību ir iespējams risināt konkrētu problēmsituāciju,” skaidro L. Gulbina, piebilstot, ka galvenais – skolēniem ir jāpalīdz izprast, ka var būt vairāki pareizi viedokļi.

„Skolēni jautā, kāpēc mums tas vai tas ir jāzina. Kur to varēšu pielietot praktiskajā dzīvē? Mēs, skolotāji, varam palīdzēt, piemēram, orientēties informācijas gūzmā, atlasīt nepieciešamo, tas ir darbs ar pieņēmumiem un secinājumiem, variantu vērtēšana, lēmuma pieņemšana un tā pamatojums,” turpina studente.

T. Lamņova atklāj, kādu uzdevumu ir piedāvājušas 4. klases skolēniem, mācoties laukuma aprēķināšanu. Piemēram, ģimene veic dzīvokļa remontu, ir atlicis izkrāsot grīdas. Skolēniem ir jāaprēķina visu telpu grīdas laukums, tas, cik krāsas būs nepieciešams, lai atšķirīgās krāsās izkrāsotu dzīvojamās istabas, virtuvi, vannasistabu, priekšnamu. Vēl papildu uzdevums – kurā veikalā izdevīgāk krāsas pirkt u. tml. Klasi ir dalījušas grupās pa trim četriem bērniem tā, lai katrā būtu skolēns, kuram matemātika padodas.

„Uzdevums ir piemērots pēc vairākām stundām, kad sāktā jauna tematika, zināšanu un prasmju nostiprināšanai,” norāda T. Lamņova un piebilst, ka tas var būt arī ārpusklases pasākums.

Matemātika un folkloras

Folkloras elementi integrētajos teksta uzdevumos matemātikā ir **Gunitas Lazdānes** bakalaura darba tēma DU, bet patlaban viņa strādā Rimicānu pirmskolas izglītības iestādē (PII). Professore E. Krastiņa uzskata, ka tas ir lielisks metodiskais materiāls, kuru vajadzētu izdot, lai to varētu izmantot arī citi skolotāji.

G. Lazdāne matemātikā ir izmantojusi, rakstot matemātiskos teksta uzdevumus, bet folkloras saistās ar ticējumiem, tādējādi radot integrētu teksta uzdevumu. „Integrētie uzdevumi palīdz

palielināt bērnu tišo uzmanību, jo tiek izmantoti papildu efekti,” stāsta lektore un piebilst, ka bērni labāk apgūst lasītprasmi, matemātiku, vingrina iztēli, atmiņu, attīsta loģisko domāšanu. Uzdevumus var izmantot matemātikas, kā arī sociālo zinību un latviešu valodas stundās.

Tā kā tuvojās Lieldienas, G. Lazdāne piedāvā atbilstošu piemēru no savu integrēto teksta uzdevumu klāsta, ko ir paredzēts risināt 4. klasē. „Tā kā Zaļajā Ceturtdienā purināja ābeles, rudenī bija laba ābolu raža. Glāze sulas maksāja 12 centu, bet smalkmaizīte – 15 centu. Cik būs jāmaksā par pirkumu, ja pērk 24 glāzes sulas un 28 smalkmaizītes?”

Lektore skaidro, ka bērni paši var secināt, par ko liecina ticējums. Līdzīgi uzdevumi ir arī saistībā ar ticējumiem Meteņos, Miķeļos, Mārtiņos un, protams, Jāņos.

„Skolotājiem ir jāievēro jaunāko klašu bērnu psiholoģiskās īpatnības, un, manuprāt, mācību procesam ir jābūt integrētam gan pirmskolā, gan pamatskolā, jo tas rosina bērnus vairāk atklāt pašiem, izzināt, nevis saņemt gatavu piedāvājumu ar grāmatu palīdzību. Integrētie uzdevumi mācības padara saistošākas, emocionālākas, rada priekšnoteikumus dziļākai zināšanu, prasmju un iemaņu apguvei,” ir pārliecināta G. Lazdāne.

“Pirmskolas skolotājam matemātiku ir jāprot saskatīt visapkārt – telpā, laukā. Ir jābūt vēriģiem, tad uzdevumi radīsies paši no sevis.

Jābūt vēriģiem

Ilūkstes PII „Zvaniņš” vadītājas vietniece metodiskajā darbā **Vita Vanagele** dalījās pieredzē par matemātisko priekšstatu veidošanu priekšmetiskajā darbībā, rotaļu vidē un tuvākajā apkārtnē.

„Jau pirmskolā matemātiku sāk apgūt ļoti nopietni, taču, manuprāt, nevajag uzspiest un censties mehāniski mācīt skaitļus un matemātiskās pamatdarbības – tā bērns iemantos bailes no matemātikas. Ir jācenšas bagātināt bērna sajūtu pieredzi, veicināt attīstību virzienā, kurā viņš ir visuzņēmīgākais. Kā to apgūt? Ir jāpievērš uzmanība ne tikai saturam, bet arī procesam, rēķinoties ar bērna vecumu,” atzīst V. Vanagele. Viņa uzskatāmi ar attēliem demonstrē, ka bērnodarzā grupu telpas ir iekārtotas kā rotaļu, attīstības centri,

piemēram, matemātikas centrs. Bērni mācās spēlējoties.

V. Vanagele atklāj, ka, piemēram, diena dārziņā tiek veidota kā interesants piedzīvojums, kurā ir gan matemātikas, gan valodas, runas, gan rokdarbu u. c. nodarbību elementi.

„Pirmskolas skolotājam matemātiku ir jāprot saskatīt visapkārt – telpā, laukā. Ir jābūt vēriģiem, tad uzdevumi radīsies paši no sevis,” ir pārliecināta lektore un uzskatāmi demonstrē PII „Zvaniņš” skolotāju izgatavotos metodiskos līdzekļus dažādās tehnikās un no dažādiem materiāliem – redzami gan tamborēti, gan zīmēti un laminēti priekšmeti utt.

„Notiek rotaļas ģeometrisku formu apgūšanai, ir izveidotas skaitļu mājiņas, ģeometrisku figūriņu domino utt. Katru nedēļu organizējam nodarbības par citu tēmu, piemēram, jūra – un tas atspoguļojas arī metodisko materiālu atveidojumā, lai labāk apgūtu matemātiskos priekšstatus,” pieredzē dalās V. Vanagele.

Sasaiste ar dzīvi

„Mācību grāmata ir tikai līdzeklis, kas rosina radošai darbībai,” atzīst **Dr. paed. E. Krastiņa**, iepazīstinot ar apgāda „Zvaigzne ABC” izdoto matemātikas grāmatu 1. klasei sērijā „Raibā pasaulē”, kurā matemātika ir saistīta ar nodarbībām mājturībā. Ir paredzētas četras stundas matemātikā un viena stunda mājturībā. „Ir iespēja gan kustināt pirkstiņus, gan attīstīt smadzenes, kopā ir piecas stundas, un laiku var sadalīt – vienam vairāk ir jāpievēršas matemātikai, citam – praktiskajiem darbiem. Galvenais – uzreiz ir iespēja redzēt sasaisti, kur un kā matemātika darbojas dzīvē,” skaidro E. Krastiņa. Apgūst formas – telpiskās, plakanās, jēdzienus – vienādi, dažādi u. tml.

„Veidosies pirmais priekšstats par diagrammām, zinošs skolotājs izmantos kombinatorikas elementus. Grāmatā piedāvātie uzdevumi attīstīs domāšanas prasmes, palīdzēs uzzināt, kā bērns mācās vispārināt, atklāt patstāvīgi, nevis sakot viņam priekšā,” atzīst profesore.

DU Izglītības un vadības fakultātes Pedagoģijas un pedagoģiskās psiholoģijas katedras lektore **Mg. paed. Elga Drelinga** aicina skolotājas pašas mīlēt matemātiku un mācīt to saviem audzēkņiem, jo matemātika, viņasprāt, ir ļoti dabisks, saprotams, loģisks mācību priekšmets.

„Dzīvē daudz kas ir jāsakombinē un jāsaliek kopā, jārisina problēmas, savukārt dažādas lietas var neizvēst, bet lieliski izmantot, lai izgatavotu uzskā-



FOTO: Ilze Brinkmane

DU, apgūstot profesionālo studiju programmu „Skolotājs”, iemācās izgatavot uzskates līdzekļus, kas palīdz matemātikas priekšstatu veidošanā.

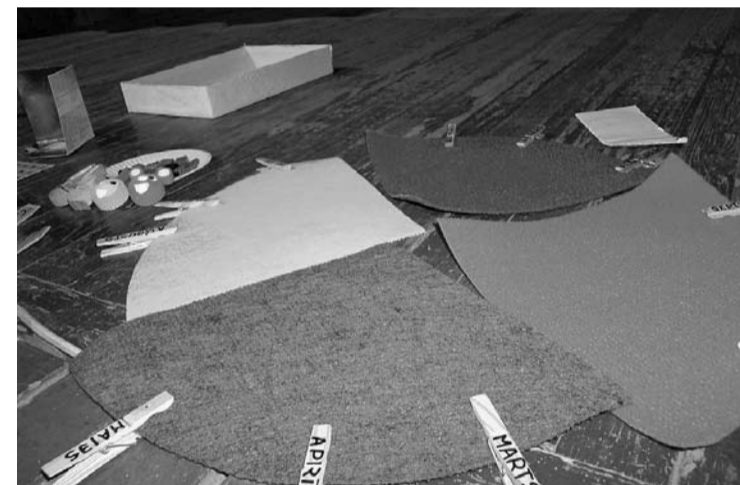


FOTO: Ilze Brinkmane

Topošie gan pirmskolas, gan sākumskolas skolotāji uzdevumu gudrošanā izmanto visdažādākos materiālus – arī gluži ikdienišķus.



FOTO: Ilze Brinkmane

Augstskolas modernajās laboratorijās bioloģijas specialitātes studenti veic visdažādāko izpēti, piemēram, pēta gēnu uzbūvi.

tes līdzekļus, kas palīdz matemātikas priekšstatu veidošanā,” rosina E. Drelinga, klātesošos iepazīstinot ar DU studentu veidotajiem mācību materiāliem.

DU gaida zinātkārus studentus

Konferences dalībnieki tika iepazīstināti arī ar DU, tās jaunuzcelto studiju korpusu, kurā iekārtotas moderni aprīkotas laboratorijas, ir arī savs observatorijas tornis, tā ka, studējot šajā augstskolā, ir iespējams izzināt pasauli no gēnu uzbūves līdz zvaigžņu izpētei Visumā. DU pašlaik ir 2500 studentu, no tiem

1800 studē valsts budžeta finansētās vietās. No 177 akadēmiskā personāla locekļiem 126 (71 %) ir ieguvuši doktora grādu. Augstskola lepojas ar daudziem zinātniskajiem institūtiem, piemēram, ir izveidots Dzīvības zinātņu un tehnoloģiju institūts, Humanitāro un sociālo zinātņu institūts, Mākslas zinātņu institūts un Tehnoloģiju pārneses kontaktpunkts.

Sadarbībā ar vispārīgizglītojošajām skolām notiek Latvijas reģiona skolēnu zinātniski pētniecisko darbu konkursi, ir radīta Jauno uzņēmēju skola un Zinātnes skola. ■



FOTO: no personiskā arhīva

IK KASPARS BĪKŠE

Latvijas un Dānijas augstskolu lektors, publicists

Par atbrīvošanos no pagātnes sāpēm

Pedagogu tālākizglītības kurssos, runājot par dažādām skolas ikdienas situācijām, ne reizi vien sastopamies arī ar tādām problēmām, kurām neder nevienu recepte, jo nereti tās ir maskētā veidā pielāgojusies pagātnes (bērības) trauma, pārdzīvojums vai atmiņu palieka. Kā zināms, pat sīkā kā bērības trauma nekad nepaliek bez pēdu nospiedumiem. Arī šajā jomā darbojas enerģijas nezūdāmības likums, un, kā zināms, enerģiju nevar iznīcināt, tikai pārvērst mums labvēlīgā vai nelabvēlīgā izpausmē. Negatīvos bērības pārdzīvojumus nevar izgriezt; tos var pārveidot, pārkodēt utt., nevis vienkārši aizmirst vai kā ar šķērēm izgriezt.

Vingrinājums „Pārveidosim pagātnes bailes”

Aizvērsim acis, apturēsim domu skrējieni, atslābināsim ķermeņa muskuļus (it īpaši tas sakāms par plecu, kakla daļas un žokļu muskuļiem). Atsauksim atmiņā notikumu, kā rezultātā mums ir radušās bailes, piemēram, degam ugunsgrēkā, sliktam, apber ar zemi, kritam no liela augstuma u. tml. Tad attisim šo filmu atpakaļ – līdz sākumam! Bet šoreiz, skatot šo filmu, apzināti to pārveidosim tā, lai tai būtu laimīgas beigas. Piemēram, es degu ugunsgrēkā, taču negaidot uzrodas glābēju vienība; vai mani apber ar zemi, bet kāds cilvēks mani ļoti ātri atrok. Domās izteiksim milzīgu pateicību savam sargeņģelim par brīnumaino izglābšanos.

Vingrinājums ir vienkāršs un izpildāms jebkura vecumposma skolēnam, kā arī skolotājam. Šo vingrinājumu var pildīt arī gadījumos, kad mūs nomoka murgaini sapņi. Ja pamostamies no šausmām – sapnī mēs kritam no augstceltnes jumta, mūs kāds izseko, vajā, pārveidosim briesmīgo sapni ar laimīgām beigām. Piemēram, ja mums kāds seko, tad negaidīti ierodas policija un apcietina sekotājus.

Atbrīvosimies no negatīvajām bērības programmām!

Te nu skolotājiem ir darbs ar bērnu vecāku atstāto mantojumu. Ja vecāki bērībā apsūkāja savus bērnus, tas nozīmē, ka šie aizvainojumi un pārdzīvojumi vēl joprojām dzīvo bērnu zemapziņā un ietekmē pašreizējo skolas dzīvi, jo bērībā,

Par destruktīvo skolā un tā radītajiem pārspilējumiem

kamēr bērns pilnībā uzticas vecākiem, viņš bieži vien bez jebkādas kritikas un aiztures to visu fokusē savā zemapziņā. Viena no izplatītākajām programmām ir savas pilnības pārspilēšana (es nedrīkstu kļūdīties, citādi mani izsmies, nosodīs). Šī programma neapzinātā līmenī nereti ir jūtama arī skolotāju uzvedībā – ka jebkuras kļūmes dēļ mums var izteikt dzelīgas piezīmes u. tml., tāpēc mēs visiem spēkiem cenšamies kļūdas nepieļaut, būt tikai pareizie. Šādi, neļaujot sev kļūdīties, mēs pārstājam mācīties. Un vēl paradokss – mūsu pareizi pieņemtie lēmumi parasti galā izrādās nepareizi. Kāpēc? Tāpēc, ka vienmēr tos pārdzīvojam. Kur sākas pārdzīvojums, tur ieperinās neapmierinātība – un neapmierināts lēmums nekad nav pareizs lēmums.

“ Mums ir jāsaprot, ka skola nav tā izņēmuma vieta, kurā var atrast tikai godīgus un draudzīgus audzināmos un kolēģus. Kādam taču ir jāsaagrauj mūsu pārspilējums attiecībā uz godīgumu, kārtīgumu, centību.

Vingrinājums „Pārveidosim bērības gadu pārdzīvojumus”

Ar vertikālu līniju lapu sadalīsim uz pusēm. Lapas kreisajā pusē augšā uzrakstīsim ailes nosaukumu: „Ko par mani runāja. Manas iesaukas. Mani trūkumi”, bet labajā pusē – „Pozitīvi apgalvojumi”. Tagad atcerēsimies, kādus vārdus, negatīvus apgalvojumus bērībā lietoja mūsu vecāki.

Ierakstīsim šos teicienus citu zem cita kreisajā pusē, bet labajā pusē – pozitīvus apgalvojumus, pēc savas nozīmes pretējus ierakstītajiem negatīvajiem izteicieniem. Šādi katram kreisajā pusē ierakstītajam izteicienam atrod pilnīgi pretēju pozitīvu apgalvojumu, piemēram, preti ierakstam „Sliņķis” rakstīsim: „Esmu strādīgs un čakls skolēns, es viegli un ātri izdaru visu, kas ir nepieciešams.”

Kā strādāt ar pozitīvajiem apgalvojumiem?

Kādu laiku cītīgi ir jāstrādā ar labajā pusē ierakstītajiem pozitīvajiem apgalvojumiem. Tas nozīmē, ka skolēns kļūst cieši pārliecināts par to, ka labajā pusē ierakstītie pozitīvie apgalvojumi ir reāla viņa dzīves sastāvdaļa. Lai pozitīvie apgalvojumi ie-

sakņotos pamatīgāk, aicināsim pārakstīt ar roku ne mazāk kā 500 reizi, piemēram, piecas reizes dienā. Tātad šim darbam būs nepieciešami vairāki mēneši. Tāpat var aicināt šos pozitīvus apgalvojumus mācīties no galvas vai, pārrakstītos uz mazas lapiņas, nēsāt līdz un domās nemitīgi atkārtot. Turklāt ir ļoti ieteicams šos pozitīvus apgalvojumus izdrukāt uz papīra un piestiprināt savā klasē labi pāredzamās vietās. Šādi mums pamazām izdosies izskaust negatīvās programmas, ko bērnu zemapziņā ir iedvesuši vecāki vai citi cilvēki. Ja skolēns attiecīgo programmu jau ir aizmirsis vai izstūmis no savas apziņas, taču dzīvē faktiski dzīvo tieši pēc tās, konkrēto situāciju der spilgti atdzīvināt un mainīt tās gaitu, piemēram, ka attiecīgais cilvēks ir teicis pavisam citus vārdus. Tādējādi negatīvo programmu var aizstāt ar pozitīvu programmu.

Atteiksimies no pārspilējuma

Pieņemsim, ka mēs, skolotāji, esam ļoti godīgi un vienmēr pārdzīvojam, ja kāds skolēns pret mums ir negodīgs. Manuprāt, labākais līdzeklis pret šo nevajadzīgo sasprindzinājumu ir apzināti iedvest, ka skolas dzīve ir bezgalīgi daudzveidīga un tajā, redz, nez kāpēc ir vajadzīgi arī negodīgi skolēni. Situācijās, kad pārstājam nosodīt negodīgos skolēnus, mums ir vieglāk saprast, kāpēc viņi ienāk mūsu dzīvē un kādu mācību vēlas mums dot. Tā kā mūsu psihe ir dabas sastāvdaļa, nejausību nav.

Kā atbrīvoties no pārspilējuma?

Vispirms jau domās atteiksimies no pārlieku pārspilētā svarīguma. Tas ir, mēs sākam apjaust, ka skolas ikdiena ir speciāli radīta tik raiba un daudzveidīga tādēļ, lai mēs iemācītos, ka ikviena pārspilēta pārliecība ir kļūdaina. Nākamajās reizēs, kad kāds negodīgs skolēns gribēs graut mūsu godīguma ideālus, vairs nebūs iemesla tik pārspilētiem pārdzīvojumiem, bet gan tā būs viela pārdomām. Tas nenozīmē, ka arī mēs rikosimies tāpat kā negodīgi skolēni, bet mūsos pret viņiem nebūs tik spilgti izteiktu negatīvu emociju. No šādas daudzveidības skolas ikdienā varam daudz ko mācīties. Pretējā gadījumā sanāk tā, ka mēs, skolotāji, paši nemaināties, taču automātiski pieļaujam (gaidām), ka skolēni var neatbilst mūsu cerībām. Un tā ir tikai kārtējā deva neapmierinātībai pašam ar sevi.

Netradicionālāks padoms

Netradicionālāks paņēmieni, kas palīdz atbrīvoties no pārspilējuma, ir pašiem izdarīt kaut ko tādu, ko agrāk uzskatījām par neiespējamu un nepieļaujamu, piemēram, ja pārspilējam tikumību un ļoti baidījāmies izdarīt ko tādu, par ko kolēģi varētu mūs nosodīt un aprunāt, mums ar patiku ir jāizdara kaut kas tāds,

kas noteikti izraisīs valodas. Turklāt jāizdara, sevi nešaustot un nenosodot – viegli, ar patiku. Piemēram, ir jāizsaka pārdomas, kas ir pretējas vairākuma domām, jāatļaujas kāda negaidīta rīcība vai tml.

Vislabāk būtu jauno pozīciju uzskatīt pavisam krasi – blīkš-blākš! – un kolēģi ātri vien būs spiesti pieņemt jauno izpausmi, tas ir, ātrāk beigs aprunāt un sāks meklēt jaunus tematus. Bet, ja arī nebeigs, būs vieglāk pieļaut, ka neviens nav pilnīgs. Ja mēs to sapratīsim, tad ar savu pareizo attieksmi un pārspilētiem pārdzīvojumiem skolēna vai kolēģa sliktu nodarījumu vismaz neveidosim par unikālu. Tad arī paši nekļūsim ne par tenku, ne izsmiekla objektu. Un, jo spilgtāks būs mūsu izlēciens, jo muļķīgāki un niecīgāki liksies mūsu agrākie pārdzīvojumi.

Ja esam pārspilēti godīgi un nosodām meļus, tad pamēģināsim kādas reizes no visas sirds ar prieku sameloties! To darīsim viegli, ar prieku, bez sevis nosodišanas. Satraukumam nav pamata – ja mēs esam godīgi, tādi taču arī paliksim, vai tad ne? Pēc tādām mācībām nebūs pamata tik ļoti nosodīt negodīgos – paši taču reiz izdarījām kaut ko tamlīdzīgu.

Tas nenozīmē, ka mēs mainīsim savu vērtību sistēmu un no godīga cilvēka pārvērtīsimies par meli vai laupītāju, nebūt ne! Te ir tikai ieteikums pamēģināt izdarīt to, ko uzskatām par nepieļaujamu. Tad būs daudz vieglāk pieļaut to, ka skolēni var domāt un rīkoties citādi nekā mēs, skolotāji.

Kāpēc skolas ikdiena mūždien liekas smaga?

Kad mēs esam neapmierināti ar skolas ikdienu, to kritizējam, nosodām, tiks sarūpēts viss iespējams, lai atbilstoši mūsu nepatikas limenim sagādātu aizvien jaunus pārbaudījumus, mācībustundas, audzināšanas pasākumus. Pievērsiet uzmanību, ka tādējādi tiek istenots nevis sods vai atbēriba, bet gan kārtējo reizi tiek labotas mūsu kļūdainās pārliecības.

Tā kā mēs sapņojam par mierīgāku skolas ikdienu, vienlaikus esot hroniski neapmierināti ar savu pašreizējo stāvokli, situācija droši vien turpmāk kļūs aizvien ļaunāka. Kādā ziņā sliktāk – tas ir atkarīgs no tā, ar kuru dzīves pusi mēs neesam apmierināti. Ja neesam apmierināti ar skolēna uzvedību vai sekmību, situācija pasliktināsies tieši šajā aspektā. Ja vienlaikus darbs skolā mums nav pārspilēti svarīgs, tad attiecībā uz to viss būs kārtībā.

Mums ir jāsaprot, ka skola nav tā izņēmuma vieta, kurā var atrast tikai godīgus un draudzīgus audzināmos un kolēģus. Kādam taču ir jāsaagrauj mūsu pārspilējums attiecībā uz godīgumu, kārtīgumu, centību.

Iedomāsimies, kādai skolotājai ir viena problēma – skolas direktors nekad ar viņu nesasveicinās.

“ Pretējā gadījumā sanāk tā, ka mēs, skolotāji, paši nemaināties, taču automātiski pieļaujam (gaidām), ka skolēni var neatbilst mūsu cerībām. Un tā ir tikai kārtējā deva neapmierinātībai pašam ar sevi.

Un ša iemesla dēļ skolotājai, kura ir augusi inteliģentā ģimenē un pieradusi pie cieņpilnām savstarpējām attiecībām, ir milzīgi pārdzīvojumi. Turklāt viena darba gada laikā viņas iekšējās pretenzijas ir sakrājušās tik ļoti, ka sāk ietekmēt viņas darba produktivitāti: kuram skolēnam gan gribēties mācīties pie skolotājas, no kuras burtiski gāžas laukā negatīvās enerģijas viļņi, pat ja seja ir sastindzis profesionāls smaidis!

Atbilstoši viņas ideālam direktora un darbinieku savstarpējām attiecībām ir jābūt mierīgām un cieņpilnām, bet reālajā dzīvē direktors viņas cerībām neatbilst. Tāpēc skolotāju, kā jau tas parasti pārspilējuma gadījumos mēdz būt, absolūti neinteresē iemesli, kādēļ direktors tā uzvedas. Iespējams, viņa ģimenē nekad nav bijis pieņemts sasveicināties. Vai vēl ļaunāk – varbūt viņa ģimenē ir bijis tā, ka radnieki satiekoties viens otru ir apveltījuši ar necenzētiem izteicieniem vai pat kāvušies, vai tml.

Bet... pamēģināsim šo situāciju iztēloties citādāku! Kas turpmāk var notikt ar minēto skolotāju, ja viņa turpinās krāt nepatiku un pārdzīvojumus? Visticamāk, viņas darba rezultāti vēl vairāk kritīsies – un direktors būs spiests ar viņu runāt nebūt ne draudzīgākajā tonī. Iespējams, direktora izteicieni liks skolotājai kārtējo reizi iesvilties dusmās, un viņa no skolas aizies strādāt uz kādu privāto uzņēmumu.

Iespējams, ka jaunais priekšnieks varētu darīt to, ko pašreizējais vadītājs nevar atļauties, konkrēti: viņš var gluži vienkārši, runājot ar darbiniekiem, lietot visrupjākos lamuvārdus, pazemot darbinieku pašcieņu, sūtidams viņus pēc cigaretēm, pieprasīdams pasniegt viņam kafiju, viņš var neizmaksāt algu, bet... ne ar ko tamlīdzīgu skolotājai pašlaik nav jāsašķiras, jo faktiski viņa dzīvo brīnišķīgā pasaulē. Taču elle ir tepat, blakus. Tā rezultātā var beidzot saprast, ka pašreizējais direktors nav nekāds monstros, kā tas šķiet skolotājai. Viņš varbūt ir ne visai smalki audzināts, tomēr nebūt nav vissliktākais no direktoriem. Tātad, ja mēs savu uzskatu un pārliecības dēļ uzkrāsim pārdzīvojumus, tad mūsu iespējamā paradīze pārvērtīsies ellē. ■

No klūgām darināta zvaigzne

IK INESE ZVEJNIECE

Druvienas amatniece, klūgu pinēja*



FOTO: Inese Zvejniece

Zvaigznes var izmantot kā telpas dekorus vai eglītes.

Nepieciešamie materiāli

- ☀ Pamatnes pagatavošanai – koka dēlītis (25 x 25 cm) un 24 naglas (3 cm garas)
- ☀ 36 izturīga materiāla sloksnītes (24 cm garas)
- ☀ Izturīgs diegs

Zvaigznes izgatavošanai ir nepieciešamas stingra, bet lokana un elastīga materiāla sloksnītes, tādēļ vispiemērotākais materiāls ir apmēram 1 cm platas kārklu klūgu sloksnītes. Interesantu rezultātu iegūst, izmantojot divu nokrāsu sloksnītes. Tās var iemācīties izgatavot vai iegādāties pie klūgu pinējiem.



Sākumā ir jāizgatavo darba galds – koka dēlītis, uz kura uzzīmē riņķa līniju 15 cm rādiusā, uz tās atzīmē 12 atzīmes vienādos attālumos, sanumurējot tās no 1 līdz 12 – kā pulksteņa ciparnīcu. Tad katrai atzīmei abās pusēs (uz riņķa līnijas) iedzen naglas apmēram 1,5 cm attālumā vienu no otras. Lai zvaigznes izgatavošanas procesā sloksnītes noturētos tām paredzētajās vietās, aptin diegu ap naglu galviņām, virzoties pa riņķi.

Zvaigžņu izgatavošanai tiek izmantoti trīs raksti

1. RAKSTS

6 sloksnītes krusto riņķa līnijas centrā, savienojot 1. un 7., 2. un 8., 3. un 9. utt. punktus.



FOTO: Inese Zvejniece

1. raksts – visas 6 sloksnītes krustojas vienā punktā.

2. RAKSTS

Izmanto 12 sloksnīšu. Ar 1. sloksnīti savieno 1. un 6.; ar 2. – 2. un 7.; ar 3. – 3. un 8. punktu, un tā turpina pēc kārtas pa apli. Kad 8. sloksnīti virza no 8. uz 1. punktu, šo sloksnīti 1. punktā pabīda zem 1. sloksnītes. Nākamo sloksnīti virza no 9. punkta uz 2. punktu, bīdot zem 1. un 2. sloksnītes. Līdzīgi rīkojas ar visām trim atlikušajām sloksnītēm.



FOTO: Inese Zvejniece

Tiek veidots 2. raksts: 9. sloksnīte tiek bīdīta zem 1. un 2. sloksnītes.



FOTO: Inese Zvejniece

2. raksts: katrā no 12 punktiem krustojas divas sloksnītes noteiktā secībā.

3. RAKSTS

Izmanto 12 sloksnīšu. Darbojas līdzīgi kā 2. rakstā, tikai ar 1. sloksnīti savieno 1. un 5.; ar 2. – 2. un 6.; ar 3. – 3. un 7. punktu, un tā turpina pēc kārtas pa apli. Kad 9. sloksnīti virza no 9. punkta uz 1. punktu, šo sloksnīti 1. punktā pabīda zem 1. sloksnītes. Nākamo sloksnīti virza no 10. punkta uz 2. punktu, bīdot zem 1. un 2. sloksnītes, utt.



FOTO: Inese Zvejniece

3. raksts – izveidojas lielāks centra laukums nekā 2. rakstam.

1. attēlā redzamās zvaigznes izgatavošanai pirmo kārtu veido no 1. raksta, otro kārtu – no 2. raksta, trešo kārtu – no 3. raksta, bet ceturto kārtu – atkal no 1. raksta. Lai zvaigzne veidotos izskatīga no abām pusēm, pirmajās divās kārtās sloksnītes liek ar ēvelēto pusi uz augšu (gludo – uz apakšu), bet trešajā un ceturtajā kārtā – ar gludo pusi uz augšu.



FOTO: Inese Zvejniece

Katrš sloksnīšu kūlītis krustošanās vietā tiek nostiprināts, to pa apli aptinot ar diegu.

Nobeigumā – lai zvaigznes stari paliktu savās vietās, sloksnītes visos 12 krustpunktos, virzoties pa apli, aptin ar diegu, katru kūlīti stingri aptinot 2–3 reizes. Abus diega galus beigās savieno – sasien kopā.



Tagad var noņemt ap naglām aptīto diegu, atbrīvojot zvaigzni no pamatnes. Ar dārza šķērēm aplīdzina zvaigznes starus izvēlētajā formā.



FOTO: Inese Zvejniece

Attēlā ir redzama zvaigzne no abām pusēm – katra puse ir citāda.

Mainot riņķa līnijas rādiusu, mainot rakstu un krāsu secību un kārtu skaitu, var iegūt dažādas zvaigznes – katru citādu, citu par citu interesantāku. ■

Lai radoša zvaigžņu radišana!

* Inese kā meistare darbojas skolas organizētajās nometnēs, radošajās dienās, piedalās akcijā „Satiec savu meistaru!”. Ikdienā Inese strādā Druvienas pagasta pārvaldē par sekretāri lietvedi.

Aspazijas darbi ļauj meklēt un atrast – katrreiz citus apvāršņus, citu redzējumu un citas emocijas



FOTO: Andris Bērziņš

Inese Lāčauniece ir apkopojusi ļoti daudz biogrāfiska materiāla par Aspazijas dzīvi līdz brīdim, kad Aspazijas ceļš jau likumīgi tālāk iet kopā ar tolaik nevienam plašāk nezināmo Jāni Pliekšānu. Šo materiālu viņa prezentēja konferencē par lasītprasmes veicināšanu 2014. gada novembrī.

IK INESE LĀČAUNIECE

Ļavnieku ģimnāzijas latviešu valodas un literatūras skolotāja

Aspazija latviešu kultūrā nenoliedzami ir spilga personība, spoža zvaigzne, kas ietekmējusi un pati radījusi pavērsieni, iespējams, tolaik nedaudz sastingušajā, varbūt vēl nedrošajā kultūras ainavā. Spilgta kā sieviete, drosmīga kā luga rakstniece, emocionāli dziļa kā dzejniece, ziedoties spējīga un pārdarījums sevī glabājoša kā savu tuvinieku aizgādniece, mīloša un mīlas alkstoša, vitāla un dzīves slāpstoša – tādu es redzu Aspaziju. Mani vienmēr ir saistījušas personības, kuras nav viennozīmīgi vērtējamas, kuru rīcība varbūt ne vienmēr atbilst sabiedrības normām un pieņemtajiem standartiem, bet kuru dzīvesstāsti ļauj domāt un runāt par cilvēcis-

bijusi ne tikai dzejniece un dramaturģe, bet arī dzīvs cilvēks ar savām vajībām un izvēlēm. Par to gan, jāsaka, viņa parūpējusies pati, rakstot savu dzīvesstāstu autobiogrāfijās, atstājot izpētei dažkārt pretrunīgas, bet tāpēc vēl jo interesantākas savas dzīves epizodes.

Esmu pārliecināta – lai ieinteresētu lasīt kāda autora darbus, būtiska ir atslēga uz personību. Un mūsdienu jaunieši vairs nevēlas dzirdēt tikai to ierasto – kad dzimis, kur mācījies, par ko strādājis un ko uzrakstījis. Tā ir informācija, kuru viens divi var iegūt, ieklikšķinot Aspazijas vārdu in-

“ Tā kā jaunieši ir sava dzīves ceļa meklējumos, tad man šķiet būtiski parādīt arī Aspazijas meklējumus un viņas kā personības tapšanas ceļu, viņas uzdrīkstēšanos iestāties par sievietes tiesībām.

terneta meklētājā. Svarīgi ir dot iespēju salīdzināt ar savu pieredzi, izprast rīcības motīvus, saskatīt cilvēcisكو. Tāpēc es stāstu vai citkārt mēs kopīgi lasām epizodes no Aspazijas dzīves. Tā kā jaunieši ir sava dzīves ceļa meklējumos, tad man šķiet būtiski parādīt arī Aspazijas meklējumus un viņas kā personības tapšanas ceļu, viņas uzdrīkstēšanos iestāties par sievietes tiesībām. Otrs būtisks aspekts, runājot par Aspaziju, ir saruna par to, kā sadzīvot kopā diviem lieliem māksliniekiem un kā tas ir noticis Aspazijas ģimenē. Trešais, ja sanāk laiks – visas sievietiskās būšanas – elegantās cepures, kurmjā kažoks, bērna nesamība, rūpes par saimniecību, vīrs, kuram radišanai nepieciešamas mūzas. Es nemēdzu kaut ko noklusēt vai dziļdomīgi neatbildēt uz neērtiem skolēnu jautājumiem. Mana pieredze skolā rāda, ka personības izpratne arī ir īstais ceļš uz rakstnieka daiļradi. Sevišķi gadījumos, kā tas ir arī ar Aspaziju, kad darbos atspoguļotais ir tik personīgs. Esmu apkopojusi ļoti daudz biogrāfiska materiāla (to prezentēju konferencē par lasītprasmes veicināšanu 2014. gada novembrī) par Aspazijas dzīvi līdz brīdim, kad Aspazijas ceļš jau likumīgi tālāk iet kopā ar tolaik nevienam plašāk nezināmo Jāni Pliekšānu. Šā materiāla mērķis ir caur dažādi interpretētiem faktiem, tos salīdzinot un tālāk inter-

pretējot, palīdzēt ieraudzīt spilgtu personību.

Pamatskolā gan, stāstot par Aspaziju, akcentēju kādu bērības epizodi, kas ietekmējusi viņas tālāko dzīvi, piemēram, par zirneklī istabā vai kaķi, kas it kā izglāba nākamo dzejnieci, protams, mācītāja konstatējumu utt.

Atšķirīga ir arī pieeja Aspazijas darbiem dažādā vecumposmā. Pamatskolā es cenšos akcentēt Aspazijas radītos spilgtos tēlus, veidu, kā šis tēls tiek uzburt. Mēs noteikti skatāmies animācijas filmiņas un tad ļaujamos radīpriekam paši – vienalga, vai tas ir zilais sapņu zieds un tā uzburtā pasaule, vai tā ir mūsdienu nebēdne meitene vai zēns, vai pretī mums jāg šolaiku pasaciņa, vai kāds no šiem jaukajiem dzejoļiem tiek pārvērsts sērijas „Bikibuks” grāmatīņā vai animācijas filmiņā. Esmu atklājusi arī Aspazijas autobiogrāfijas fragmentus kā lielisku materiālu sarunai par ētikas jautājumiem, piemēram, tēlojums „Dāvana” no „Manas dzīves”, tos izmantoju arī latviešu valodas stundās.

Vidusskolā ierastais standarts ir viens dzejoļu krājums un viena luga, taču darbus, kurus aplūkot, izvēlos ļoti dažādi – atkarībā no klases, no tā brīža aktualitātes, no manām iecerēm. Tā kā ar Aspazijas dzejoļu krājumu „Sarkanās puķes” pirmoreiz latviešu literatūrā varam runāt par darbu, kas veidots saturiskā un kompozicionālā saskaņā, tad tas ir viens no dar-

biem, kuru visbiežāk pārrunājam. Šis krājums nozīmīgs arī ar to, ka tā centrālā tēma ir dzīves jēgas meklējumi. Savukārt, ja aktuālāk ir ielūkoties personības emocionālajos pārdzīvojumos, tad lasām lirisko biogrāfiju, visbiežāk grupās, un cenšamies salikt kopainu, kas, starp citu, katru reizi veidojas cita, jo vienkārši skolēni ir citi. Aspazijas dvēsele vairāk atklājas dzejā, bet Aspazijas spars, drosme un uzskatu sistēma vairāk, manuprāt, meklējama lugās. Vai tā būtu ciņa par sievietes līdzaspastāvēšanu „Zaudētājās tiesībās” un „Aspazija”, vai spēja ziedoties kā „Vaidelotē” un „Torņa cēlajā”, vai dzīves vērtību izvēles jautājums „Sidraba šķidrūtā”. Kuru darbu lasīt – to priekšā pasaka dzīves situācija.

Man patiesi patīk, ka Aspazijas darbi ļauj meklēt un atrast – katrreiz citus apvāršņus, citu redzējumu un citas emocijas. Aspazija vienmēr būs nozīmīga persona latviešu literatūrā. ■



Aspazijas dzejoļi „Nebēda” bērni ir iedzīvinājuši sērijas „Bikibuks” grāmatīņā.



Ļavnieku ģimnāzijas skolniece Dārtas Kamillas Kambalas radošais darbs ir veltīts Aspazijas dzejoļu krājumam „Sarkanās puķes”.

PASĀKUMI

26. martā

Rīgas 15. vidusskolā Visvalža ielā 9 plkst. 15.00 – 17.30 notiks seminārs „Badmintona spēles elementu mācībā skolā” sporta skolotājiem. Pieteikties un anotācija: <http://riimc.lv/lv/pedagogiem/seminari>.

Rīgā, Patversmes ielā 30, mācību centra RIMAN 3. korpusā plkst. 10.00 notiks pedagogu profesionālās kompetences pilnveides semināru cikls „Uzturs – veselība, skaistums, harmonija” profesionālās izglītības iestāžu ēdināšanas pakalpojumu profesiju pedagogiem.

O. Kalpaka Rīgas Tautas daiļamatu pamatskolā Skrindu ielā 1 Rīgā notiks seminārs vizuālās mākslas metodisko apvienību vadītājiem.

28. marts

Valsts izglītības satura centrā (VISC) Rīgā, Strūgu ielā 4, notiks mācību priekšmetu olimpiāžu uzvarētāju un skolēnu zinātniskās konferences laureātu seminārs „Beta”.

Rīgas 54. vidusskolā Rīgā, Baltajā ielā 22A, plkst. 11.00 notiks 30. atklātā krievu valodas (dzimtās) un literatūras olimpiāde. Organizē Latvijas Krievu valodas un literatūras pasniedzēju asociācija sadarbībā ar VISC un LU HZF Rusistikas un slāvistikas nodaļu.

31. martā

AS „Sadales tīkls” mācību centrā Rīgā, Ventpils ielā 56/58, plkst.10.00 notiks Latvijas profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu profesionālās meistarības konkursa „Elektriķis 2015” teorija (tests).

Rīgas izglītības un informatīvi metodiskajā centrā Rīgā, Ka-

Rīgas Lietuviņu vidusskolā Prūšu ielā 42A notiek Kaspara Bikšes vadītie IZM saskaņoti pedagogu, bibliotekāru, sociālo darbinieku un citu pašvaldības darbinieku profesionālās pilnveides un tālākizglītības 12 stundu kursi (sākums plkst. 10.00):

♦ „Mobings izglītības iestādē”: 30.03., 17.04., 11.05. un 22.05.;

♦ „Iemācītais optimisms” (emocionālās izdegšanas sindroma profilakse): 02.04.;

♦ „Izglītojamo uzvedības korekcijas iespējas”: 06.04.;

♦ „Darbs ar talantīgajiem bērniem un skolēniem ar mācīšanās grūtībām”: 14.04., 30.04., 05.05., 08.05.;

♦ „Pedagoga ķermeņa valodas un krāsu ietekme uz izglītojamo uzvedību”: 20.04., 24.04.;

♦ „Saliedētas komandas veidošana” un (vai) „Izglītības iestādes psihohigiēna”: 27.04., 15.05., 18.05., 25.05., 09. un 10.04. (Lietuvā – direktoriem ar dzīvesbiedriem, draugiem un radīem).

Plašāka informācija: tālr. Nr. 27583454; e-pasts kanceleja@pedagogs.lv.

Pieteikšanās: www.pedagogs.lv sadaļā „Pieteikuma lapa”

ņiera ielā 15, plkst. 11.00 notiks latviešu valodas valsts olimpiādes trešais posms 8.–9. klasēm.

1. aprīlī

Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultātē Rīgā, Aspazijas bulvārī 5, plkst. 11.00 notiks vēstures valsts olimpiādes trešais posms 9. klasēm.

Rīgas Latviešu biedrības namā notiks stāstnieku konkursa „Anekdošu virpulis 2015” fināls.

7. aprīlī

VISC Rīgā, Strūgu ielā 4, plkst. 10.30 notiks XI Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku pašvaldību koordinātoru sanāksme.

8. aprīlī

Priekuļu tehnikumā plkst. 10.00 notiks Latvijas profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu profesionālās meistarības konkursa „Ēdināšanas pakalpojumi”

pusfināls un pedagogu profesionālās kompetences pilnveides seminārs pārtikas un rūpniecības nozares profesiju pedagogiem.

9. aprīlī

Viduslatgales Profesionālajā vidusskolā Višķos, Višķu tehnikumā Višķu pagastā Daugavpils novadā plkst. 10.00 notiks Latvijas profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu profesionālās meistarības konkurss „Lauksaimnieks” un pedagogu profesionālās kompetences pilnveides seminārs lauksaimniecības nozares profesiju pedagogiem.

9. un 10. aprīlī

PIKC „Daugavpils Būvniecības tehnikums” plkst. 10.00 notiks Latvijas profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu profesionālās meistarības konkurss „Sausā būve” un pedagogu profesionālās kompetences pilnveides seminārs būvniecības nozares profesiju pedagogiem.

Rīgas interešu izglītības metodiskais centrs un Rīgas izglītības iestāžu vēstures muzeju pedagogi izsaka līdzjūtību Skolu muzeju biedrības valdes priekšsēdētājam **Inītai Amoliņai** sakarā ar tēva izvadīšanu smiltājā.

Rīgas interešu izglītības metodiskā centra kolektīvs

DAILES TEĀTRIS

Kara laika traģikomēdija 2 daļās
Idejas autors - Ziedonis Ločmelis
Pirmizrāde 2015.gada 22.martā

LELDE STUMBRE

SICHER WIE IN DEM PANZER
DROŠI KĀ TANKĀ
НАДЕЖНО КАК В ТАНКЕ

Lomās: Elīna Dzelme, Intars Rešetins,
Gints Grāvelis, Artūrs Dīcis, Mārtiņš Počs,
Inīta Dzelme

Režisors - Mihails Gruzdovs
Scenogrāfs un kostīmu mākslinieks -
Leonards Laganovskis
Mūzikas konsultants - Juris Vaivods
Kustību konsultants - Ziedonis Ločmelis
Gaismu mākslinieks - Ronalds Kļaviņš

Informācija pa tālr. 67294444
Kases darba laiks: 10.00 – 19.00; S., Sv. 11.00–18.00
www.dailesteatris.lv



LIEDIENŪ PASĀKUMI RĪGĀ NO 2. LĪDZ 6. APRĪLIM

2. APRĪLĪ

18.00 Kultūras centrā „Mazā gilde”
Koncerts BRĪNUMU GAIDOT*

3. APRĪLĪ

12.00 Vecrīgā
Lielās Piektdienas lūgšanu gājiens
EKUMENISKAIS KRUSTA CEĻŠ*

16.00 Kultūras centrā „Mazā gilde”
**Garīgās mūzikas koncerts
DŽĪVĪBAS KOKS***

19.00 Sv. Jāņa baznīcā
LIELĀS PIEKTDIENAS KONCERTS
Ieeja ar bezmaksas ielūgumiem.
Informācija pa tālruni 67425218 no 26. marta

21.00 Sv. Marijas Magdalēnas baznīcā
**K. H. Grauna oratorija
JĒZUS NĀVE (DER TOD JESU)***

4. APRĪLĪ

14.00 Kultūras centrā „Imanta”
**Starptautisks pasākums
RAIBO OLU VĀCELĪTE***

17.00 Sv. Jāņa baznīcā **Koncerts
KLUSĀS SEŠTDIENAS DZIEDĀJUMI***

5. APRĪLĪ

10.00 – 19.00 laukumā pie
Brīvības pieminekļa
JAUTRĀS LIEDIENŪ ŠUPOLES*

12.00 – 16.00 Mežaparkā
RAIBIE PAVASARA SVĒTKI*

12.00 – 16.00 Kultūras centrā „Ritums”
**LĪVŪ DIENA RITUMĀ.
PAVASARA TRADĪCIJAS, LIEDIENAS**
Ieejas maksa: pieaugušiem EUR 3.00,
ģimenēm EUR 5.00

12.00 un 15.00 Muzejā
„Rīgas Jūgendstila centrs”
LIEDIENŪ KONCERTI*

14.00 – 16.00 Kultūras pils
„Ziemeļblāzma” parkā
LIEDIENAS ZIEMEĻBLĀZMĀ*

15.00 Kultūras centrā „Mazā gilde”
Pasākums AGRI LĒCA SAULĪTE*

16.00 Sv. Pētera baznīcā
Koncerts LIEDIENŪ PĀRDOMU STĀSTS*

17.00 Sv. Jāņa baznīcā
LIEDIENŪ KONCERTS*

6. APRĪLĪ

11.00 – 15.00 pie Kultūras centra
„Iļģuciems”
Pasākums LIEDIENAS IĻĢUCIEMĀ*

11.30 Torņakalna baznīcā
Džakomo Pučīni MESSA DI GLORIA*

13.00 Kino „Splendid Palace”
**OTRĀS LIEDIENAS AR ORĶESTRI
„RĪGA”***

14.00 VEF Kultūras pili
Liiedienu pasākums OLĪŅ, BOLĪŅ!*

16.00 Kultūras centrā „Mazā gilde”
Koncerts SAULE ZIEDŪ KLĒTIŅĀ*

* Ieeja bez maksas

Plašāka informācija www.kultura.riga.lv
un uzzīņu dienestā 1188



Skolas sāpes, slāpes un autobuss



FOTO: no personiskā arhīva

Mārīte Viļuma atzīst, ka ir grāmatas, kas liek ieskatīties pašai sevī un ir iedvesmojošs vēstījums ceļā uz sevis apzināšanos.

IK MĀRĪTE VIĻUMA

Jēkabpils 3. vidusskolas sākumskolas skolotāja

Robina S. Šarmas grāmata „Mūks, kurš pārdeva savu Ferrari” (Rīga: Avots, 2006) grāmatu plauktā nonāca pavisam negaidīti – tā tika iedāvināta nedēļu pēc tam, kad sarunā par laiku un mūžīgo steigu draudzene ieteica to noteikti iegādāties un izlasīt. „Laiks ir vērtīgāks, kas mums pieder, un tas ir neatgriežams, tāpēc nepieciešams izvirzīt prioritātes un ievērot līdzsvaru.” Grāmata ir iedvesmojošais vēstījums ceļā uz sevis apzināšanos un tādu dzīvi, kurā rodama harmonija un prieks. Pieredze savas dzīves pilnveido-

šanai mūsu steigas piepildītajā laikā, kurā dzīvojam. Savukārt padomi par savu domu pārvaldīšanu vēl jārealizē, jo dzīves kvalitāti nosaka domu kvalitāte. Arī laimes noslēpums grāmatā atklājas pavisam vienkāršs: „Noskaidro, ko tu patiešām vēlies darīt, un tad novirzi visu savu enerģiju tieši uz to.”

“Laiks ir vērtīgāks, kas mums pieder, un tas ir neatgriežams, tāpēc nepieciešams izvirzīt prioritātes un ievērot līdzsvaru.”

“Pedagoģiskais process tikai tad ir labs, kad audzināšana apsteidz apmācību, jo tās izraisītie garīgie spēki audzēs zināšanas kā uzturu, kas nepieciešams turpmākai skolēna personības veidošanai.

Ilgāku laiku strādājot skolā ar sākumskolas vecuma bērniem, sāku meklēt atbildes uz jautājumiem. Kas ir iedvesmojošs pedagogs? Kas ir izglītības būtība? Kas ir laba mācību stunda? Saka – ja cilvēks kaut ko meklē, tad istajā brīdī arī atrod. Tā notika arī ar mani, kad vēlējos apgūt kaut ko jaunu. Bīdēnē, kur notika Šalvas Amonašvili piecu dienu autorseminārs, iegādājos „Dzīves skolu” (Rīga, 2012), tā tapusi ar Latvijas Humānās pedagoģijas asociācijas un Starptautiskā Rērihu centra Latvijas nodaļas atbalstu. Autors grāmatu ir radījis kā atbalstu skolotājiem, kas tiecas apgūt humānu un personisku pieeju bērniem. „Pedagoģiskais process tikai tad ir labs,



kad audzināšana apsteidz apmācību, jo tās izraisītie garīgie spēki audzēs zināšanas kā uzturu, kas nepieciešams turpmākai skolēna personības veidošanai,” saka Š. Amonašvili. Grāmata lika ieskatīties pašai sevī. It kā spoguļi, kaut ne vienmēr ieraudzīju to labāko, taču mana sirds ir atvērta Gaismai.

Daniela Penaka „Skolas sāpes” (Rīga: OMNIA MEA, 2012) grāmatplauktā nonāca laikā, kad tā tika iekļauta vērtējamo grāmatu sarakstā vecāku žūrijā. Grāmatu ieteiktu izlasīt ikvienam ar izglītību saistītajam, tas ir autobiogrāfisks darbs, kas plaucē spēju iejusties, domāt un...

„... katrs skolēns spēlē savu instrumentu, nav jēgas tam pretoties. Labi pazīt mūziķus un rast harmoniju ir grūts uzdevums. Laba klase ir nevis pulks, kas soļo vienā solī, bet orķestris, kas atskaņo kopīgu simfoniju.”



Aplūkojot savu aktuālo grāmatu izlasi no malas, droši vien var šķist, ka allaž dodu priekšroku darbiem par izglītošanu un izglītošanos. Ziniet, tā gluži nav – reizumis par visu vairāk noderēs Etgara Kereta „Autobusa šoferis” vai vecie labie „Ceļu satiksmes noteikumi”. Tad vairs nebūs jālauza galva, kam pārdot „Ferrari”. ■

Par grāmatu kā latviskās identitātes apliecinājumu



FOTO: Andris Bērziņš

Ilga Kušnere arī uzskata, ka grāmatas rosina uz pārdomām un palīdz pašaudzināšanā un pašizaugsmei.

IK ILGA KUŠNERE

Smiltenes ģimnāzijas latviešu valodas un literatūras skolotāja

Kopā ar skolēniem piedalāmies bērnu žūrijā, bet es izlasīju visas grāmatas, kuras izvērtē vecāki. Lielu plusu lieku Laimas

Kotas grāmatai „Matilde un Terēze jeb Kā būt Te, Tur un Citur”. Autore stāstā meistarīgi ievij latvisko kultūrvēdi, piemēram, cik svarīgi bērnu mazotnē iepazīstināt ar pasakām un tās stāstīt. Kultūrvēdes ietekme ir arī gājieni uz mežu, sarunas par norisēm un redzēto dabā, būtiskas ir sarunas, dzerot tēju kopā ar bērnu vai mazbērnu. Grāmata ir veidota kā atsevišķi stāsti, un katram ir sava morāle.

Man dziļi sirdī aizķērās doma, cik tomēr mēs, mūsdienu cilvēki, ļoti esam saistīti ar pagātņi. Ieguvu atziņu, ka līdzjutību, kādu to iemācām bērniem, bērns saglabā visu mūžu un savā dzīvē respektē. Svarīgi apzināties, ko bērnam dod prasme būt pieklājīgam un pateicīgam.

Autore uzsver, ka viss sākas ar kārtību mājās un atbildību. Grā-

“Līdzjutību, kādu to iemācām bērniem, bērns saglabā visu mūžu un savā dzīvē respektē.”

mata rosina pārdomāt, kas isti ir dzīves lielākie sasniegumi. Varbūt puni ir jāiegūst, lai saprastu, kā nevajag rīkoties. L. Kotas grāmatu var lasīt gan 7. un 8. klases skolēns, gan vidusskolēni, gan vecāki un vecvecāki – un katrs tajā atradīs ko citu. Pieaugušie, manuprāt, lasot aizdomāsies, kā viņi var rosināt bērnu iztēli.

„Lai Taviem bērniem bagāti vecāki, lai ābolu Tev nepietrūkst, lai Tavi bērni manto labos tēvu tikumus.”

Manuprāt, tā ir grāmata izaugsmei un sevis audzināšanai.

Izlasot Māras Zālītes grāmatu „Pieci pirksti”, labāk sapratu piecgadīgo bērnu, kas dzīvo manā ģimenē. Pārrunājot tās saturu ar dēla ģimeni un citiem jauniešiem, secinājām, ka tā ir grāmata par daudzveidīgām mīlestības izpausmēm. Ja cilvēks piedzīvo mīlestību, tad viņš lietas ap sevi sakārto.

Šajās dienās īpaši atceramies uz Sibīriju izsūtītos cilvēkus, pārrunājām viņu likteņus. Caur mazās meitenes skatījumu varam izdzīvot, cik dārgs ir vējš, kas šūpo Latvijas koku galotnes, cik svarīgi ir bērnam

parādīt pirmo izdīgušo asnu vai kopā saklausīt kāda putna dziesmu... Par to visu grāmata rosina padomāt. Arī – cik svarīgs dzīvē ir prieks un prasme samierināties, kad kāds tuvs cilvēks aiziet.

Tiek runāts par grāmatu kā latviskās identitātes apliecinājumu. Tās tika slēptas, lai saglabātu kā vērtību, lai svešinieki tās neiznīcinātu. „Grāmata ir kā mantojums. Cilvēks, kurš lasa grāmatas, var justies kā bagāts mantinieks.” Arī dziesma ir spēcīgs latviskās identitātes apliecinājums. Par to arī vienā šīs grāmatas stāstā – ka latvieši ir dziedājuši ne tikai talkās, kāzās un bērēs. Ja man ir dziesma, tad es gluži kā putns varu piecelties un dziedāt... „Kārlis ir atbraucis, lai sveiktu un suminātu savus mīļos radniekus, dārgos trimdniekus un katordzniekus, kas atgriezušies mājās pēc tik daudz sāpju un svešuma gadiem. To viņš darīs dziedādams un spēlēdams. Dziesma būs Kārļa ziedu klēpis, un spēle būs Kārļa kaisītās rozēs zem mīlo atbraucēju kājām.”

Nenoliedzami M. Zālītes grā-



mata ir labs līdzeklis skolotājiem bērnu valodas krājuma bagātināšanai.

„Laura nevar pateikt, par ko priecājas. Par visu – par zaļo plašumu, kas visapkārt. Tas ir Latvijas plašums. Latvijas. Par līdzinājiem laukiem. Tie ir Latvijas lauki. Latvijas. Latvija – tas jau pats par sevi nozīmē gaviles un laimi.”

Manuprāt, kad cilvēkam ir grūti, lasot rakstnieces uzrakstīto tekstu, var atgūt spēku. ■